ota pavel

Dukla mezi mrakodrapy

SEBRANÉ SPISY

HAK

HUMOR KNIHA

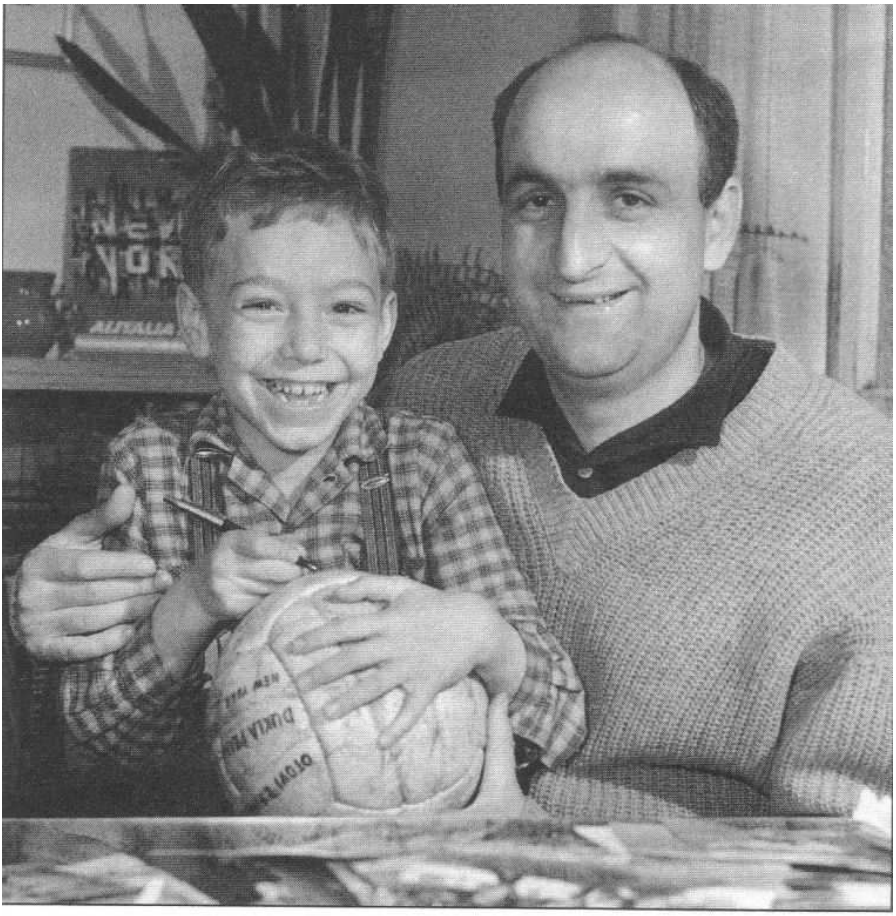

© Ota Pavel, Jiří Pavel – dědic 2002
ISBN 80-85910-39-X

OTA PAVEL

Dukla mezi mrakodrapy

PRAHA 2002

Ota Pavel se synem Jirkou v době, kdy psal Duklu mezi mrakodrapy

Za laskavou pomoc při vydávání Sebraných spisů Oty Pavla děkují nakladatelé České asociaci Sport pro všechny

Pisálek jede s námi!

Stáli jsme na letišti v Ruzyni a chystali se nastoupit do letadla směr New York, kde jsme s Duklou měli sehrát sérii utkání v Americkém poháru. Doslova na poslední chvíli se s batohem na zádech (žádnej kufr, batoh to byl) přiřítil novinář, sportovní reportér Československého vojáka, Ota Pavel. Za pět minut dvanáct dostal od armády (noviny, v nichž pracoval, spravovala armáda) povolení odcestovat. S úkolem sepsat velkou reportáž z této cesty a tím propagovat československý sport ve světě. Psal se rok 1962, do kapitalistické ciziny se běžně nejezdilo – a za velkou louži už vůbec ne. Ota ve chvatu vyměnil pruty, vlasce, třpytky, chytal prý zrovna někde na Berounce, za sadu tužek a bloků. Do letadla nasedl spolu s námi. V Dukle jsme byli sehraná parta, vydrželi jsme i drsnější fór na svůj účet, a musím přiznat, že Ota byl mezi námi v první chvíli nevítané cizí těleso. Znali jsme ho sice všichni z jeho novinářské práce, ale osobně jsme s ním do blízkého kontaktu nepřišli. Nevěděli jsme, co bude od nás chtít a hlavně co z toho všeho potom vyleze… Pisálek jede s námi! Oťukávali jsme se pomalu, opatrně, se smíšenými pocity. Ota už v letadle trvale pracoval, tahal rozumy z trenéra a z doktora Topinky. On měl sport rád, od mládí hrál fotbal za Buštěhrad, hokej za Kladno, byl také trenérem mládeže, ale, upřímně řečeno, žádný profesionál to nebyl. Jak plynuly dny našeho amerického zájezdu, vzájemně jsme se poznávali a počáteční nedůvěra pomalu a jistě mizela. Ota byl k neutahání. Uměl se nekonečně dlouho vyptávat a hlavně s neutuchajícím zájmem naslouchal. Proklepal nás postupně všechny, šťoural do všeho, všechno o nás ho zajímalo, každý detail. Trávil s námi v hotelu – tenkrát bylo ve městě neuvěřitelné vedro a vlhko a hotel měl přece jen úlevnou klimatizaci – spoustu času. Měl malé diety, nic si nekupoval, jídlo ho nezajímalo. Všechny peníze vrazil do poznávání New Yorku, do jízd taxíkem, návštěv galerií a lidí… Anglicky uměl jen trochu, ale nadšeně se ze svých objevných cest vracel. „Lidi jsou tu dobří, ochotní pomoci a já se domluvím i rukama a nohama!“

Byl s námi ale hlavně kvůli fotbalu a pilně pracoval. Bez bloku jsem ho neviděl. Protože jsme vyhrávali a dostali se do finále, musel zaskočit i jako rozhlasový reportér. Bral to vážně a prožíval drama. Bál jsem se o něj. Když zápas skončil a s ním i jeho komentování (vím, že spojení bylo tak mizerné, že z jeho komentářů mohla být přímo vysílána vždy jen část), byl Ota vyřízenej, vyšťavenej, grogy. A zabrat mu jistě dala i celá americká cesta, ale on se nešetřil, což se postupně zákonitě projevilo i na jeho zdraví.

Po návratu pečlivě pracoval na reportáži, propracovával každou větu, znovu se k nám vracel. Pak s námi dokonce odjel na soustředění do Bedřichova, ale to už jsme byli kamarádi. Měřil s námi síly v tréninku, nedal si rozmluvit, že s námi poběží denní dávky v terénu… Padal na hubu, ale běžel… On se zkrátka musel ponořit hodně hluboko do člověka, aby mohl nahlédnout až na dno jeho duše. A v tom vidím jeho vzácnost. Byl první, kdo povýšil sportovní reportáž na literaturu. Jemu nikdy nešlo jen o vítězství a slávu, ale hlavně o trnitou cestu vpřed, roubenou propadáky a pády. Snažil se o pravdivý portrét člověka. A aby ho mohl působivě popsat, musel ho do morku kostí znát.

Měl k tomu talent od Boha a navíc buldočí pracovitost, byl posedlý psaním.

Osobně jsem mu vděčný za to, že fotbal povýšil tím, jak o něm smýšlel a jak o něm pak psal. A nejen o něm, samozřejmě… Když je mi někdy smutno a všelijak, sáhnu po ohmatané knížce Dukla mezi mrakodrapy a zalezu někam do kouta, čtu si – a je mi líp. Nejen proto, že jsem jedním z aktérů děje, ale hlavně proto, že Ota je mistr nad mistry. Píše o fotbale – a je v tom celej náš bláznivej svět.

Díky, Oto!
Je mi ctí uvádět řadu Tvých sebraných spisů
Za všechny kluky z Dukly

Josef Masopust

30930

ČESKÝ SVAZ FOOTBALLOVÝ

Jméno vlastníka průkazky:

Otto Popper

PRŮKAZKA VYSTAVENA DNE 2. VIII 1940

PLATNOST PRŮKAZKY KONČÍ DNEM 31.10.38

Místo pro kontrolní známky pro slevu na drahách.
Musí býti přetištěna razítkem klubu.

19	19	19

30930

Razítko ... ČSF.

razítko klubu

Otto Popper
Křestní jméno a příjmení hráče

narozen dne 2. července roku 1930.

v Praze národnosti české

a má nárok na slevu podle výnosu ministerstva dopr. a tech. č. 67031/21-III-3-29 I.-1932 a 2136-III/3-27 7.-II./3 1927, 55009-III/3-11 XII.-1930.

110712 Otto Popper

Číslo ČSF. *Vlastnoruční podpis hráče.*

Potvrzení členství klubu
(Vyplní příslušná župa)

Od ... dorostencem ... členem

Razítko a potvrzení klubu

ŽSF

Razítko a potvrzení župy

Od ... dorostencem ... členem

Potvrzení ČSF. o mezižupním přestupu

... dorostencem ... členem

Potvrzení ČSF. o mezižupním přestupu

Potvrzení župy o lékařské prohlídce:
(Viz odst. VI. a IX. dorost. řádu)

Datum	Podpis
	Lékařská prohlídka provedena

Hráč Otto Popper

den a rok narození 2. července 1930

místo narození v Praze

státní příslušnost Protektorátní

zaměstnání školák

národnost české

Ode dne	Dorostencem ~~Otcem~~ *)	Číslo župy
10. VII 34	SK Buštěhrad	3 930
	Přeregistrován za vyšší mužstvo 21. II. 39	

*) *Nehodící se škrtněte!*

Nad Atlantikem

„Zaleť k nám
na zápas avlobalu.“
„Dobrá!
Hodinu pobavím se tímhletím
a k šesté hodině jistě přiletím“
Vladimír Majakovskij o budoucnosti

Po mnoho hodin se dobrovolně zříkáme slunce a letíme tmou přes mlčící Atlantik ke břehům Severní Ameriky. Proti směru otáčení Země bzučí čtyřmotorový douglas a hraje si s ránem na schovávanou. Prodlužuje se tak noc, zvláštní modř je odrazem oceánu a nekonečných výšek, v nichž se docela blízko koupají čisté a jásavé hvězdy. Ve snění po nich natáhneš ruku a narazíš na okénko. Nemohu usnout Dnešek byl rušný a hlavně dopoledne, kdy se ozvalo v telefonu:

„Je to vyřízeno. Přijeď rychle do Ruzyně. Letíš s námi.“

V takovém případě je dobré otevřít všechny zásuvky a kufr dát doprostřed pokoje. Co se zdá vhodné, naházíte dovnitř. Nikdy nezapomenu, že touto metodou jsem sbalil před zaoceánskou cestou za osm minut. Pražská Dukla již přešlapovala v nástupní hale jak před vyběhnutím na hřiště.

Všude ji dnes provázeli lidé a úsměvy. Vyvolávaly je Šafránkovy housle, české písničky a Pluskalův humor, zvedající v letadle salvy smíchu. Připadali mi v prvních hodinách letu jako parta dobré nálady, a vůbec jsem nemyslel na to, že jejich hlavním úkolem je hrát fotbal. Ale zeměpisný koberec Evropy pod námi přece jen hodnotili jinak než ostatní cestující. Nad Offenbachem v západním Německu řekli:

„Tady to dostali Kickers 3:1.“

A nad belgickým Lutychem:

„Dole jim dáváme vždycky na frak.“

V Bruselu vzpomněli všech bitev, a hlavně té poslední. Někteří tu pomohli prošlápnout proti Skotům cestu do Chile. Při čekání na další letadlo potkali hřmotného Michala Jakušina, jenž vedl své mírové vojsko Dynamo Tbilisi ke třem zápasům do Německé spolkové republiky. Seděli s trenérem Jaroslavem Vejvodou, a podobni generálům, radili se o taktice na německé fotbalisty.

V tom slunečném srpnovém dnu dvaašedesátého roku Dukla hrála na stolcích „dardu“ a hráči Dynama Tbilisi „duráka“. Levý křídelní útočník sovětského národního mužstva, tmavý Meschi, navrhl vzájemný zápas naboso před budovou letiště. Ale neměli ani obyčejný gumový pumlíč, s jakým kopou kluci na Letenské pláni. A tak ze zápasu sešlo, zůstalo jen vzpomínání, jak Michal Jakušin kopal před válkou proti našim proletářským celkům za sovětské fotbalisty a jak je po válce už vedl na světová hřiště proti věhlasným mužstvům.

Tady jsme se rozloučili také s babičkou Ondrušovou z Kněždubu, o kterou Dukla pečovala do Bruselu. Vydala se za oceán ve slováckém kroji s anglicky napsanou cedulkou: Letím na návštěvu k příbuzným do Bergolsu, USA, stát Ohio. My odbočovali holandskou společností KLM ještě na Amsterodam, stařenka by chtěla nejraději s námi.

Potom již přibývalo řek, kanálů, zvarhánkovatělé vody. Při přeletu pomyslných hranic Holandska, země tulipánů, nám modrobílá stevardka Edna Ocketová přinesla každému karafiát, pověstné holandské tulipány zrovna nekvetly. Čadek, rytíř z Čakovic, před Amsterodamem zase karafiáty ode všech vybral a dal jí je s odznakem Dukly na památku od vojáků z Prahy.

Zdá se to dávno, co jsme po startu v Ruzyni opustili louky táhnoucí se strnišťovými poli k Lidicím. Za nastávající noci jsme prolétli nad Anglií a jejími žlutě ozářenými koberci měst. Tady se fotbalově mlčelo, dosud je v paměti černá předjarní porážka od Tottenhamu Hotspur. Ale v irském Shannonu vzpomněli desetibrankového vítězství nad Shamrock Rovers:

„To byl ale pytel gólů…“

V Shannonu nabíral douglas za protivětru zásoby a dech před dvanáctihodinovým oceánským letem. I když to Spartě v roce dvacet šest trvalo na lodi Columbus do New Yorku týden, nám se jednou budou vnuci smát i pro těch dvanáct hodin. Trošku nás v tom našem dvacátém století šimralo u žaludku, když jsme sledovali mechanika, jak strká do křídel rourku a měří olej a kapesní svítilnou pátrá na ocasních plochách, zda drží pohromadě.

Teď už letíme řadu hodin mezi nebem a zemí s pilotem Billem Briscoem. Sedí s čepicí v zátylku a kouří – jako všichni slavní kapitáni – lulku. Je ticho, jen spáči oddechují, a doktor Hubert Topinka odešel za holandským stevardem Jackem Hamelinkem do kuchyňky na černou kávu. Pan Hamelink nám zvečera vyprávěl o bojích proti Japoncům; čtyři roky tam byl v zajetí. S těmi, co zrovna nespí, se za letu poznáváme. Občas se zavrní v kolébce, připevněné nad hlavami, dvouměsíční Marta, dcera

amerického lékaře Hewitta, který se vrací z Afriky. Její maminka a tatínek spí, někdo z našich jí podá připravené mléko, holčička ztichne.

Hvězdy jsou jasnější, noc pokročila.

Chlapci z Julisky usnuli a douglas je nese k velkému probouzejícímu se městu, kde čeká těžký soupeř ve finále třetího ročníku Amerického poháru. Světélka miniaturních lampiček matně blikají na jejich tváře. Těm nejstarším je přes třicet; letos hrají deset let v mužstvu. Na jejich čelech vystupují vrásky, snad je to z hodin, kdy se stavěli soupeřům tváří v tvář a nesli na sobě tíhu náporu, kdy hledali vhodné okamžiky a vyráželi sami vpřed anebo posílali ty mladé na soupeřovu branku. S jejich jmény je spojena nejlepší tradice Dukly Praha.

Zelená hřiště armádním sportovcům

Kopaná, hra světoznámá,
vjela nám i do nohou,
mnozí ani bez kopání
vůbec žíti nemohou.
Píseň z prvopočátků české kopané

Jak někdy nezjistíte pramen řeky, tak nikdo neví, jak vojenská jedenáctka přesně vznikla. Snad ve dnech poslední velké války, kdy českoslovenští vojáci po těžkém výcviku v Buzuluku honili na kasárenském dvoře míč. Pozvali místní komsomolce a sehráli dvě památná utkání s Dynamem Čkalov. Vybojovali pod vedením kapitána Václava Kovaříka vlastně jen pár zápasů a táhli na fašisty. Jednou za čas našli ve chvilce odpočinku dva stromy nebo dosud nepoškozená vrata stodoly, kde stříleli jinak než mezi zákopy. Míč brali s sebou dál jako kamaráda, vezli jej zamaštěný v tanku, probili se s ním průsmykem Dukly.

Mnozí z nich nedošli – na Dukle zůstal jeden z těch, kteří se drželi vpředu – výborný útočník Pavel Stárek. Po válce tu a tam ještě někdo nakrátko vyběhl na hřiště, zelenající se v květnu svěží trávou. Potom se hlásila únava z válečných bojů.

Ale vojenský míč si už získal právo lítat na kopačkách vojáků i v dobách míru.

V těch prvních letech armádní jedenáctky poletoval všelijak. Málo velitelů umělo velet vojákům a zároveň fotbalistům (kopané příliš nerozuměli), ale kdo z nich si na vojenském cvičení párkrát kopl do míče nebo hrál někdy jako dorostenec, byl hotov radit, a také radil. Takové zásahy vyvolávaly u sportovců úsměv (zvlášť když velitelé objednali pro nový oddíl košíkářů branky a pro kladiváře obyčejná kladiva). A naopak někteří fotbalisté chtěli strávit dva roky na vojně pohodlně a především s míčem. To byl jakýsi šerý dávnověk armádní kopané.

Fotbalisté a hokejisté tehdy sídlili v Malé Chuchli. Dozorčí útvaru se šel koupat do Vltavy, zamkl provizorní kasárna a napsal na dveře: „Klíče jsou u báby“. A dal je ke stařence, co prodávala v kiosku cucavé bonbóny a limonádu.

Armádní tělovýchovný klub, krátce zvaný ATK vznikl v roce 1948. Tehdy vyřadil až po třech kvalifikačních zápasech MZK Pardubice a vstoupil do fotbalové ligy. Noviny uváděly, že s takovým souborem se

bude hrát vojákům těžko; armádní sportovní výbor nařídil po prvních slabých výkonech přísné vyšetřování. Ale lepší než osmí první rok v lize stejně nebyli. Teprve později dali občas dohromady silnější mužstva. Hráli tu dobří hráči Jonák, Sršeň, Houška, Pažický, Hejský, Ipser. Ale ti zas odešli z vojny domů a přišli jiní. Vystřídaly se desítky hráčů a šest trenérů. V té době byli fotbalisté hanbou pro ostatní armádní oddíly: nikdy se nedostali na jedno z prvních tří míst ani v domácí soutěži.

Bylo to zároveň období velikých úspěchů armádních lehkých atletů, v jejichž čele vyběhal Emil Zátopek pět olympijských medailí a osmnáct světových rekordů. Na starém strahovském fotbalovém hřišti si vojenští sportovci postavili baráčkový tábor. Vedl je Jindřich Vlasák, který si tam vysloužil přezdívku „Jindra Planýrka“. Při nošení kamenů a betonových kvádrů prodělali si také fotbalisté své první velké posilovačky. Nahoře sídlili po osm let jak na svém hradě, v zimě tam foukalo, ale žili tam rádi, bylo odtud vidět na starou a krásnou Prahu a dal se přelézat plot.

ATK se zas rozhlížel po novém fotbalovém trenérovi.

Jeli do Úpice, kam zamířil Karel Kolský, bývalý záložník Sparty, sukovitý pořízek s huňatým obočím. Kolskému v Úpici nic nechybělo; oženil se tam, měl dobré místo, přátele. Třikrát za ním z Prahy přijeli; pokaždé odmítl. Pochodovala před ním galerie tváří všech trenérů, kteří už neuspěli. Pak ho přemluvili; později se často dal slyšet: „Ať mi jen propána někdo řekne, proč jsem to vzal?!“ Ale dobře věděl, že se mu už v Úpici stýskalo po atmosféře ligových bojů. Věřil, že v moderní hře lze právě v armádě postavit dobré mužstvo.

Karel Kolský

Vyšel z kročehlavské líhně Tondy Kratiny stejně jako Jaroslav Burgr, „Pepan“ Košťálek, Antonín Carvan, Josef Sedláček, Ferda Hajný. Kladenské předměstí zásobovalo zvláště Spartu nebojácnými fotbalisty. Kolský měl těžký život: táta valcíř mu brzy zemřel, pral se v životě o chleba už jako kluk, hrával na tvrdých kladenských hřištích, posypaných škvárou a sazemi blízkých šachet a Poldiny hutě. Bil se malý a černě vlasatý s mladými havíři, kteří měli nohy jak sloupy a ruce vytahané od lopat.

Chudé Kročehlavy to dělaly pravidelně tak, že prodaly velkému klubu hráče, za to si pak koupily dresy, míče. Kolského už nechtěly dát, ale pak si za něho přece jen postavily kus nového plotu. To byl úděl malých a dobrých klubů a osud i naděje velkých hráčů.

Přešel do Brna a pak do SK Kladna. Středočeská župa ho vybrala do mužstva, které hrálo v třicátém pátém roce v Sovětském svazu. Na ten zájezd vždycky rád vzpomínal, byl jedním z prvních, kteří v sovětské zemi nastoupili k přátelským sportovním zápasům. Tehdy je na každém kroku provázel Julius Fučík, chtěl, aby čeští fotbalisté porozuměli životu rodícího se státu. Mužstvo Prahy hrálo tehdy s Moskvou a Leningradem nerozhodně, nad Kyjevem zvítězilo.

Z Kladna odešel Kolský do AC Sparty; dvanáct let nosil věrně její rudý dres, prožil v něm dobré i zlé. Hrál v mužstvu, které téměř vypadlo z ligy, ale vzápětí ji vyhrálo ve stejném složení bez jediné porážky. Přestože prožil nejlepší léta jako celá bicanovská generace ve válce, sehrál čtrnáct zápasů za národní mužstvo a byl jeho členem v urputné bitvě na hřišti White Hart Lane, kdy těsně prohráli s mužstvem Anglie (4:5).

Nebylo třeba obracet nazpět všechny stránky jeho životopisu; kdekdo znal jeho životní zkušenosti, když v roce jednapadesátém bral na rok zkusmo trenérskou práci v ATK.

Kolský věděl, že s chlapci, kteří přicházejí na dva roky na vojnu, se nedá vykouzlit velká technika a taktika. Ale zdálo se mu dobré, že jim ve fotbale stejně jako v bojovém výcviku může naložit na hřbety plnou polní. Tak zkušená mužstva jako Slávii, Spartu nebo Bratislavu mohli porážet zatím lepší fyzickou připraveností. S touhle devízou nastoupil na tréninkové hřiště. Říkal si: dostanou do těla a každého vyzkouším, co v něm je. Ti nejlepší – jak se ukázalo – měli zůstat na vojně.

V ATK bylo tehdy čtyřiašedesát fotbalistů!

Kolskému chyběly do čtyřicítky dva roky. Zahájil s nimi trénink v našich fotbalových mužstvech dosud nevídaný. Běhal se zápalem umíněného berana v čele, vybíhal s nimi po schůdkách tribuny, dupal po atletické dráze sprinty a střední tratě.

Mnozí hekali, někteří odpadli.

Z někdejšího množství zbyli jen dva: Pavlis a Pluskal.

Třetí přišel v roce padesát dva – Masopust. Znal poctivého kluka, který se také chystal na vojnu. To byl Novák V témže roce potom narukovali Urban, Šafránek, Borovička.

Nebyli tehdy zrovna nejlepšími fotbalisty v Československu, ale měli předpoklady k tomu, aby vytvořili mužstvo. Nikdy jim za to nemohli dát velké peníze, ale slíbili jim čas na trénink. Záleželo na nich.

Během příštích let to dokázali.

Těch prvních sedm

Když chceš hýbat světem, hni nejdřív sám sebou!
Sokrates

Václav Pavlis

Říkají mu „Káša Bejbl“. Chytá dlouho a hrával ještě s někdejším středním útočníkem národního mužstva a Vršovic Bejblem. Často o tom mluvil, jaký byl Bejbl dobrý chlap. Sám takový Václav je; snad proto, že se život k němu choval dost dlouho mizerně. Fotbal je láska, někdy dokonce vášeň, anebo jenom obživa.

Pro Václava Pavlise znamenal od klukovských let často všechno najednou. Táta Josef měl doma šest dětí a koníka ve stáji u Grébovky. Sami spali v jednom kumbále. V takové těsnotě Václav příliš nevyrostl a učedníci z velkých řeznictví mu na černohradském plácku říkali:

„Seš malej, deš chytat.“

Vždycky se cítil proti ostatním trošku ušlápnutý. V brance to bylo jiné. Něco z periférie, jež musela být ohebná a rychlá, aby stačila blízkému velkoměstu, přeneslo se do jeho těla. Mezi tyčemi stál proti hřmotným klukům, kteří se rozkročili a prali do něho míči. Lidé se na Černohradě zastavovali, tenkrát se na poutích střílelo na některé brankáře zašlé slávy. Ti, co to už znali, dávali k lepšímu:

„Kdo mu dá kus, dostane korunu.“

Skákal a kutálel se, nachytal nespočetně ran. Občas mu kluci přinesli kus salámu. Měl o bohatství řeznických učňů úžasné představy a brečel, když ho nevzali na řezníka. Učil se tedy strojníkem, vyspěl a zesílil a chytal za dorost Bohemians. Bohemka měla pro kluky velké kouzlo. Mužstvo podniklo v historii naší kopané dosud nejdelší zájezd – do Sydney, podobně jako bájná Klapzubova jedenáctka. Z Austrálie přivezlo nejen párek živých klokanů, ale klokana také do znaku. A váleli to! A jak hrál Káša Bejbl?

Fotbal je láska.

V neděli dopoledne hrál Pavlis načerno centrhalva za Meteor, odpoledne chytal za Bohemku. To byla léta války, kdy jezdil na první dorostenecké zápasy s kufříkem, v němž měl stařičký dres, chleba a tavený sýr. Pak ho výboři vzali na trénink dospělých klokanů; pověstný „Buňa“ Vedral ho zkoušel a střílel takové pecky, až Václavovi otekly ruce. Nebylo divu, vždyť jednou museli křísit bratislavského Rajmana potom, co vyrazil Vedralovi desítku. O Pavlisovi nakonec dal dobrozdání sám Vedral:

„Ten kluk je báječný.“

Chytal proti Josefu Bicanovi, Vlastovi Kopeckému, Vojtovi Bradáčovi. Oslnil v devatenácti letech poválečnou Paříž a desetitisíce Francouzů čekaly v hledišti Colombes jako tenkrát chlapci na Černohradě, kdo z francouzských ostrostřelců mu dá gól. V utkání Francie-Československo ho překonal jediný Baratte z desítky. Francouzští obchodníci ho chtěli koupit, nebyl však na prodej. Přesto ho doma v tlačenici odstrčili z národního mužstva; neuměl se strkat, byl bejblovský.

Zůstal na vojně. Zde všichni měli zpočátku železnou postel, stejná práva, stejné odměny, stejné povinnosti, stejné hvězdičky. Kolský ho měl rád pro jeho skromnou povahu a vášnivou lásku k fotbalu. Pavlis znal báseň o Richardu Prinnovi, který se vrhal útočníkům pod nohy a jemuž rozšlápli lebku. Našel její živý podklad.

Fotbal je vášeň.

Měl dvakrát přeražený nos, třikrát otřes mozku. Pamatoval si, jak se mu před obličejem mihla kopačka Šimčáka, a pak už nic. Jindy na olomouckém hřišti viděl před sebou ohromnou podrážku se špunty. Prodělal těžkou plicní nemoc, zdržela ho na jeho fotbalové cestě, ale přemohl ji hlavně sportem jako maratónec Kantorek. Měl za sebou hřiště Bohemky, a to býval tvrdý mlat. Hrával v tréninkových zápasech v útoku, aby věděl, jak uvažuje útočník před brankářem. Pamatoval si stovky vypálených desítek na různá místa a také ty, na které se vyptával. Většinou je každý kopává stejně. Placírkou je pošle k jednomu nebo druhému rohu branky – podle toho, zda je levák nebo pravák. Šlajsem doprostředka nebo vedle.

Strašné mordy měl Brazilec Pepe. To je lidičky pohádka, ale jen pro diváky. Nártem dal balón pár centimetrů od země. To nestačíš jít vůbec dolů, natož k tyči! A když postavíme zeď, nepošle to do díry v ní, tak je také chytrý, ale vrchem, a nevíš, kam to jde. Tak uvažoval, a přesto chytal Pepemu míče v Mexiku, když Dukla hrála s nejlepším mužstvem světa FC Santosem.

Václav Pavlis mužstvu častěji k vítězství pomohl, než kolikrát ho o vítězství připravil. Prošel těžkými zápasy a chodil se navíc pobavit s balónem na Julisku. Trénoval žáky Dukly a ještě týž den hrál za štáb tělovýchovné školy. A protože člověk myslí dopředu, chystá se, že jednou bude trenérem a že nedopadne s touhle prací jako tenkrát, když si přál ze všeho nejvíc učit se řezníkem.

Svatopluk Pluskal

Ve Zlíně, na Cigánově, měl dílnu krejčí Alois Pluskal. Zdálo se mu přímo neštěstím, že za oknem je plot Letné Zlín. Sedával nad šitím a navečer zvedal unavenou hlavu po Jardovi a Sváťovi. Už si odvykl ptát, kde maří čas a ničí boty. Kde jinde, než za plotem.

Krejčího svět naplňovala jehla, nevěděl, že za plotem je to docela jiné. Pro Jaroslava a Sváťu voněla na hřišti za touto oponou dřeva a pohrdání tráva a v trávě hořce pampelišky, voněl jim dokonce i balón – stačilo, když ho vzali do rukou a čichli k němu. Byl pro ně vzácností a správce Talaša jim ho někdy půjčoval odměnou za narýpané pampelišky. Rozhodli se skoncovat s tímto potupným stavem a založili nejmladší mužstvo Letné. Talaša jim dal k prvnímu zápasu jasně červené dresy. Navlékli si je do postele a prospali tak celou noc.

Táta je ráno takhle uviděl a pochopil, co pro ně znamená fotbal. Později, když se lidé zastavovali u jeho dílny a říkali, že má šikovné kluky, nedalo mu to a jednou se za ten plot vypravil. Pak už tam chodil pořád, a na hřišti pod úpatím mohutné vrby mu výboři dali postavit lavičku (tak si vážili jeho kluků).

Sváťa nebyl možná nadaný jako Jarda, ale už tenkrát chodil podle řeky Dřevnice a snažil se doskočit k větvičkám stromů a dotknout se lístků čelem. Snad tím se vytáhl z malého krejčovského učedníka až do doby, kdy význační obránci volali před kopem z rohu:

„Hlavně pozor na Pluskala, má na hlavě kopačku!“

Svit Gottwaldov ho koupil od Letné na levou spojku, když mu bylo sedmnáct. Ale asi mu příliš nevěřili, byl samá ruka samá noha, šlo snad jen o zkoušku: co kdyby? Raději by na jeho místě viděli bratra, ale Jaroslav si předtím při automobilové havárii zranil páteř a s fotbalem musel na čas přestat.

„Chodí na hřišti jako čáp po hnoji!“ rozčiloval se na Sváťu hráč Hlobil na prvním tréninku. Sváťa věděl, že přijetí bude těžké (šlo jim o jedno místo, které zabere v sestavě), ale tohle nečekal.

V Gottwaldově mu říkali Ananásku. Byli tam kromě Hlobila také dobří chlapi a velcí fotbalisté – Sršeň, Křižák Majer. Někdy se ho zastali, ale ne příliš; ať si prorazí cestu sám.

V každé práci jsou většinou dvě skupiny. Patřil až do dneška k těm, co dřeli víc, než jim určoval trénink. Když už fotbalisté odešli, dával si navíc deset až patnáct kol a vypomáhal atletům na středních tratích.

Konečně jel hrát do Ostravy proti Vítkovicím; zápas o postup do první ligy. Vítkovice tenkrát vedly brankou krále promyšlené hry Josefa Bicana;

v té chvíli rozhodčí proti nim odpískal desítku. A najednou se ukázalo, že za tohoto stavu a v bouři ostravského hlediště nemá žádný z těch velkých hráčů odvahu jít desítku kopat.

Vida, je tu Ananásek! Chytli ho za tričko a vlekli na značku pokutového kopu:

„Ananásku, jak ji nedáš, rozbijeme ti hubu!“

Chtěl poslat míč k tyči, tak to viděl u velkých hráčů. Brankář Petruška podle jeho pohledu k té tyči předvídavě skočil – ale on se tam nestrefil a kopl míč doprostřed branky. Kdyby Petruška zůstal stát, tak tu desítku chytil a jemu by natloukli. Takhle ho objímali a líbali. A pak ještě stokrát. Odevzdával hře celé své srdce.

Nenarodil se velkým fotbalistou, ale stal se jím v Dukle a v národním mužstvu. Měl také příliš dlouhé a silné nohy, aby s nimi mohl provádět kouzla jako Josef Masopust. Ale měl něco, z čeho rostla budoucí železná záloha: dával Masopustovi svou přítomností klid a on mohl jít kupředu. Vytvořil si za léta osobitý styl vypichovaček: dovedl obklíčit protihráče nohama a ve chvíli, kdy ten ťukl do míče, vyrazil a bral mu jej. Jindy nestačil doběhnout a tak se vrhal do rány tělem. Schytal takových ran stovky. Někdy však překračoval tu míru tvrdosti a dopouštěl se hrubých zákroků. S léty jich ubývalo, dospíval k tomu, že vítězství v osobním souboji nemůže být zaplaceno surovou hrou.

K sobě byl neúprosný. Ve vojenském družstvu táhl na zádech kulomet. V Mexiku skočil z vysoké skokanské věže. V zápase s Křídly vlasti se mu utrhl meniskus. Meniskus, poloměsíčitá chrupavka v kloubu kolena, byl, je a bude problémem a smuteční písní mnohých fotbalistů. Chrupavka velká jako cípek kapesníku, se odchlípne, natrhne nebo utrhne a zablokuje koleno. Zachraňuje to operační zákrok. Sváťovi se meniskus utrhl, ale dohrál s tím celý zápas. Nedovedl se vzdávat.

Nebyl ovšem jen dobrý. Někdy mu to nešlo. Zavinil branky, a hlavně tu proti Manchestru United v Anglii, kdy drželi téměř celý zápas bezbrankový stav. Potom přijížděl k rodině mlčky a manželka ho vítala slovy:

„Tak kterou nohu máš pryč?“

Býval někdy doma smutný, ale do mužstva vnášel vždy veselí; věděl, že chlapci někdy smích potřebují jako jeho hru. Ale na lůžku vedle své ženy Anny často nespal a celé hodiny přemýšlel. Nebylo to jen lehké a slavné, jak si lidé představovali. Do čela se mu vryly vrásky z unikajících a přicházejících vteřin, minut a hodin, kdy soupeř podnikal nápor za náporem.

Argentinský mistr River Plata nabídl někdejšímu Ananáskovi 20 000 dolarů za přestup do Jižní Ameriky – jen na několik let. Ale ten vůbec nepomyslel, že by mohl odejít z této země a svého mužstva. Tehdy přijal nabídku s všeříkajícím úsměvem. Nikdo by mu nemohl nahradit to, že hrál za národní mužstvo s Láďou Novákem, Pepíkem Masopustem a s chlapci, s kterými se krátce a česky dorozuměl:

„Kluci, jdem do nich!“

Josef Masopust

Nejdřív nakopával na střimických pláckách tenisák. Už v klukovských zápasech Sparta-Slávie hrával častěji na straně vítězů. Pouze když máma trvala na svém, že táta živí osm krků a on si hraje pořád jen čutanou, odcházel poražen s otisky máminých rukou na nejchoulostivějších místech. Někdy byl i pro horníky svátek, to pak táta nemusel pod zem a šli spolu k babičce do Kopist. Po polních cestách si nahrávali míč a Pepík musel kopat pravou i levou.

Ve čtrnácti oblékl dres SK Mostu. Hrál levou spojku a Hlídek od nich z vesnice levé křídlo. Zkoušeli spolu přebíhačky a dávali krásné góly. Beci do nich šlapali a Čepirožský mu zlomil klíční kost. U šatny ho čekala máma a za obveselení obecenstva ho vpohlavkovala až do sanitky:

„Já ti dám čutanou!“

Sotva za ním zabouchla dvířka vozu, probíral si, jak musí příště procházet mezi obránci, aby na něho nemohli. Za patnáct let potom na Strahově obešel v dresu Československa čtyři rakouské hráče a podle brankáře Kitzmüllera vběhl s míčem do branky.

Ale mezitím se událo mnoho jiného.

Na cestě vlakem z Ústí, kde dával jako dorostenec dvě divizní branky za Most, mu fanoušci vysypali do klína klobouk peněz. Chtělo se mu brečet; už nebude hrát pro radost. Chtěl peníze vrátit, ale zároveň přinést mámě. Když mu trenér řekl: „To je takový zvyk – aspoň ti máma přilepší…“, vzal je. Ale doma nic o přilepšení neřekl. Přišel, obrátil kapsu a řekl jakoby nic:

„Mami, tu máš…“

Peníze ho nezkazily; umožnily mu, aby se věnoval míči víc než obchodní příručí Hlídek. Stal se soustružníkem na dole Fortuna-Štěstí. Už tenkrát ho táta učil věřit ve velké štěstí toho, kdo chce. Nekouřil a nabídky: „Pepíku, dej si na mě rum!“ odmítal. Neopíjel se ani později, přestože před velkými zápasy říkali:

„Jestli vyhrajeme, dáme si!“

Po vítězství se zdála láhev nicotná proti tomu, co prožívali na hřišti. Byla to krásná představa vtělená do skutečnosti. Možná, že takové tvůrčí opojení prožívá básník, když zrodí zpěv, v němž dosáhl harmonie koncepce i díla. Láhev nechával tedy těm, kteří nevěděli, co je to obejít jednoho hráče takřka bez vydechnutí, vzápětí obehrát druhého a ve chvíli, kdy zas nedýchá obecenstvo, poslat míč do sítě.

Ligové Teplice přesvědčily tátu, aby Josef opustil Most. Nechtěl, znal jednoho Řeka, kterého také Teplice koupily: ten si pak v šatně navlékal štulpny na ruce místo na nohy. Ale na zimní trénink modrožlutých Teplic přece jen Josef Masopust jel. Do sálu nahlédl z ulice: mrštný Havlíček skákal pověstné robinsonády. Dostal strach a utíkal zpátky na vlak.

Před příštím tréninkem už na něho výboři čekali, aby zase neutekl. Hráči ho přijali dobře, a když poslal v lize poprvé míč z pětadvaceti metrů do šibenice, což znamená do horního rohu branky, vyhrál u lidu za bariérami. Od té chvíle byl napořád jejich. A jestli měl pravdu Pythagoras, když tvrdil, že úkolem veškeré výchovy je probudit génia v člověku, pak se to potvrdilo i na Masopustovi, který v Dukle vyrostl ve fotbalového umělce.

Zvláštní a nenapodobitelný. Neměl výskok, neměl sprint, neměl rozštěp. Ale představoval to, co znamená stožár pro plachetnici. Spojoval trup s plachtami, a přestože nebyl na běžecké dráze nejrychlejší, dostával vysokou užitkovou rychlost, jakmile měl míč na kopačkách. Hnal se od kýlu, kde to někdy vrzalo, až k plachtám, kterým dodával vítr. Měl výborný cit v nohách. Jedině on a Jaroslav Borovička se nebáli dostat přihrávku na kterémkoli místě hřiště, třebas na vlastní brankové čáře. Na hřišti měl nejraději chvíli, kdy bariéry pulsovaly vzrušením. Cítil, jak je klidný, vedl míč a radoval se, když si ho mohl stáhnout, pohrát si s nervy tisíců a držet je v napětí.

Pro některé hráče Dukly se někdy stával fotbal dřinou. O Masopustovi napsal redaktor „Stadiónu“ Jan Polešovský: „Možná, že to přeženu, ale cítím, že kdyby nebyla dosud na světě kopaná, Masopust by si ji vytvořil – pro radost z pohybu.“ Angličan Eric Batty z časopisu „World Soccer“ ho označil za „mistra moderní kopané“. Italové ho už před mistrovstvím světa zařadili do světové jedenáctky společně s Kučerou.

Lyžaři jezdí slalom, při němž se proplétají mezi pevně zakotvenými tyčkami. Prováděl svůj slalom na hřišti mezi velmi pohyblivými nástrahami – hráči. Prošel tak častokrát až před brankáře v zápasech, kdy branku nejvíc potřebovali. Vyvažoval sklon těla rukama, často ho neslo jen pár centimetrů kopačky nebo doslova letěl vzduchem. Možností úniku je

mnoho. Ťukal míč pravou na vnější straně boty, pak hodil míč na levou špičku a dostal se za prvního. Tomu příštímu se naklonil doleva, soupeř čekal kličku tam, v posledním zlomku vteřiny se opřel na levé noze a šel doprava. Potřeboval k tomu příznivé seskupení hvězd, kamarádi stáhli některé protivníky na sebe a uvolnili průchod. Jindy změnil záměr, ale nikdy nemohl přesně říci, zda je ve fotbale vůbec nějaký plán.

Není ve fotbale tisíce variant? Proto je asi prvním sportem na světě.

Doma si lehl na otoman a na špičkách zvedal aktovku. Za ta léta tréninku to udělal možná miliónkrát. Potřeboval posílit nohy, aby měl jistotu ve hře. V poslední době znervózněl, občas řečnil na hřišti. Věděl to, a pak si huboval, že zas nemlčel. Jindy příliš dlouho držel míč a pozdě nahrával.

Chodíval ztahaný z tréninku, ale kluci ho přepadli na ulici:

„Pane Masopust, pojďte si s námi zakopat."

Neodolal a válel s kluky na dvorku. Nezapomenutelný, s tmavými rozcuchanými vlasy a zvláštním vedením míče, které vzrušovalo nejen bariéry, ale také stařičké fotbalové odborníky Anglie a Skotska (a ti už toho viděli hodně). Londýnské „Times" ho nazvaly „velkým Masopustem, opravdovým generálem fotbalových hřišť".

Ladislav Novák

Kolský stavěl od počátku na něm. Novák to byl, který mohl běhat v čele na jeho místě. Počínal si jako asketa, dřel v tréninku i v zápasech, odříkal si vše, co lákalo a zároveň se stávalo brzdou výkonů. Po léta chodil spát brzy, odměřoval si dávky jídla a pití, aby nepřibyl na váze ani o gram. Spoluhráčům to šlo někdy na nervy; chápal to, téměř provinile se usmíval, ale pokračoval v tom dál.

A oni ho v mnohém následovali.

Byl a zůstal dlouhá léta kapitánem vojenského mužstva, které teď míří už podruhé přes Atlantik do New Yorku. Kapitánem, který nikdy nevelel, nekřičel a moc toho nenamluvil. V zápasech zastupoval klidnou hlavu. Přečetl příliš dobrých knih a věděl, že fotbal je především sport a že sport má sloužit kráse duše a těla. Novákův život na hřišti i mimo hřiště se vyznačuje sportovním uměním a pravidly poctivé hry. Proto byl v poslední desítce let často jmenován mezi vybranými světovými fotbalisty a nejlepšími sportovci Československa. Měl ze všech fotbalistů nejblíž k Emilu Zátopkovi.

Bil se v zápasech od počátku až do konce tak jako Zátopek, ať hráli proti Suchdolu, nebo proti Tottenhamu. Dovedl čistě odebírat míče; bylo

požitkem sledovat ho při hře. Kdyby někdo počítal, kolika přestupků se který hráč dopustil, obsadil by v této tabulce poslední místo. Měl to, co má obránce mít: chytrost a umění přijít na to, co udělá ten druhý, ať je to třeba Brazilec Garrincha, který se ti dívá do očí, jako by ti chtěl vnutit svůj záměr, a nakonec udělá něco naprosto jiného. Hrál dobře hlavou, nebál se skočit do rány a tlačil míč vpřed, když útok nemohl prorazit protější obranu.

Hrál jeden čas špatně a Kolský ho nestavěl; tehdy trénoval třikrát tolik a přinutil ho, že ho znovu zařadil. Když si vyšel s rodinou na procházku do Šárky, řekl znenadání; „Dám si to tréninkově“, a přiběhl domů o hodinu později.

Fotbalisté nebyli, a dokud budou fotbalisty, asi nikdy nebudou ideálními manžely. Ale manželky mají trpělivost pro jejich nálady a výsledky. Staša Nováková spočítala, že nebyl v jediném roce sto šedesát dní doma. Podobali se léta montérům, kteří jezdí pracovat mimo dům hlavně o nedělích a ve svátky. Tmavovlasá dcerka Jitka se jim narodila, když hrál v Egyptě. Hlásili mu to v poločase. Uviděl ji až pod stromečkem a památná slova, která tehdy padla, buďtež zde uvedena:

„Ježíšmarjá, to je moje dítě? Nevyměnil mi ho někdo?!“

Největší pochopení pro jeho fotbal, výstřižkovou službu, vítězství a hlavně porážky, má babička Marie. Dosud řídí automobil, závodí ve stolním tenisu a je jedním z nejzuřivějších fanoušků. Na zápas v televizi se dívá výhradně sama, nikoho jiného přitom nesnese, bafá cigaretu za cigaretou a radí, když Láďa po návratu z boje řekne: „Dnes mi to nešlo, měl jsem fůru nedostatků.“

Takový blázen do fotbalu byl jen jeho táta, pánský holič z Loun. Vlastnil motocykl Ariel 557 se sajdkárou, v níž vozil Láďu do Prahy na význačné zápasy. K živnosti holit a stříhat patří i bavit zákazníky. Táta opovrhoval ve skrytu duše těmi, kteří mluvili o počasí, uznával ty, co mlčeli a přemýšleli o svých věcech, a dovedl se nadchnout těmi, kteří uměli zhodnotit zápas a případně to nasolit trenérovi, který to zas jednou nemožně postavil. A co teprve kdyby už tenkrát věděl, že bude mít jednou syna kapitánem Dukly a národního mužstva?

Nikdy nepomyslel, že právě jeho kluk by mohl běhat s kapitánskou páskou na nejpěknějších hřištích celého světa. Držel ho spíš při zemi; pozoroval, jak si pořizuje pro žákovské mužstvo Loun vlastní košili, černé trenýrky a kopací boty. Láďa hrál ve čtrnácti za dorost, v patnácti za prvního středního útočníka. Přitom se vyučil strojním zámečníkem, vystudoval průmyslovku a opravoval u drah železniční vozy. Po vyučení

přešel do Teplic; tam byl Masopust se svým širokým úsměvem a také Rudolf Vytlačil, s nímž pak později táhl jako kapitán národního mužstva na nejslavnější bitvu do Chile.

S Novákem je spojena celá éra moderní československé kopané, která se připravovala nejen na hřišti, ale také v tretrách na běžecké dráze a v přísné životosprávě. Stejně jako v Dukle, také v národním mužstvu běhá vždycky vpředu.

Ivo Urban

Fotbaloví odborníci litovali, že je v Dukle. Jen zaskakoval za železnou zálohu a přitom hrál lépe než většina ligových záložníků. Ale Dukla ho potřebovala nejen k tomu, aby občas nastoupil: v tréninku dával příklad jako Novák a měl to o to těžší, že kapitán mužstva odevzdával nasbírané částečky hře a on je bolestně ztrácel na lavici náhradníka. V Dukle se naučil anglicky a výtečně absolvoval učiliště kapitána Jaroše; pracoval jako novinář a hovořil za mužstvo s ministry a milionáři, kterým byli představováni.

Fotbalově začínal s tenisákem ve Strossmayerově ulici s holešovickými kluky. Pak přišla Slávie a tam doktor Mareš, který věnoval tréninku mládeže hodně času jako desítky obětavých lidí, pracujících v pozadí našich fotbalových úspěchů. Mareš mu také posílal blahopřejný telegram k prvnímu výbornému výkonu v národním mužstvu. Ivo Urban tehdy uhlídal proti Brazílii znamenitého Didiho; Brazilci nedali na Strahově ani branku. Poznal, jací to jsou výborní fotbalisté; pohybovali se lehce a tiše, podobni ebenovým panenkám, zdálo se mu vždycky, že míč už má, a ještě mu ho ucvrnkli před kopačkou. Jel v reprezentačním dresu na velký jihoamerický zájezd a v Rio de Janeiru jej přivítal jako první právě Didi.

Později už nastupovala za Duklu železná záloha trvale, náskok Pluskala s Masopustem se zvětšoval, jeho zápasů z lavice náhradníka přibývalo. Zůstal na ní léta, přestože dostával nabídky ke hře od jiných mužstev. Dukla nehrála v některých letech jen dobře, ale také nejslušněji, a slovo přítel společně povýšili nad řevnivost a bitvu o tričko.

Litoval, že přicházel o takové pocity, kdy obě strany měly stejně blízko k vítězství jako k porážce, a když padlo rozhodnutí, mužstvo na hřišti jásalo bez něho. Mohl je objímat potom, ale cosi už vyprchalo: nejkrásnější okamžiky prožívalo těch jedenáct přímo na trávníku, kde to svorně orali i svorně zachraňovali. Po vítězném zápase také neprožíval radostný chechtot ve sprchách a báječný pocit, kdy špína a prach, únava a vyčerpanost stékají po těle zároveň s proudy osvěžující vody.

Ten, kdo má hojnost, postrádá někdy radost z přemíry, on uměl naopak vychutnávat jako nikdo v mužstvu to málo s veškerým obsahem toho slova. Zápasy, v nichž startoval, hrával třikrát, čtyřikrát, a aby mu dlouho vydržely, promýšlel každý dobře přihraný a vystřelený míč.

Nejvíc kamarádil s Jardou Borovičkou, měli podobnou hloubavou povahu, s ním prochodil Louvre, pařížské uličky, Broadway, spolu prohlíželi monumentální nástěnné malby mexického malíře Rivery.

Jednou hrál v Belgii nečekaně v útoku vedle Borovičky proti Berschootu. Borovička mu hodil ideální přihrávku, jako by ho chtěl chlapsky pohladit. Byl to nádherný bílý míč, dosud neodřený v započatém boji. Trefil jej přímo v běhu, míč zazářil v paprscích reflektorů jako světelná bílá koule a letěl zrovna na prázdné a pro střelce nejkrásnější místo v brance. Třepal sítí jako veliká ryba, jež má dát potravu na celé dlouhé dny. První gól tenkrát otevřel jejich vítězství nad Berschootem. Tu chvíli pak prožíval ještě častokrát. Mnohokrát ve snění a polospánku viděl letící bílý míč.

František Šafránek

Dvanáct let bere na zájezdy housle, a také tentokrát je má s sebou. Hrál už na lodi – na Baltickém moři; v letadle – z Prahy do Moskvy a z Chartúmu do Káhiry; v autobuse – z Hradce Králové do Prahy; a jak se dovíme, i ve vlaku. Hrál v Kostarice na vysoké poutní skále, v Chartúmu na universitě. V Berlíně, Sofii, Bukurešti, Moskvě, Curychu, New Yorku, Mexico City, Manchestru, Bruselu, Varšavě, Káhiře. Nejkratší, několikaminutové vystoupení měl jako student konzervatoře na lodičce pod Karlovým mostem a nejdelší, čtrnáctihodinové, po vítězství ve vlaku z Košic až do Běchovic.

Byla to spíš příležitostná vystoupení. Kdysi toužil hrát na skutečných koncertech pro ty, kdo hudbě rozumějí, a když nerozumějí, alespoň mlčí. Na fotbale křičel kdekdo, jako sluchař je bohužel vždycky slyšel. Nejvíc ho mrzelo, když volali: „Vem si housle, srabe!“

Věděl sám, že právě zkazil balón, ale jakým právem ho uráželi? Byl vždycky prudký, občas se také na hřišti hádal, měl chuť přelézt plot a jednu jim plácnout. Uklidňoval se tím, že volají jednotlivci, kteří by v životě nezmáčkli pořádně ani housle, ani soupeře. Kdyby to dokázali, měli by jiné myšlení a jiné obličeje, než jaké občas spatřil.

Nezvyklé spojení kopaček a houslí mu ostatně přinášelo odjakživa trápení. Táta nesnášel hudbu, a tak cvičil na půdě. Učitelé zas zrovna nemilovali kopanou.

Zprvu hrál klukovsky za mužstvo náramného jména: SK Ďolík. Mezi dvěma stráněmi bylo nutné protivníka obhodit a oběhnout. Hrál tak dobře, že si soupeř kladl podmínku: „Šafránek musí hrát bos."

Chodil s promodralýma nohama k mámě a ta – zamilována do myšlenky, že bude muzikantem – ho prosila, aby nechal fotbalu. Ujišťoval ji v té době trochu velikášsky a zároveň zoufale:

„Mami, jednou budu hrát za národní."

Viděla by ho raději hrát v orchestru Národního divadla. Nepomohly ani poznámky profesorů nad rukama rozedřenýma ze škváry. Učil se vést smyčec i míč. Hrál za Spartu levou spojku a za konzervatoř – Beethovena.

Už před vojnou zvítězil fotbal, ale ani housle neprohrály natrvalo. V době největšího tréninkového vypětí, kdy druzí odpočívali při knížce či kartách, cvičil etudy celé hodiny všude, kde bydleli: v hotelu Costa Rica v San José nebo na zimním soustředění v Bedřichově. Často si říkal: už s tím praštím, už nemohu. Ale znal ze hřiště nutkání něco překonat a dovést do konce, zničit předcházející pochyby. Pak byl šťasten, že neslevil. Mužstvo vždy čekalo, až vyndá z pouzdra „stradivárky" a spustí. V mnohých městech světa sklízeli odpoledne potlesk za český fotbal a večer za českou písničku.

A máma byla nakonec spokojena: hrál za národní. V rozhlase hlásil v třiapadesátém roce z Rumunska nestor reportérů Josef Laufer (měl už za sebou tisíc dvě stě přímých reportáží):

„Na trestný kop jde Šafránek. Chystá si míč, ale brankář je příliš jistý, míč je daleko, nenechal si vůbec postavit zeď. A vedeme jedna nula!"

Tenkrát jedinou brankou zápasu rozhodl s konečnou platností o postupu na mistrovství světa a ještě mnohokrát potom pomáhal svému mužstvu prudkými trestnými kopy do sítě výborných brankářů. Měl krátký švih a bleskový úder. Hrál léta spolehlivě, jistými odkopy a dlouhými pasy posílal míč napříč hřištěm. Nejlíp se nahrávalo na Borovičku, který se uměl výborně postavit.

Jaroslav Borovička

Mnozí mu vyčítali, že zpomaluje útok. Proč ho tedy trenéři Kolský a později Vejvoda rádi stavěli?

Jaroslav sám vzpomíná na stereotypní hru Angličanů, kteří dostali od Maďarů sedm gólů. Měl svou teorii. Kdyby stroj jenom jezdil a neměl brzdu, brzy by se rozbil. V okamžicích, kdy se Dukla valila útok za útokem a rozpačitě zastavovala před velkým čtvercem a nemohla prorazit dál, dovedl změnit rytmus útoku, a aniž to diváci a hlavně soupeři postřehli,

dokázal vytáhnout jejich zadáky a přistrkovat míče do uliček a střeleckých pozic. Byly rovněž chvíle, kdy útok potřeboval jít bleskurychle vpřed; tehdy nestačil a jeho samého mrzelo, jak je pomalý.

S Pepíkem Masopustem vytvořil důležitou prostřední dvojici v systému čtyři vzadu, dva, čtyři vpředu. Podle hry doplňovali útok nebo obranu na potřebnou šestku, a hlavně se snažili ovládnout střed hřiště. Dopravovali míč po dlouhé lanovce od těžní jámy, kde se míč vydoloval, až na skládku, kde jej měli vyklopit do sítě. Měl cit pro přesnou přihrávku a nahrál na dvacetkrát víc gólů, než dal. Dokázal by udělat kličku na balkónku moderního domu, a to je co říci. Střílel často špatně, ale dával nádherné góly z voleje, přímo ze vzduchu, které překvapily nejen obě mužstva a diváky, ale především soupeřova brankáře. Takovou ranou do sítě skvělému Bearovi rozhodl těžký zápas národního mužstva s Jugoslávií (1:0), a byl také nejlepší na hřišti. Tehdy lidé nadšeně skandovali jeho jméno, třebaže předtím stejně bouřlivě na začátku utkání volali: „Borovička ven!“

Ještě to někdy trochu bolelo, ale měl svou dlouhodobou koncepci, a jak prohlašoval, „úmluvu se životem“. Vždyť v prvotřídních mužstvech odevzdával patnáct let dobrou a potřebnou práci.

Jako kluk toužil být Pláničkou, nosil modrý brankářský huňatý svetr. Pak ho jednou nepřátelé ze sousední ulice pomluvili, pustí prý sebemenší šourák, a tak přešel se slzami v očích do útoku. Tím víc jeho umíněná hlavička usilovala, aby se fotbalu naučil. Kopal tenisákem na malý a starý domek: – od zdi! – na střechu! a zpracovával různě míč. Hrával za všechny možné jedenáctky. Hellada, Růžičkova XI., SK Michle a nakonec Sparta.

Odtud pak na vojnu a do národního mužstva, kde byl mozkem útoku, který dal v Ženevě šest branek Švýcarům, v Budapešti čtyři Maďarům a porazil Brazílii v Rio de Janeiru.

Kluci mu říkají Borovice. Náramný název k jeho sukovité povaze. Jakápak Borovička! Zastupoval v mužstvu „rejpala“, do mnoha nesprávných věcí šťoural narážkou, slovem, pohledem. Nenechal se okopávat ani na hřišti; u Angličanů okoukl, že nejen obránce má být tvrdý, ale také útočník si musí umět zjednat respekt.

Zrození mužstva

Jako bývalý útočník a nyní „stíhač“ těchto útočníků musím se přiznat starým fotbalovým fanouškům, že vstřelit teď branku je nepoměrně těžší než dříve. Novodobá taktika kopané se svým systémem tří obránců a neslýchanou rychlostí hráčů omezuje možnost volné cesty do branky.
Michal Semičastnyj, kapitán Dynama Moskva

Karel Kolský vedl zkušebně ATK a mužstvo skončilo až na osmém místě. Nebyl tím vlastně ani zklamán, překvapilo by ho spíš, kdyby dopadli lépe. Vždyť mladí ušáci nastupovali proti zkušeným hvězdám. Bylo jasné, že Sparta, která v roce dvaapadesát vyhrála ligu, dozrávala léta, podobně jako současná světová mužstva Arsenal, Manchester United nebo Juventus.

Za několik měsíců se nedaly dělat zázraky. Jenže někteří lidé je chtěli a byli netrpěliví. Po každém prohraném utkání dávali sekretariátu bývalého ministra národní obrany písemné hlášení, proč prohráli. Kolský stál častokrát na nejvyšším koberečku vzpřímeně jako voják, který věřil, že cesta, po níž vede své fotbalové vojsko, je správná. Proto po zkušebním roce zůstal.

Mohl jim dát jistotu jen důkladným tréninkem. Vybíhali ze Strahova až na Bílou horu. Tam utíkali ještě svěží přes košířské vrchy a skály. V oboře u Hvězdy, opuštěné v zimě od Pražanů, našli své království. V přírodní tělocvičně kopců a strání, cestiček, smrků, kaštanů a bříz, v rozmanitém a tichém terénu syrového vzduchu dostávaly nohy sílu a plíce potřebný objem. Jindy tam jeli na lyžích, pak do tělocvičny a s míčem zmrzlým na kost na zasněžené hřiště. Fotbalisté nebyli dosud na podobný trénink zvyklí, často je zábly ruce a nohy; trenér rozkazoval a zároveň utěšoval: „Jste přece vojáci!“

Nástup vojenského mužstva na jarní trávník ostatní ligové celky překvapil. První titul mistra v jednokolové soutěži padesátého třetího roku dosud příliš mnoho neznamenal; ale mladým dal víru a trenérovi už jistotu.

Náš fotbal však prožíval neklidná léta. Přeskupovaly se soutěže, někdy se bezdůvodně měnila jména

Z ATK se stal Ústřední dům armády. Měl přijmout podle rozhodnutí tehdejšího Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport do svých řad reprezentanty Trnku, Hemeleho a Ipsera pro přípravu na mistrovství světa

ve Švýcarsku. Tenkrát už pracoval v armádní tělovýchově mladý důstojník Rudolf Kocek. Později získal pro armádní mužstvo nejedno vítězství i na jiných polích než fotbalových; ale tentokrát i s Kolským prohrál. Nechtěli ani teď hotové hráče z velkých pražských mužstev. Příliš mnoho lidí však v té době osobně rozhodovalo a nařizovalo. Na přípise uloženém na Julisce je poznámka: „Podřiďte se státní disciplíně!“

Hráči na čas přišli, aby po čase odešli. Někteří svými výkony pomohli v dalších zápasech, ale armádnímu mužstvu tento krok uškodil především mezi příznivci kopané.

Po švýcarském fiasku, kdy se potvrdilo, že neznáme vůbec systém, jak dospět k soupeřově brance, v slavné éře maďarské kopané, začal se také u nás praktikovat modernější způsob hry.

Kolský, bývalý záložník, formoval zadní řady, které se měly v pozdějších letech stát oporou nejen Dukly, ale také národního mužstva. Stavěl svou jedenáctku od základů jako dům. Jen v útoku hledal a zkoušel ty, kteří dříve hrávali vpředu: Masopusta, Pluskala, Šafránka. A protože hledal, také chyboval.

V padesátém čtvrtém roce byl ÚDA v lize čtvrtý, o rok později už druhý za výborným Slovanem Bratislava. Dostal se do finále Středoevropského poháru. Vyhrál velikonoční turnaj v Antverpách nad brazilským Botafogem a místní jedenáctkou.

Tehdy tu delší dobu hráli poctivý a dobrý obránce Ječný, univerzální hráč Jan Hertl a rychlé křídlo malé postavy „Bobík“ Dobay. Vystřídali se tu znamenití fotbalisté Hledík, Dolejší, Trnka, Přáda, Kraus. Ti všichni si nalezli po odchodu svou vlastní cestu; někteří litovali, že odešli, mohli jít rovněji a dál. V jednotce, kde musí držet mužstvo stejný krok a kázeň, se někdy lépe šlape, i když to není vždycky zrovna nejpohodlnější.

Je škoda, že Přáda opustil fotbalové hřiště natrvalo. Ale velitelé a Kolský ho léta zachraňovali nejen pro zelený trávník. Kolský mu ukládal jak vlastní táta peníze z platu na vkladní knížku, aby je „neprohospodařil“. Na druhém břehu však stálo mnoho přítelíčků a kamarádíčků, kteří Přádovi nabídli sklenku jen proto, aby se mohli vedle něho blýsknout a případně později si dát sklenku mnohonásobně oplatit. V Dukle budou na Láďu Přádu vždycky vzpomínat jako na talentovaného střelce a fotbalistu, který se uměl bít po celém poli a navíc všem nosil s kopačkami a harmonikou dobrou náladu.

Ostatně jako každý člověk, tak i mužstvo je na tom nejméně jednou v životě bídně.

Armádní mužstvo stálo na takové nebezpečné křižovatce v padesátém šestém roce, kdy odešlo šest prvotřídních hráčů: Hledík, Kraus, Hertl, Dolejší, Trnka a Přáda. Říkalo se, že je s ÚDA konec. Nemohli dát dohromady jedenáct lidí.

Jeli do Bratislavy k těžkému zápasu s Rudou hvězdou. Kolský je sezval do hotelu Carlton; před sebou měl trosky mužstva. Ačkoliv toho nikdy moc nenamluvil, tentokrát pronesl řeč dost dlouhou. Věděli i bez toho, že začnou v mnohém nanovo, anebo skončí a půjdou jinam. Ale všichni, kteří zůstali, toužili být dobrými fotbalisty, a proto léta poctivě trénovali. Věděli také, že mají na vojně pro sport dobré podmínky. Nechtěli je ztratit a v budoucnu hodlali svými výkony vrátit to, co se jim poskytlo.

Nastoupili na hřiště rozhodně jako nikdy, vstřelili Rudé hvězdě šest gólů. Na některé z nich – jako na Šafránkovy z místa levé spojky – mužstvo nezapomene. V podobném tempu sehráli zbývajících pět zápasů. Na rozloučenou to dali Ostravě devět k nule. Vyhráli poprvé dvoukolovou ligu s náskokem pěti bodů.

Tehdy se ve skutečnosti zrodilo mužstvo Dukly Praha. V tom roce padesát šest v něm natrvalo zůstali po dvouročním působení Čadek a Dvořák a nově nastoupili Brumovský a Vacenovský. To byla střední generace.

Druhý sled

Mít nyní už aspoň třetí generaci prošlou v mládí tuhou kázní, znalou tvrdého, vytrvalého boje, posílenou vítězstvími a otužilou porážkou. Generaci, která umí ze sebe vymačkat každou špetku svých schopností.
Evžen Rosický

Jiří Čadek

Vezměte na hřišti I. B třídy hráče a připravte ho za několik let, aby mohl čelit nejlepším fotbalistům světa. Kolský to dokázal s Čadkem, Vacenovským, Koubou. Chtěl v armádě vychovat těžkou sportovní průpravou nadějné chlapce z malých klubů. V mužstvu Čakovic, na místě levé spojky našel Čadka. Pro Kolského objevy bylo už osudové, že se z něho po čase opět vyklubal obránce.

Takový mládenec musí mít kořeny silné jak borovice na planině, kde fouká severák. Není to legrace kopat pro zábavu a za pár let nastoupit ve středu obrany za Československo proti Německé spolkové republice. Takové kluky rodí křivoklátské vesnice Bránov, Skryje, Pavlíkov. Dají se z nich udělat inženýři, kteří stavějí přehrady, a letci, co předhánějí čas. V Pavlíkově na Hůrce se Jiří Čadek rval s kluky, prohánět pumlíč a pekl ulovené králíky. Pak zlatý čas skončil. Rodiče ho poslali učit se nástrojařem a fotbalistou.

Někdy to bylo, táto, ve světě hodně těžké. Setinky milimetrů nesměly chybět na měřidlech a střední útočníci nesměli utéci. Smith z Tottenhamu už zestárl, když proti nám hrál na Dynamu; vztekle mi při hře plivl do tváře. Mně se z toho udělalo nanic od žaludku, fotbal jsme chtěli hrát jinak než tihle protřelí machři. Čadek hrál nadále až moc slušně na místě středního obránce, kam většina mužstev stavěla zametače. Bránil ten prostor, odkud padá nejvíc branek, s Pluskalem. Často míč vynesl některý z nich tělem anebo ho vyhlavičkovali. Když bylo Čadkovi zle, věděl, že se objeví Pluskal a svou valašskou hlavou či dlouhatánskýma nohama pomůže. Jak bylo zle Sváťovi, věděl, že se objeví Jirka Čadek s nezištnou touhou pomoci každému, kdo pomoc potřebuje.

Říkají mu „Čára“. Většinou se usmívá, dobrácky klátí rukama a nohama na všechny světové strany. Je z celého mužstva nejskromnější, nikdy mu ani maličko nevstoupilo do hlavy, že hraje dobře a za Duklu. Když potkává své někdejší spoluhráče, kteří dosud válí nižší třídu, spíše se omluvně usmívá, že to ve fotbale dotáhl tak vysoko.

Milan Dvořák

V Kanadě často dávají rodiče kloučkům do kolébky hokejovou hůl a baseballovou pálku; znaky štěstí, slávy, obživy. Milanovi položil Karel Dvořák k peřince zbrusu novou mičudu. Otec sám hrával za Meteor XIV a Bohemians, později vedl žáky Bohemky a Milana.

Maminka chodila za nimi s hrncem jídla, usedala na lavičku a čekala se založenýma rukama, až se půjdou ti dva blázni najíst. Takhle pak na ně čekala celý zbývající život.

„Jak vám říkám: pro ženy je fotbal neštěstí, a také odpočinek od mužského. Ale sportu dávám přednost – je mi milejší než hospody, chlapi vypadají čerstvě a mají se pořád k světu. Otec s nimi běhá a čutá, jako by mu bylo dvacet."

Když Milan po vyučení radiomechanikem oblékal s úctou dres prvního mužstva Bohemians, nazul si o tři čísla větší kopačky, první, které mu padly do rukou. Správce hřiště a inventáře se ptal:

„Dobrý?"

Kývl a vytratil se na chodbu, aby si to s jeho zařazením nerozmysleli. Na chodbě zvonil telefon – propána! – chtěli oporu mužstva Jíru. Jak se mohl ten hlas v telefonu ptát, zda Jíru zná? Měl okouknutý každý jeho pohyb. Ale nevěděl, jak mistra oslovit. Vykat nebo tykat? Nakoukl do kabiny:

„Je tu Jíra? Má zde telefon…"

Nadále zůstal tichý v pozadí, jiný než na hřišti. Tam vypaloval pumelice, dělovky a už druhý rok na vojně se korunoval na krále ligových střelců. Dynamu dal v ligovém mači ohromný gól. Tehdy brankář Dolejší vykopl míč za polovinu hřiště až k němu. Vůbec se s ním nemazlil a tumáš! Než Dolejší doběhl do branky, měl tam balón vrchem zpátky. Naměřili délku kopu šedesát metrů a zhruba vypočetli rychlost letícího míče a běžícího brankáře. Zjistili, že by to mohl doběhnout jedině sprinter v tretrách. Novináři tenkrát dali zprávu o tomhle gólu sázet tučnými titulky, internacional Josef Čapek vzpomínal, že podobný gól vstřelil jen Hojer před třiceti roky v Paříži. O dalším se vůbec nevědělo.

Dvořák je ze střední gardy a má za sebou osmnáct utkání se lvem na tričku. Podílel se na šestibrankovém rozdrcení Argentiny na mistrovství světa ve Švédsku a vstřelil také branku Německé spolkové republice.

V Dukle výborně zastupuje univerzálního hráče na místa obránce, záložníka a útočníka V minulosti uhlídal Pelého, Koleva, Hidegkutiho, Labrunu. Když hrál doma špatně, měl pro případ, že by to sám nepoznal, spolehlivý barometr v otci, který po takovém výkonu smutně odcházel bez

něho. Karlovi Dvořákovi táhlo na sedmdesátku a dosud dokázal dát v sedě obě nohy za krk. To ale musel mít prima náladu. Buď vyhrálo ČKD Praha, anebo alespoň Dukla.

Jan Brumovský

Má nejvíc přezdívek, nejčastěji mu říkají „komár“.

Čím víc ho kdekdo od hřiště odstrkoval, tím úporněji se bránil; už podle jeho životních osudů je fotbal nejkrásnější hrou na světě. Zprvu ho trápil zápal plic. Mával na mámu do okna, ať se nesouží, že chytá jen v brance. Hrál jako klouček za Slaný a skákal z prvního patra novostavby, aby byl „sekáč“. Ze Slaného se přestěhoval do Teplic; kopávali tu „Na Bramši“. Jakýsi chlapík ho pozval, aby hrál za teplický dorost; napoprvé musel jít, podobně jako Pluskal, kopat desítku. Nedal ji, vyhnali ho:

„Tys nám to prohrál!“

Šel do Hvězdy Trnovany a navíc trénoval běh, střelbu a manévrování s míčem. Za čas se tepličtí dověděli o rychlém křídle trnovanské Hvězdy a přijeli ho nyní prosit. V prvním utkání proti ÚDA se sice hodinu s balónem nepotkal, jenže ke konci nahrál na rozhodující gól. V příštím zápase dal tři branky a myslel, že už je všechno dobré. Potom přestával zřetelně vidět. Párkrát minul míč; nedalo se nic dělat musel vzít brýle.

„Brýle a fotbal?!“

Vůbec si těch řečí nevšímal. Učil už na škole v Řetenicích matematiku a tělocvik: znal převržené kalamáře a brekot kluků; možná, že by plakal jako oni, kdyby ho přinutili, aby fotbalu nechal. Hrál dál; bral si s sebou na zájezdy sešity a tam je opravoval. Na vojně si oddychne.

Bál se však počasí a špatného světla při zápasech. Proto byl často nervózní; nohy mu stydly od kotníků ke kolenům a do hlavy stoupala horkost. Než ho přijali do armádní jedenáctky (jak rád by zůstal, nikdo mu zde nevyčítal fotbal), trápily ho pokažené vazy v mezikroku, třísla. Nemohl dokopnout míč do brány, a jak stoupal petřínskou strání na Strahov, odpočíval za každou boudou, aby ho nikdo neviděl. Věděli to, a přesto ho přijali natrvalo. Časem mnohé s doktorem Topinkou vyspravili, jen k některým zápasům nasazovali pod víčka umělé čočky.

Je drobný a dobrý náš komár. Má odpich, umí vzít balón a udrží ho v plném běhu u nohy i čtyřicet metrů. Nebojí se přímo namířit na nejtěžší stokilové obránce. Pak je častokrát obhodí, po straně uteče a znovu se potká s milovaným míčem. Centruje, střílí branky jak velké křídlo. Tak nějak to prý dělá Garrincha. Ale sám to potvrdit nemůže. Měl sice jednou příležitost sledovat ho, ale tehdy sedělo nad hřištěm nevlídné počasí, v hledišti se mu

zamžily brýle, a tak jen slyšel, co si diváci kolem něho o Garrinchovi vyprávěli. Tisíce ho už viděly, jen on zatím ne…

Josef Vacenovský

V Ratíškovicích na Slovácku je jich kupa, bydlí většinou naproti hřišti. Nejpopulárnější je Josefův strýc Bedřich. Pak jeho táta, který lajnoval hřiště. Další strýc Petr vedl dorost Ratíškovic. Bráška Toník hrál za žáky, nejstarší bratr Zdeněk už kopal za první mužstvo a Josef byl kapitánem mladých. Mít k sobě věkově blíž, pořídili by celou jedenáctku Vacenovských.

O Ratíškovicích se však stejně vědělo. Uměli vypěstovat výborné víno stejně jako fotbalisty. Jejich dorostenci porazili leckterý slavný pražský klub a kapitán, soustružník v Jihomoravských lignitových dolech Josef Vacenovský, přijímal metály a diplomy za první místo v přeboru republiky.

Na vojnu jel trochu vyjukaný, zvláště proto, že na vojenské správě se spletli a poslali s ním do Ústředního domu armády jednoho nefotbalistu. Pořád se ve vlaku ptal:

„A co tam budem dělat? Čistit kopačky?“

Na tréninku uměli Novák, Borovička, Masopust, Urban a Pluskal ohromná kouzla s míči, startovali už za národní. Oslovoval je zpočátku pane Novák a pane Borovička. Řekli mu, ať neblbne, a Kolský si ho vzal do parády. Josef měl za sebou výhodnou vesnickou školu jihomoravských luk a vinných strání, všechno to vydržel a ještě kus přidal; za čas byl nejrychlejší ze všech fotbalistů a běhal stovku na dráze jak vybraný sprinter. V podstatě se zase ukázalo, že zdravých a dobrých hřibů je v Československu habaděj, rostou z dobrého podhoubí a potřebují jen podmínky, aby mohly dozrát.

Na hřišti byl nejdřív na křídle, pak na spojce, dřel se a vracel pro míč až hluboko do zázemí, vedl balón s nádherně zdviženou hlavou, takže měl přehled o soupeři i spoluhráčích. Začali mu říkat „Váco“ a přijali ho, jako celý druhý sled, do jedné gardy. Ratíškovice mu nebránily, aby zůstal v Dukle. Tahle městečka a vesnice na Slovácku to považovala za čest, že chlapci od nich kopou za armádu; vždyť celá armáda, to bylo také jejich jedno velké mužstvo. Však také v programech velkých světových turnajů, na nichž bylo uvedeno, odkud hráči Dukly přišli, stálo vždy tučnými písmeny

BANÍK RATÍŠKOVICE

V ty dny, kdy Dukla přijela v padesátém osmém roce sehrát za Josefa přátelák, otevřeli lidé chlapcům z Prahy srdce, dveře a sklepy, v rodinách

napekli výborné cukroví kocele a hostili je jako vlastní chlebem, solí, špekem a slivovicí. Kolský tenkrát trochu přimhouřil oči pod huňatým obočím a také se spokojeně usmíval. A to nebylo tak často.

Se jménem Dukly

A když se ptáme, proč nese tento prvotřídní klub název Dukla, musíme sáhnout do historie této země, kde je průsmyk toho jména.
Anglický novinář Eric Batty

Nové jméno v roce padesátém šestém znělo zvučně a zavazovalo. Bylo spojeno se vším, co zahrnuje pojem statečnost, co platí pro nás dnes a bude platit i zítra Z tohoto průsmyku nemohli naši a sovětští vojáci odejít se sklopenou hlavou jako po sportovní prohře; tady museli zvítězit – i za cenu, že tu mnozí pohřbí své sny o dobré práci a že už nikdy neuvidí hřiště rodného města. Říká se tomu nepřesně tradice.

Svět je zvídavý a ptá se s Ericem Battym, proč „military team“ nese tento název. Zatím na tuto otázku odpovídali čistou sportovní hrou. Kolský nesnesl záludnost; posílal provinilce svléknout dres Dukly nejen v zápasech, ale také v tréninku. Mužstva toho využívala: do vojáků se „šlapalo“. A hráči se naopak ptali: Proč si máme nechat právě my všechno líbit? Při cvičení dostáváme do těla jako každý jiný a ještě nás ti druzí při hře solí. A jak to bylo na začátku s bariérami?

Věrné příznivce z řad nevojáků spočítáme k jistému datu na prstech jedné ruky:

1. garážmistr z Dejvic Karel Kuthan
2. tramvaják Karel Šídlo
3. vrchní z hotelu Evropa Ladislav Larva
4. spisovatel a reportér Dušan Hamšík
5. strážmistr Karel Krejčík.

Stává na křižovatkách a ukazuje autům, která především chtějí na Dynamo, Spartak Sokolovo a ČKD Praha.

A tak nebylo vždycky radostné nastupovat v dresu Dukly.

Proto se Karel Kolský spíš mračil. Někdy mu došla trpělivost a křičel; pak ho to mrzelo. Stále měl málo hráčů, chyběli především útočníci, po odchodu Přády zůstal v mužstvu jediný výrazný střelec Milan Dvořák. Kolský hledal a improvizoval, některá vítězství zachránil střelbou Masopust. Našel v Čakovicích Čadka a zase se z něho vyklubal obranný hráč.

Tak to šlo rok za rokem: zápasy, hledání, porážky, potíže.

Na zbylé hráče bylo spolehnutí, tvořili už mužstvo. Ještě neovládli velké taktické plány a vysokou techniku, ale některá mužstva poráželi nadšením a

fyzickou přípravou. Formovala se dvojice Masopust – Borovička a učila se přenášet míč do soupeřova území. S novým jménem Dukly vyhráli za sebou dvakrát těžkou ligu. A vyhrát poválečnou ligu už nebylo tak snadné. Zvláště na Slovensku přibylo celků s kvalifikovanými trenéry a moderní průpravou; prim často hrála výborná mužstva NV Bratislava a Rudá hvězda. Spartak Sokolovo vystupoval stále dobře a v prvním orchestru. Své síly formoval Hradec Králové, aby již brzy, jako první mimopražské mužstvo z Čech, sáhl po nejvyšším titulu. Rovněž Ostrava chystala favoritům neveselá překvapení. Každý si v lize pořádně zakopal, žádný zápas nebyl předem rozhodnut; za ostřílenost a četné zkušenosti vděčí Dukla právě domácím soupeřům. Hráli proti ní vždycky naplno a to bylo dobré.

Věrné příznivce Dukly potěšil úspěšný zájezd do Afriky a už druhé vítězství na velikonočním turnaji v Belgii zahřálo v předjaří všechny, kteří měli skutečně rádi naši kopanou. Karel Kolský již brzy odejde, ale vede ještě své mužstvo do zápasu v Mexico City proti brazilskému mužstvu FC Santos.

ÚDA – Dukla! ra! ra! ra!

Na vojně jsem sloužil u dělostřelců. To je jediná vhodná služba pro fotbalistu.
Edson Arantes do Nascimento, fotbalovým jménem Pelé

Bydlili jsme společně s Brazilci v hotýlku Scargot na kraji města Mexico City. Vládl tam poklid, vrzaly dřevěné schody a proutěná křesla, ve stínu pomerančovníků jsme cucali slaměnými brčky oranžádu. Hráči Santosu brnkali na kytaru ospalé písně, házeli na čáru v písku centy a stříbrné dolary a přecházeli kolem nás houpavým krokem baletek. Občas se na nás zazubil černoušek Pelé, jenž tolik oslnil před necelým rokem na mistrovství světa ve Švédsku:

„Maňana zero zero."

Zítra prý budeme venku hrát v tom strašném horku nula nula v moc přátelském utkání. Nám by se to líbilo. FC Santos ještě nebyl nejlepším mužstvem světa jako později, kdy dal Benfice přímo v Lisabonu v rozhodujícím zápase o tento neoficiální titul pět gólů, ale pomalu a jistě už na trůn vystupoval. Byl právě na dvouměsíčním turné pěti zeměmi Jižní a Střední Ameriky: všech jedenáct zápasů vyhrál; v pěti z nich nedostal vůbec branku a měl celkové skóre 44:10.

Jenže čím byl zápas blíž, tím víc se nálada Brazilců měnila, jako by požili nějaké narkotikum. Ospalost z nich spadla, a do autobusu přímo vtančili. Stařičká fordka nás měla všechny dopravit na stadión a my dodnes nevíme, proč se chudinka cestou nerozpadla. Brazilci zpívali, tloukli, bubnovali do jejích chatrných stěn. Člověk v tom slyšel bubny tamtamů, rachotící a dráždící zpěněnou krev a vyvolávající náladu k boji.

Nad olympijským stadiónem se na pozadí modrého nebe rýsovala sopka Popokatepetl. Přijelo a přišlo sedmdesát tisíc lidí, snad tušili velký zápas. A pak v tomto turnaji o Zlatý pohár Mexika vyřadil Santos tak bezpečně domácí nejlepší kluby Guadalajaru, Leon a Ameriku, že se z toho Mexičanům dělalo nanic. Mexické Americe to dal právě před námi 5:0 a Mexičané by nesmírně rádi viděli aspoň v tomto posledním zápase příliš sebevědomé Brazilce na kolenou. My jsme mohli získat vítězstvím cenné druhé místo v turnaji za Santosem – Santos naopak mohl odjet z ohromného turné bez jediné porážky. Tak tedy vypadala bilance před zápasem.

Pořadatelé zatím dělali všechna možná opatření, aby se mohlo zahájit Mnohé je zakázáno. Nápoje se nesmí prodávat v lahvích, sklo je příliš nebezpečnou zbraní. Pořadatelé na to dbají, předtím je samotné prohledala policie, zda u sebe nemají dýku či pistoli. Nosit do hlediště se smí jen vycpané kočky, psi a králíci. Někteří Mexičané přicházejí také v lehkých nepromokavých pláštěnkách, později se budou polévat oranžádou a budou po sobě házet ta vycpaná zvířata.

Vyběhli jsme do hříště, dosud nám v uších doznívaly poslední rázné rady Kolského:

„Hrajeme osobní obranu! Dvořák hlídá Pelého!“

Stadión se nám v tom poledním žáru třásl před očima. Však to znáte z horkých letních dnů, kdy jemné čárečky pobíhají sem a tam a vzduch se přímo tetelí. Mohlo být dobrých čtyřicet stupňů. Ani jsme se příliš nerozcvičovali, šetřili jsme každým krokem, hřiště leží v nadmořské výšce dva a půl tisíce metrů, vzduch je řídký a těžko se dýchá, to máte, jako byste hráli fotbal téměř na vrcholu Lomnického štítu.

Nastoupili jsme v sestavě:

Pavlis
Šafránek – Čadek – Novák
Dvořák – Masopust
Kordula – Brumovský – Sůra – Vacenovský – Borovička

Na pravém křídle hrál naftový vrtař z Ratíškovic, nájezdní tank s tvrdou střelou František Kordula, na levé křídlo jsme zrovna nikoho neměli, musel tam Borovička. Útok vedl jemný hráč a dribler Jiří Sůra. Někteří na zájezdu onemocněli, jako Sváťa Pluskal. Naproti nám stál Santos v sněhově bílých dresech:

Pepe – Pelé – Pagao – Arvalo – Dorval
Zito – Urabatao
Dalmo – Elvio – Getulio
Manga

Tedy také Zito ze švédské jedenáctky mistrů světa.

Rozhodčím byl Mexičan pan Carlos de Gress a ten zahájil zápas, který měl být podle slov Brazilců velice přátelský a o němž potom napsal list El Universal: „Boj nervů, velmi nebezpečný pro diváky se slabým srdcem“.

Pelé dostal hned míč, ťukal si s ním hravě jako kotě. Pojednou bleskově zrychlil, přehodil balón přes hlavu na Pepeho a ten poslal strašnou mordu Pavlisovi do sítě. To dosud nebylo tak zlé, ale krátce potom si Milan Dvořák zavazoval tkaničku, Pelé to zblýskl, utekl a Pagao šoupl vedle našeho nešťastného Vaška Pavlise už druhý gól. To už v nás pořádně hrklo:

„To je náramné přátelství!“

Bylo to v deváté minutě dva nula místo slibovaných zero zero, a to nebylo vůbec krásné pomyšlení. My jsme těm brazilským řečem stejně nevěřili, ale trochu jsme se přece jen dali ukolébat – a hlavně překvapit těmi třemi slavnými „P“: Pagao, Pelé, Pepe. Brazilci jsou výteční fotbalisté, umějí prožívat radost z kopané, vědí také, jak soupeře zesměšnit, ale nás se rozhodli rozdrtit a přejet jako přejíždí válec nepevnou silnici. Měli jsme zlost, nejsme rádi, když z nás někdo dělá pitomce. Jenže jsme se nemohli vzpamatovat příliš nám ochromili mozky a svaly. Dalšímu jistému gólu zabránil Václav v brance: pohotově vyběhl a osamocený Pepe mu vstřelil míč do kolena.

Tak už to mohlo být tři nula…

Hlediště čekalo tiché a smutné jako o pohřbu, až nás Santos spustí úplně zdeptané na dno rozkopané jámy.

Báli jsme se podívat hlavně na lavičku a klopili jsme hlavu, když jsme se ploužili kolem. Tam se trápili náhradníci, Kolský, náčelník Dukly Havlík, předseda fotbalistů Dukly Ruda Kocek, doktor Topinka a snad ze všeho nejvíc v Mexiku usazený interbrigadista a český velitel batalionu proti Frankovi Hercog. Vzrušeně prožíval každý náš zápas, a přitom měl nemocné srdce.

Karel Kolský by rád něco udělal; někdy však je trenér z lavičky bezmocný. Alespoň nějaká změna musí nastat a narušit ten rytmus a příval brazilských útoků a bezmocnost našich. V jiných sportech se žádá přerušení: time-out; ve fotbale časový oddech pro takovou chvíli není. Vystřídá jednoho hráče. Ale než to mohl udělat…

Brazilci nás již pohřbili, pro ně byl boj s Čechoslováky rozhodnut. A v těchto okamžicích Pepa Masopust se svým ohromným fotbalovým čichem přišel nějakým způsobem na to, že nastala zas naše chvíle. Snažil se občas si to hodit s Borovicí, také teď od něho dostal šoulavý balón. V podvědomí viděl před sebou dva bílé dresy a hlavně mezeru mezi nimi. Jaképak s tím fraky! Namířil to rovnou mezi ně, stáli nerozhodně, pak rozpačitě, snad aby neudělali faul, už prolétl míč a za ním Masopust. Ještě stačil přitáhnout míč k sobě kopačkou a už stál proti fouskatému střednímu obránci Elviovi. Tomu jsme říkali „holič“; dělal zametače a občas někoho nohama ostříhal. Máchnul kopačkou po Josefovi, ale kdepak Josef! Řítil se už na černého a dlouhého brankáře Mangu. Šoupnul mu míč podle těla do branky, a když cupital do středu, uličnicky se smál a křičel:

„Tak a kluci do nich!“

Mezi diváky to pochvalně zašumělo, ale ještě se nic nedělo. Jenom v nás vzplanula jiskra naděje, uvolňovala nám dech a rozvazovala nohy; míč mezi námi počal lítat rychleji a přesněji. Minulo několik vteřin, vlastně jsme si od Masopustova gólu vyměnili jen pár přihrávek, když se to stalo. Šafránek nacentroval polovysoký míč, Jarda Borovička na něj nabíhal. Ale Jarda, ten nikdy nedal moc branek. Když nějaké dal, byly to buď takové užmoulané góly ze země, anebo nádherné kusy přímo z voleje, kdy se spojila síla nalétávajícího míče s rozmachem jeho nohy. Zrovna takhle ten Šafránkův míč trefil a my už při jeho letu z velké dálky za trestným územím věděli, že nemůže skončit jinde než tam, kde má. Byl to prosté jeho obvyklý „roční gól z voleje“. V duchu jsme si říkali: „To bude štěstí na naší straně a vyhrajeme!“

Jenže všechno vypadalo, jako by teprve nyní začal zápas. Ty dva góly Brazilců a ty dva naše znamenaly tolik co oťukávání boxerů po prvním gongu. Teď obě mužstva věděla, na čem jsou; všechny karty byly vyloženy na zeleném stole: nejlepší hráči a střelci a vůle tento zápas vyhrát. Hlediště pochopilo, že skončila předehra a začíná bitva. Při našem vyrovnávacím gólu vylétli do vzduchu vycpaní králíci, kočky, psi, a lidé se už začali radostí polévat; pláštěnky se konečně uplatnily. Noviny nás tu ohlašovaly pod starým a také už pod novým jménem ÚDA – Dukla. Na okraji hřiště se objevili dva Mexičané s ohromnými metr širokými klobouky. Pohupovali se v rytmu a udávali tribunám tempo pokřiku:

„ÚDA – Dukla! ra! ra! ra!“

Něco jako české hokejové „do toho!“; ale znělo to pronikavěji a nedalo se to vlastně přirovnat k ničemu, co jsme dosud slyšeli. Bylo v tom temperamentní a revoluční Mexiko, ohnivá corrida a pestré malby mistrů štětce Siqueirose a Rivery. Nikdo nás dosud tolik nepovzbuzoval. Stále znělo stadiónem pod širou horskou oblohou až do konce:

„ÚDA – Dukla! ra! ra! ra!“

Masopust si zase obhodil „holiče“, Elvio ho chytil za krk a praštil s ním o zem. Diváci vrhali na protest hrstě bouchacích kuliček. Brazilcům tak trochu hořel pod nohama trávník. Nyní jsme se cítili pány situace my:

„Počkejte, my vám dáme zero zero!“

Jenže Brazilci se vzpamatovali a začala válka o každý míč. Vyškrábnout jej, přesně podat, rozhodují centimetry. Teď už nepadne moc branek a možná, že jediná bude rozhodující. A poněvadž bylo dvacet minut za námi, docházel nám jako v předcházejícím zápase proti Mexičanům v té nadmořské výšce dech.

Santos dal málem gól, ale Pavlis nějakým zázračným způsobem prsty balón vyškrábl. Šipka útoku zas ukazovala k Mangově brance. Míč hnal před sebou Josef Vacenovský, ten z Ratíškovic. Už běžel sám, my už jsme nemohli, jenom jsme stáli a koukali. Před ním se však na něho chystali obrovití beci Getulio a Dalmo. Panebože, ať vystřelí! Udělal ještě pár kroků a vypálil. Dalmo míč tečoval, změnil jeho směr a balón přepadl do rohu branky. Vacenovského jsme líbali, tiskli, lepili se k sobě, propocení jako myši. Při návratu na středový kruh jsme sípali vyprahlými hlasy:

„Musíme to udržet!“

Zatím jsme tedy vedli, ale pan Carlos teprve odpískal poločas.

Obecenstvo na tribunách mělo báječnou náladu a my jsme odcházeli vyčerpáni do kabin. Na nás nebyl radostný pohled, jen oči nám zářily, když jsme spatřili uzardělého Hercoga a rozpáleného Rudlu Kocka. Měli jsme rozpukané rty plné oparů a někteří zvraceli, mysleli jsme na všechno možné a také na ty, kteří nám před odjezdem říkali: „Vy se máte, zase si jedete na výlet.“

Doktor nás dával o přestávce trochu dohromady, natíral nás salicylovým lihem a ve zdravotnické kabině nám pumpovali do plic vzduch s mentolem; dobře jsme však věděli, že nám to beztak vydrží jen na dvacet minut druhé půle. Také Brazilci brali kyslík a nejen to: mezi kabinami, kde byla modlitebna, se co chvíli zabělal bílý dres Santosu.

Hlediště nás uvítalo nadšeně. Jenže Brazilci zahájili strašným náporem. Už před rokem ve Švédsku hráli bez kudrlinek a směřovali přímo k brance. Bránili jsme; teď jsme teprve ocenili, jak nás Kolský nemilosrdně honil desítky kilometrů po všech možných kopcích na okraji Prahy, vyškrabovali jsme z každého kousku těla nasbíranou vůli a energii. Čas utíkal, ale v plicích nám také docházel načerpaný kyslík: dusili jsme se a lapali po vzduchu; horké slunce připékalo k vyschlému trávníku. Najednou se zastavily nohy, chtělo se odpočívat a pít.

Jenže pro nás pracoval také čas.

Sem tam jsme zaútočili, ale neměli jsme sílu přidat další gól; to jen hlediště fascinované bitvou, neustávalo se svým voláním:

„ÚDA – Dukla! ra! ra! ra!“

Útoky táhl neúnavný Vacenovský a také Růžička, který přišel ze střídačky s novými silami. Dvořák a Čadek uhlídali nejlepšího fotbalistu světa Pelého, ten den si vůbec neměl dát gól. Jejich pravé křídlo Dorvala, náhradníka v mužstvu Brazílie za Garrinchu, úplně znemožnil Láďa Novák. Šafránek to však měl těžší s Pepem.

Zbývalo dvacet minut Někdy je to moc, jindy málo.

Pepe se snažil utéct Šafránkovi. Šafrda mu ukopával balón a v setrvačnosti ho porazil. Pepe moc nepotřeboval, pokládal se už dychtivě na zem sám. Nemohli jsme se na něho zlobit; možná, že bychom to na jeho místě také udělali. Ale horší bylo, že pan Carlos de Gress ukázal na desítku! Kam dal ten chlap oči? Snad chtěl, aby Dukla nebyla v turnaji druhá před mexickými kluby.

No budiž, tak to bude nerozhodně, jak ostatně prorokovali Brazilci.

Ale obecenstvo se s tím nehodlalo smířit. Do hřiště létaly pomeranče a také vycpaná zvířata se stěhovala vzduchem směrem k rozhodčímu. Mexičané řádili jako na býčích zápasech a žádali, aby soudce desítku odvolal. Někteří se sápali na třímetrovou překážku a pořadatelé je pomocí všech prostředků stahovali. Jenže žádný soudce desítku neodvolá – v Mexico City, jako v Ratíškovicích.

Sami jsme vyklidili pole pro desítku, Mexičané se uklidnili; vůbec jsme až do dneška udělali v Mexiku víc reprezentace svým vystupováním než výkony.

Na desítku se chystal sražený Pepe; příliš brzy mu otrnulo. „Káša“ Pavlis umí desítky chytat, ale proti Pepemu byl bez nadějí. Právě o Pepem prohlásil trenér Španělů Herrera, že každý trestný kop střílený tímto kanonýrem je poloviční branka. Natož desítka! Pepe to byl, jenž v národním dresu Brazílie proti Argentině prošel až za brankáře, a místo aby dal gól, začal hrát na brankové čáře klukovskou hru špička – koleno – patička a potom přihrál míč ven z branky nabíhajícímu spoluhráči Sabarovi a ten branku přestřelil. Jásající brazilští fotoreportéři tehdy zapomněli na své povolání a odnesli Pepeho ze hřiště na ramenou. Tenkrát však Brazilci dali Argentině pět gólů a dnes byla situace jiná; Santos prohrával.

Pepe vystřelil nártem dělovku: Pavlis ho měl již z předcházejících zápasů okouknutého, dal do skoku všechno, a přece byl na potřebném místě později než míč.

Hráči Santosu se uklidnili: odjedou neporaženi; do konce zápasu chybělo pár minut a ty ubíhaly. Vlastně už nikdo nemohl, už se po hřišti chodilo, jen odpočinutý Franta Růžička, jinak opravář psacích strojů, řádil od lajny k lajně a nahrával míče. Hodil teď zrovna jeden Sůrovi a ten ho lišácky přiťukl Masopustovi. Josef hrál největší zápas svého života. Věděl v té setince vteřiny, že po druhé neprojde, srazili by ho všemi způsoby. A tak jak ten balón letěl, z otočky jej trefil přímo do růžku branky. Zježily se nám vlasy, tělem stoupala nepopsatelná radost.

Obecenstvo zmlklo, pak překvapením vyheklo a nakonec ječelo nadšením.

Naše lavička byla jeden chumel. Španělák Hercog, co dokázal velet batalionu, bledl a zelenal a jen Rudla Kocek s aparátem nachystaným na okamžiky po zápase, cloumal nadšeným doktorem:

„Vem ho stranou, nebo umře!“

A pak byl definitivně konec. Brazilci nám přišli blahopřát; byli to dobří chlapci, i když nás zpočátku chtěli podfouknout. Museli jsme pochodovat pro diváky kolem hřiště, lidé nechtěli jít domů, volali:

„Viva Checoslovaquia! Viva ÚDA – Dukla!“

A ještě před stadiónem nám připravili bouřlivé ovace. Druhý den tu byla Dukla slavná a mexické kluby nás žádaly, abychom přijeli do Mexika znovu. Tehdy jsme to slíbili, nikdy jsme nemohli zapomenout zdejším lidem, jak nás vítali a povzbuzovali.

Táto, už kopu pravou i levou!

Co vím o morálce a povinnostech člověka, za to vděčím kopané.
Albert Camus, nositel Nobelovy ceny za literaturu

Doma v té době fanoušci proti Dukle většinou pískali, mnozí jí nemohli zapomenout desítky hráčů z jiných klubů. Dukla však chtěla splatit svůj dluh československé kopané.

Fotbalové mládí trénoval Bohumil Musil, zvaný „Mirek“, bývalý hráč Novoměstského SK. U prvního celku zastupoval dobře Kolského a vedl mužstvo po jeho odchodu až do příchodu Vejvody. Vždycky ho však fotbalové srdce táhlo spíš k žákům, dorostencům a juniorům. Byli ohebnější a vděčnější za každou radu. Pro hráče prvního mužstva se stal trénink někdy fyzickou dřinou, pro kluky znamenal vždycky radost.

V roce padesát čtyři zahájil „Mirek“ s dobrovolnými trenéry pracovní pětiletku s mládeží. Starali se za pečlivého dohledu lékařů Trůbla, Václavíka a dalších o osmdesát chlapců. Učili je abecedě fotbalu od přesné přihrávky až k taktickému měnění míst a hře oběma nohama. Během let zde pracovali každý rok s třemi žákovskými a třemi dorosteneckými mužstvy chlapi, jimž protivníci kopané netleskají a jež neodnášejí z hřiště na ramenou. Přitom by si potlesk společně se stovkami dalších vedoucích mládeže u nás zasloužili: někdejší sparťanský fotbalista i hokejista Čermák, Jareš, Ježek, Dvořák, Seifert, Mastej, Kapusta, Čížek, Rezek, Klimec. V posledních letech učil nejmenší žáčky Karel Poustecký, technik rozhlasu, dopoledne pracoval, odpoledne trénoval chlapce a po nocích vystudoval inženýra; a spolu s ním výborný pedagog, zasloužilý mistr sportu Jiří Tožička. Mnozí, stejně tak jako Poustecký, dělali svou práci zadarmo, jen pro oči rozzářené fotbalem. Kluci by nejraději hráli pořád jen na dvě branky; ale trenéři je s lehkými míči „junior“ učili nejmodernější technice. Pryč byly dřívější plácky s hadráky, mládež dostávala v klubu všechno: tepláky, kopačky, tělocvičnu, bazén, lehkoatletickou dráhu. Některé země, jako Anglie, už zavedly pro starší chlapce na školách kopanou povinně.

Opět spali kluci doma ve vypůjčených dresech. Malý Karlík Novák zkoušel v předsíni na svém tátovi, dřívějším hráči Bohemians, stahovat míč a různé finty. Chlapci se do Dukly už hrnuli; své děti sem posílali dělníci z Podbaby, důstojníci z Dejvic, sportovci z celé Prahy. Rodiče je rádi viděli v Dukle, kde pili sodovku malí i velcí Novákové, kde nekouřili jedni ani druzí a kde sportovní kolektiv vystřídal náhodnou partu z ulice.

Na konci té Musilovy pětiletky získal dorost Dukly titul přeborníka Československa. Bylo však jasné, že ani v budoucnu si ligový celek nestačí vychovat své mužstvo sám. Ze čtvrt miliónu našich fotbalistů se mají dostat mezi dvě stovky ligových ti nejlepší, a naopak zase povinností velkých klubů je dávat příležitost talentovaným. Z jedné líhně výborného dorostu se vyvedou nejvýš dva až tři ligoví hráči.

Dukle se to podařilo. Splácela svůj dluh. Dala během let ze svých odchovanců Sokolovu Tichého a Pakostu, Dynamu Dvořáka, ČKD Praha Holečka, Spartaku Radotín Korbeláře, Němečka, Kollára, Demjanoviče, Baníku Most Holakovského a Dyka, Spartaku Roudnice Blažka. Celkem třicet hráčů mužstvům krajského přeboru, druhé a první ligy.

Také jiné Dukly – písecká, tachovská, českobudějovická, slánská – vedly po dva roky vojenské služby mladé fotbalisty; armáda měla pro desítky těchto mužstev třicet kvalifikovaných trenérů. Rovněž fotbalistům první ligy pravidelný dvouroční režim spojený s fyzickou průpravou pomáhal, ať v někdejším Tankistovi, Křídlech vlasti, Dukle Olomouc, či v nynější Dukle Tábor a Dukle Praha. Prošly tudy stovky hráčů. Některé z nich funkcionáři a trenéři před vojnou nestavěli, na konci vojny je jiní přijeli přetahovat v honosných šestsettrojkách, kolují o tom historky zvláště v Táboře a Tachově, kde „povyrostla“ hezká řádka fotbalistů. Sami hráči říkají:

„Pomohla mi vojna.“

Taková je pravda o kopané v armádě a o armádě v kopané, i když všechno nešlo jako po másle: také armáda dělala ve sportu chyby.

Musil zatím zahájil další „pětiletku“ s juniorkou: chtěl ji dovést do druhé ligy a vytvořit zálohu pro první mužstvo; kdekterý světový klub takovou rezervu má a získává z ní hráče známých jmen. Juniorka vyhrála druhou třídu bez jediné porážky, jenže svaz ji nepřeřadil o dvě třídy výš jako Klapzubovu jedenáctku. Zvítězila tedy bezpečně i v první třídě a vedla městský přebor. Doplněna vojáky základní služby potýkala se se svými soupeři v zahraničí. V Sovětském svazu sehrála tři zápasy s druholigovými mužstvy, dvakrát prohrála, jednou remizovala (s Avantgardem Charkov). Zajížděla na velký turnaj mladých do italského Viareggia, hraný u příležitosti velkého karnevalu. Získala tu mnohé přátele: dělníky ze severu Onoranda, Raffaela, Renata, lékaře Janfranca. Doprovázeli mladé vojáky na každém kroku, pomáhali jim a v hledišti znělo jejich:

„Duklas! Duklas!“

Juniorka Dukly v jednom z turnajů vyřadila Lazio Romu, Sampdorii Janov, Fiorentinu a až ve finále prohrála v prodloužení o jedinou branku s

Milánem (0:1). Sestavou juniorky prošla většina nejmladší generace prvního mužstva. Hráči, kterým Borovička říká „kloučkové“. Když jedou matadoři na zájezd, sedí „kloučkové“ v autobuse zpravidla vzadu.

Hlava plná fotbalu

Brankář musí mít jako kosmonaut železné nervy.
A před vstupem na hřiště tep 64.
Lev Jašin, brankář mužstva SSSR

Pavel Kouba

Karel Kolský se o něm dověděl u kročehlavského holiče Jelena:

„Lokomotiva Kladno má dobrého gólmana“.

Jel se na něho podívat; nevěřil, že objeví ve druhé třídě brankáře. A přece ho našel. Přivedl ho na Strahov trochu vyjeveného na to, že mu bylo už devatenáct let. Pavel Kouba si stoupl do branky a matadoři mužstva se Kolského ptali:

„Ten kluk je v brance jen tak, nebo je to brankář?“

Chytl jim pár ran, usmáli se na něho. Byl to brankář.

Měl od malička k chytání velkou chuť, ale Kladno ho jako žáka nechtělo, hrál tedy hokej, míč začal pořádně chytat až v kladenské Lokomotivě. V sedmnácti jezdil za první mužstvo železničářů do Přítočna, Buštěhradu, Hřebče, Dobré. Prošel mnohými zaprášenými kladenskými plácky a schytal hodně ran. Přes zimu trénovali sami bez trenéra v tělocvičně. Skákal na žíněnky, mačkal tenisáky, aby dostal do rukou sílu. Někteří kluci říkali: Proč tak blbne? A po letech mu úspěchy záviděli.

Chytával za druhou třídu, ale nevzpomínal na ni ve zlém. Chovali se k němu hezky, pokladní Homolka studentovi hornické průmyslovky přinesl pokaždé před nedělí desetikorunu:

„Tady máš na biograf.“

Na malých hřištích mu diváci za zády nadávali, na velkých to neustalo; při jednom ligovém zápase dostal kamenem mezi lopatky. Nikdy se neotáčel; upínal svou pozornost výlučně jen ke hře. Šedivá živá rozplývající se masa bývala někdy nespravedlivá a naháněla strach. Kladenského hokejového brankáře Kulička po jednom zápase vynesli slavně na ramenou, a po příštím mu poplivali dres. První ligový zápas Kouba přímo protrpěl; útočníci Rudé hvězdy mu vstřelili tři góly. Proti brazilskému Bangu v San José pustil Helciovu ránu ze třiceti metrů mezi nohama. Tvrdý míč ho praštil do prstů a prokutálel se do branky. Slzel, třebaže mu nikdo z mužstva neřekl ani slovo (prohráli 0:1). Naopak ho utěšovali, že se to stalo i nejlepším brankářům světa. Františku Pláničkovi, když hrál ještě za Bubeneč proti Spartě Košíře, anebo Rudolfu Štaplíkovi v

zápase Československo-Španělsko v Barceloně tři minuty před koncem (rovněž 0:1). Branku mezi nohama pustil v mezistátním utkání také Brazilec Gilmar. Chytat v brance, to je těžká úloha. V Anglii dodnes vzpomínají na to, jak Mart Busby, aby uklidnil na začátku zápasu rozechvělého brankáře vlastního mužstva Franka Swifta, křikl na něho: „Chytej, Franku!“ a vypálil na něho dělovku. Swift ji zvládl a pak již zakročoval jistě a klidně; chycená Busbyho střela mu dala pocit, že mu to půjde.

Pavel Kouba dřív špatně vybíhal, chybně vyrážel míč a neměl potřebný odhad. V tréninku získal klid, přehled a dnes už proslulý výskok. Brankáři trénovali víc než hráči. Po sprintech či dálkových bězích je bral na konci tréninku Jaroslav Vejvoda do branky – stříleli na ně stovky ran z největší blízkosti – střídal je v prudkém tempu po třech minutách, dokud se z brankoviště téměř neodplazili. Neslevil ani v zimě, kdy dlaně bez rukavic bolely a pálily. Pavel Kouba měl chuť padat a zdokonalovat se. Měl mladé kosti a údy. Stokrát a tisíckrát padal, zase se zdvíhal a znovu lítal za téměř ztracenými míči.

Některé zápasy, jako proti ženevské Servettě, zachytal. Lidé už nadšeně tleskali do dlaní, byli přece jen ve své většině dobří a spravedliví, pak nebyli ani pro něho šedou masou; získával jistotu, chytalo se mu lépe. Když mu to vyšlo, utíkal po zápase ze hřiště se sklopenou hlavou a červenal se. Může se stát velkým brankářem.

Josef Jelínek

Je mu teprve kousek přes dvacet a zná ho celý fotbalový svět. Hrál chilské finále mistrovství světa. Říkají mu „Žolínek“. Ale jako celá mladá generace, nesmí se přechválit, aby se mu nezatočila hlava. Jednou už měl namále, poté, co o něm řekl trenér Tottenhamu Hotspur Nicholson, že je před ním na světě jen jedno lepší levé křídlo – Gento.

Jelínkův otec lajnoval hřiště, spravoval kopačky a pral dresy na hřišti Čafky Vinohrady. V době, kdy vlála na šňůrách trávově zelená trika a slunce je prohřívalo, hrával s ním na jeden dotyk a dával mu zároveň otcovské a trenérské rady:

„Hraj pravou!“

V dresu žáků Instalačních závodů a Stavomontáží ho za balónem takřka nebylo vidět. Pak brzy přešel do Dukly; je vlastně jedním z prvních odchovanců „Mirka“ Musila; nějakou dobu hrál za druhý, pak za první dorost. Byl nejlepším v mužstvu, které získalo titul dorosteneckého přeborníka republiky. Tady dostal hlavní fotbalové základy; hranaté a tuhé

tělo vydrželo náročný trénink a první těžké boje. V Pracovních zálohách se učil topenářem: nosil do nejvyšších poschodí pražských činžáků na zádech nejméně desítku litinových článků.

Start ve velké Dukle prošel dobře: dal gól proti Sokolovu a zahrál v Anglii proti West Ham United. Pak už nastupoval za Duklu trvale; sehrál desítky výborných zápasů a ti, co sestavují národní mužstvo, s ním často počítali. „Žolínek“ technicky nevyniká, ale má potřebný tah na branku, rychlost a tvrdou střelu.

Jiří Sůra

V mužstvu mu říkají „Pupík“ a mají ho rádi.

V brněnské Vranovské ulici, na bouračkách, byl vyřazen málokdy a málokdy také někomu předal balón při hře patnáct proti patnácti. Laskal se s ním, dribloval a procházel, stahoval jej a přihrával hodně patičkou. Také později v dresu Arsenálu Husovice, Spartaku Závody Jana Švermy a Dukly si chtěl nejraději hrát jako chlapec: ťukat a vystřelit míč tak, aby se brankář mohl po něm vrhnout a čapnout jej. Byl výborný technik, v tréninku zpravidla nejlepší; dovedl provádět s míčem stejná kouzla jako Argentinec Sivori.

Ale u nás na to nejsme, evropský fotbal směřuje k brance. Trenéři Dukly dávali ve středu útoku přednost Borovičkovi.

S ním však také počítali: uměl výtečně přihrávat a doplňoval armádní mužstvo elegantním úsměvem, moderním švihem, byl mužem nejmladší, nastupující generace. Škoda, že mu právě v těžkých zápasech chyběla její mladická drzost kterou – jak se ukáže – tolik oplýval Rudolf Kučera.

I tak však sehrál Sůra nejeden dobrý zápas za Duklu a v hokejové lize za Spartak Závody Jana Švermy. Na turnaji evropské fotbalové asociace vedl vítězně útok našich dorostenců proti Francouzům a Belgičanům a jako dorostenec pomohl společně s Obertem a Lálou porazit na Nép stadiónu maďarské naděje první velikosti. Stříleli tehdy – dal prudký gól přímo do šibenice – na lepší časy naší kopané; začaly už v dalším zápase slavným vítězstvím nad Maďarskem. Jeho kopačky rozdělovaly míče ze středu útoku proti brazilskému Santosu i mexické Guadalajaře.

Na vojnu přišel v padesátém osmém roce. Mazácká rada světnice, vedená tehdy svobodníkem Josefem Vacenovským, ho uvítala společně s Pavlem Koubou. S Pavlem se stali nerozlučnými kamarády; spali v jednom pokojíku na svobodárně až do toho dne, kdy se Kouba oženil, a také v autobuse si šel sedat dopředu mezi usedlé. Pak na pokoji zbyl „Pupík“ sám s barevnými pohlednicemi na zdech, mexickými sombrery, klubovými

vlaječkami světových mužstev a starostmi, jak zahrát v neděli, aby byla duše, trenér i obecenstvo spokojeni.

Na další cestu s Vejvodou

Kopaná spočívá v tom, že kouli o obvodu 70 cm, položíme na jinou kouli, která má obvod 40 000 km. Přitom jde o to, abychom tu menší kouli správně trefili.
Z úvodní části přednášky švédského trenéra o technice hry

V knihách a ročenkách slavných mužstev Tottenhamu, Santosu, Evertonu, Realu Madrid se úvodem věnuje hodně místa slovutným presidentům klubů, obvykle v jedné osobě zároveň postarším mecenášům se zlatými řetězy ve vestičce. Také fotbalisté Dukly mají předsedu, jakéhosi prezidenta, řádně voleného na členské schůzi oddílu.

Je jím major armády Rudolf Kocek, někdejší hráč Sokola Skřivany u Hradce Králové. Fotbalu zatím věnoval půl života. Stál u zrodu mužstva téměř od počátku s předsedou Vojenské tělovýchovné jednoty Havlíkem. Rudolf Kocek vedl dlouhé boje proti nešvarům a proti těm, kdo někdy nesprávným nařízením poškozovali Duklu. Byl mladičkým předsedou a na zájezdech v Anglii a Švýcarsku nad ním nevycházeli z údivu, ptali se ho nedůvěřivě, zda je skutečně prezidentem:

„Are you really the prezident?“

V Kostarice zas chtěli televizní komentátoři vědět zda hrají s Havlíkem také fotbal. Jak by nehráli! Ve výboru měli vždycky mladé lidi: Hakla, Koláře, Ouředníka, Jíchu, Suka, Černého. Dvakrát týdně se společně s Jindrou Placírkou, atlety Doležalem, Tomisem, Skoblou, odbíjenkářem Tesařem a dalšími honili za míčem jak kluci, brali to nesmírně vážně, někdy se i pokopali a pohádali. Ale pak zas svorně zasedli jednou týdně po práci za kulatý stůl. Nezatíženi spolkařením a šíbrovstvím posuzovali, a než rozhodli, radili se s trenérem. Někteří členové výboru znamenali pro Duklu mnoho. Ať už Václav Hakl se svým otevřeným a nekompromisním řešením (dovedl říci tvrdou pravdu nejen fotbalistům, ale také vedoucím funkcionářům v tělovýchově a armádě), nebo Míla Jícha, který přišel do Dukly jako fotbalový dorostenec a pak zde zůstal jako její tajemník. Vyřizoval nejen s pečlivostí, ale hlavně s láskou vše, co bylo třeba k tomu, aby život ve fotbalovém oddíle zdravě pulsoval.

V roce padesát devět, ještě před založením Vojenské tělovýchovné jednoty, odešel z Dukly na vlastní žádost Karel Kolský. Chtěl zkusit trenérskou práci zas jinde, příliš dlouho vedl jedno mužstvo. Počtáři propočetli, že průměrná doba působnosti trenéra je jen patnáct měsíců;

trenér je prvním terčem, do něhož se trefujeme v případě neúspěchů. Kolský vedl armádní jedenáctku osm let. Ministr, výbor, mužstvo se s ním rozloučilo, předali mu dar jako vzpomínku a poděkování za roky dobré práce.

Zas vypomohl „Mirek“ Musil.

Výbor se zatím rozhlížel po novém trenérovi. Nabídku přijal trenér Baníku Ostrava Jaroslav Vejvoda, někdejší spoluhráč a současně přítel Kolského. Vlastně si mužstvo předali jako štafetový kolík Jeden má svůj úsek poctivě za sebou; jak si povede druhý?

Jaroslav Vejvoda

Generaci Bicana, Ludla, Říhy, Kolského, Vejvody ochudila válka o velký počet krásných zápasů. Vejvoda myslel, že svůj odchod ze hřiště neunese. Proto se ke kopané s radostí vrátil; je jen o deset let starší než „jeho kluci“. Trenérskou školu absolvoval s vyznamenáním, pět roků trénoval Baník Ostrava, dva roky za sebou ho dovedl až do Středoevropského poháru.

Do Dukly Praha šel s chutí, býval Břevnovákem, na Julisku to měl jen přes kopec. S míčem začínal na strahovských šancích a na Malovance. Hrával v letech nezaměstnanosti za školáky proti nedělákům. Říkali mu „Vejvodík“. Uměl udržet míč ve vzduchu neuvěřitelně dlouho a nejlépe udělat hadrák. Kluci si libovali:

„Vejvodík přinese hadrák, to bude bago.“

Máma už neměla doma jedinou starší punčochu. Nacpal do punčochy hadry, udělal kouli, zbytek punčochy přehrnul zpátky, pak ještě jednou, dvakrát až šestkrát a konec sešil. Jak prošoupali jeden obal, nožem to ušmikli a váleli dál. Týdně hrávali třicet hodin. Hadrák také lítal pomaleji, do přihrávky a rány dávali hodně síly, snad zrovna tady se rodily tvrdší rány včerejška.

Viděl kopat železnou Spartu proti Ferencvárosu, sám prošel zastaralým WM systémem. Kopával za SKEP, později s Kolským za Spartu. Už nebyla železná, ale dosud dobrá. Dočkal se poválečného reprezentačního dresu proti velké jedenáctce Maďarska. Hrál už za Vítkovické železárny. Maďarům vstřelil jediný gól (1:2). Měl rychlý nášvih a prudkou ránu, rychlost a techniku. Stal se hrdinou zápasu a ostravské obecenstvo mu v tom jedenapadesátém roce uspořádalo po utkání velké ovace. V téže reprezentační jedenáctce hrál tehdy společně se Šafránkem a Dobayem.

Na sebe byl Jaroslav Vejvoda pedant. Už v Ostravě si nosil domů plné notesy příprav, podobaly se nedokončeným filmovým scénářům. Často

slýchával od manželky, že si dělá víc starostí s těmi cizími kluky než s vlastními dětmi. Po pohromě toho nikdy moc nenamluvil; rodina chodila po špičkách a dcera Eva šeptala mamince:

„Mami, ani nemluv, prohráli jsme.“

S Duklou chtěl prožít takových chvil co nejméně, věděl, že mu svěřili dobré mužstvo. Ale prvního půl roku spíše zkoumal, co v každém jednotlivci vězí, celé večery promýšlel způsob příštích tréninků a zítřejších bojů. Vypracoval také teoretické články o kopané, na příklad o předpokládaném vývoji pravidel. Navrhoval omezení ofsajdových předpisů, aby se hra zrychlila, stala se zajímavější a padalo více branek Málokterý trenér tolik a tak důkladně o hře uvažoval jako Jaroslav Vejvoda.

Po Kolském převzal mužstvo, které jsme si už téměř celé představili; známe tedy jako v divadelní hře osoby a obsazení. Seznámíme se ještě s lékařem a dvěma střelci: Kučerou a Adamcem.

Dáme na to aflox!

Za 90 minut hry vypudí srdce do oběhu 2700 – 3600 litrů krve, plíce vymění 10 800 – 12 600 litrů vzduchu, buňky spotřebují 450 – 495 litrů kyslíku.
Lékaři o kopané

Hubert Topinka

Jeho táta, dělesloužící rotmistr, jezdil s rodinou po Evropě. Dcera Marie se jim narodila v Bolzanu, Anna v Plzni, Richard ve Svatém Hyppolitu, Roman v Lambachu a dvojčata Josef a Hubert v italském Roverettu. Ti dva kluci táhli nadále spolu; vystudovali medicínu, hráli fotbal za Meteor VIII, a zatímco Josef se stal lékařem Spartaku Sokolovo, Hubert si vybral Duklu Praha

Dukelský je zubařem, udělal už na dva tisíce resekcí a zaplombované zuby nikdo nespočítá. Specialistou tělovýchovného lékařství se stal navíc, s fotbalisty projel polovinu světa Za šestnáct let jim dal všechny volné soboty a neděle. Měl na krku padesátku, sotva vlezli do vlaku a mašina se rozjela, zívl a zouval boty. Věčné spaní jinde, neustálé časové rozdíly. Usnul vždy a všude, kluci ho budili a tahali za rukáv:

„Doktore, chtějí vás budit, ale my vás nenecháme."

Zatřepal sebou a spal dál. Je nárazníkem; musí vyslechnout od všech všechno – až po Vejvodovy vývody. Spává s ním na zájezdech v jednom pokoji; Vejvoda nejdřív píše přípravu, pak přemýšlí do noci, jaké to zítra bude, a budí ho:

„Co myslíš, Huberte, co tomu říkáš?"

Hubert oddaně sedí, poslouchá, bože, jak by spal, nejraději by dal trenérovi uspávači prášek. Ale ví, že se Vejvoda musí nejdřív někomu svěřit, a teprve pak to stejně udělá podle svého.

Ráno už obíhá doktor první pokoje. Klepá na dveře a švehlí:

„Dobré ranko!"

Vystříkává jim proti nachlazení krk různými preparáty a vyslýchá je, zda jim něco nechybí. Mnoha posuňky dokládá, jak je po ránu báječně svěží, a přitom všichni vědí, že by ještě spal. Také na besedách říká:

„Nepiji kávu, nekouřím a chodím rád na procházky."

A zatím je všechno opačně. Náruživě pije kávu, kouří a na procházky chodí nerad. Jednou letěli z Kostariky do Mexika, třikrát po cestě přistávali,

na každém letišti podávalo pět firem zdarma kávu. Všechny stánky obešel, všude si dal po koflíčku a za letu pak uvažoval:

„Kdybych měl posoudit která je nejlepší, tak nevím. Ani mi vlastně nechutná."

Léčil hráče svědomitě; fotbalisté toho mají moc. Jeden čas ho nesmírně trápili s kdejakou naraženinou a pohmožděným vazivem; často doporučoval studený anebo teplý zábal aflox. Chodili za ním a říkali:

„Doktore, aflox. Teplý?"

Teplý říkali, když chtěli studený, a naopak. Ale Hubert Topinka dovedl šířit kolem sebe skutečný optimismus, když bylo smutno, a skutečně léčit v případech, kdy bylo zle. S brašnou naplněnou injekcemi, obvazy, stříkačkami, kelénem, benzínem vystupoval všude. V Mexiku musel Pluskalovi operovat těžký vřed. Za asistenta si vzal Brumovského, aby mu podával vyvařené nástroje:

„Komáre, jsi učitelskej, ty to dokážeš."

Komár za chvíli utekl, z těla nemocného se řinula krev, z doktora pot. Jen nezmar Pluskal ho povzbuzoval:

„Doktore, do toho!"

Celou noc se staral o Karla Kolského, když dostal při zemětřesení záchvat; Ječnému trhal v Súdánu zuby. V Mexiku si nechal nejlepší fotbalista Pelé píchat injekce jen od Topinky, třebaže by o tu reklamu stáli jiní lékaři. Pelé měl zřejmě důvěru v jeho dobráckou tvář, která často i Brazilcům, stejně jako všem jiným příslušníkům lidského rodu pomáhala zažehnat leckterou bolest fotbalisty.

Rudolf Kučera

Dodnes se neví, zda bude velikým anebo ještě větším hráčem, stálicí nebo jen meteorem. Čekají ho světová mistrovství i boje doma. Už dnes ho však mají lidé rádi. Má nožičky jak panenka, světlé chmýří pod nosem; je mnohdy mladým hrdinou, jehož velké chvíle berou diváci za své, jako by žili jeho fotbalové vteřiny a minuty.

Tátovi, hráči Rudé hvězdy Spytihněv, říkávali na hřišti „šotek". Také Rudla vypadal jak neviňátko; mohutní skotští beci se později v Bruselu udiveně ptali: „To je ten Kučera? Tak tomu tedy fotbal pořádně znechutíme." Ale už jako klouček prošel na Gottwaldovsku chytrými vesnickými bitkami, v nichž létaly nejdřív míče a pak kameny – mezi záhumeňáky a písečáky. Bavila ho elektrika; vyučil se tedy elektrikářem a lezl na sloupy vedení. S míčem si zvykl „zabalit to a jet". Buď jej ztratil, anebo dal gól. Dal jich stovky z trestných kopů a desítky po zemi i do

růžků. Pro ligový Gottwaldov byl objevem; opět se však projevila ta stará nemoc obdivovatelů, kteří se chtěli pochlubit jeho společností:

„Dej si na mě víno.“

Víno, cigarety, slivovice. Pětkrát odřekl, pošesté ne; jak odřekl šestkrát, byl „frajerem“, a tak se raději napil. V devatenácti letech chutnalo, ale přinášelo to problémy. Táta mu nafackoval. Gottwaldov sliboval vyhoštění z mužstva. S trestem přišel na vojnu. Vedle Urbana, Nováka se mu rozbřesklo a odpovídal častěji:

„Nezlobte se, nemám chuť.“

Přijížděl k rodičům a známí říkali:

„To už není kluk od nás.“

V Dukle to s Kučerou někdy šlo k lepšímu, jindy k horšímu. Jel s Urbanem v elektrice, fanoušci na něho začali obdivné ukazovat, styděl se a na příští stanici vystoupil. Sám se bránil, jenže sláva už zamotala hlavu starším a moudřejším lidem; člověk by byl o ohromný kus dál, kdyby všichni talentovaní vydrželi houževnatě pracovat a neutopili své dočasné úspěchy v obdivu nad vlastním já.

V jádře byl „Kuča“ dobrý. Rád se oblékal jako Sůra podle posledního střihu a tak mu zase někteří přišili „frajírka“. Přitom on jediný studoval večerní školu, šprtal vzorce a fyziku.

Má nesmírně rád babičku, je prima, ve Spytihněvě jí pomáhal krmit králíky a slepice; chodila kdysi pro všechny tři vnuky na hřiště: „Kluci, máte už jít domů.“ – „Babi, počkejte, až jim dáme góla.“ Zůstala, dala si ruce do klína a dívala se, jak hrají; pak to slízla s nimi.

Rudla s ní tancoval po kuchyni a ze zájezdů jí vozil čokoládu. Jak odjeli, chodila každý den čekat od rozednění ke stánku na noviny, zda je tam něco o jejím milovaném „Rudym“.

Italský týdeník „Calcio“ ho po letech zařadil společně s Masopustem do světové jedenáctky.

V italském Viareggiu – na svém prvním zahraničním zájezdě – zazářil jako střelec. Tehdy juniorka Dukly vyřadila Lazio Romu i Sampdorii Janov. Cestu do finále jí měla zarazit Fiorentina. Devadesátiminutové drama skončilo nerozhodně 3:3. Jeden hráč měl jít kopat šest desítek, které podle propozic soutěže měly rozhodnout o výsledku utkání, ale nikomu se moc nechtělo. Na trestné kopy šel každý rád, hráči se v jejich kopání předháněli, dá se – bude sláva, nedá – nikdo nic neřekne. Ale desítka, to je jiná. Za nerozhodného stavu ležela na hřbetě ohromná tíha a brala jistotu. Na dva muže, oddělené od sebe vzdáleností brankové čáry a pokutové značky, dívalo se dvacet hráčů vyřazených ze hry a desetitisíce diváků v

hledišti. Kolikrát se stalo, že hráč, jenž v tréninku desítky bezpečně proměňoval, vstřelil míč vedle anebo přímo do brankáře.

Italové vybrali okamžitě sebevědomého útočníka. Brankář Pavel Pakosta se zeptal Kučery:

„Jdeš na to?“

Rudla přikývl a šel si postavit míč. Brankář Fiorentiny byl vysoký, černý Ital. Poslal mu první míč k pravé tyči. Gól. Není ještě proč křičet, i když italský útočník poslal svůj míč vedle. Druhou desítku Ital dal a Rudla nedal. Nic se tedy nezměnilo, stav stále nerozhodný. Někteří kluci utekli do kabin, nemohli se dívat. Třetí poslal Kučera pro změnu k levé tyči, čtvrtou také dal. Najednou nevěděl, kolik jich nastřílel, tak ho to zaujalo. Ptal se vedoucího:

„Kolikátou kopu?“

Ten stál poblíž pobledlý, chvěly se mu ruce, snad vůbec nerozuměl, protože říkal:

„Rudo, klid.“

Rudla se musel usmát, věděl, že je klidnější než on. Při desítkách vůbec záleželo na tom, kdo z těch dvou je na tom psychologicky lépe. Ví jedno: tahle desítka rozhodne, zda půjdou do finále. Brankář to věděl také, stejně jako obecenstvo; stadiónem projíždělo jemné chvění. Musí ji dát. Už se rozbíhal – a náhle si uvědomil, že brankář nechytá. Opravoval si se souhlasem rozhodčího trenýrky. Znal tohle z hokeje, brankáři to dělávali při největším fofru na ledě a hráče úplně vyváděli z tempa. Rozzlobil se, také hlediště, promíchané dělníky italského severu, pochopilo komedii.

Může?

Rozhodčí přikývl. Rozběhl se na míč, těsně před ním zastavil, zvedl ruku a řekl:

„Pardon.“

Shýbl se a utahoval si starostlivě tkaničku u kopačky. Kampak na nás, Moraváky! V tu chvíli Italové se svým pověstným smyslem pro humor křičeli radostí a vyhazovali do vzduchu kabáty a čepice. Rozběhl se konečně na míč, a poslal ho s jistotou na opačnou stranu, než skočil brankář. A pak šel k brankáři a řekl ještě jednou:

„Pardon.“

Ale smích mu ztuhl na rtech, protože ten kluk taliánská plakal. Prvně viděl někoho po sportovní prohře brečet. Najednou mu bylo brankáře líto, přestože ho mohli kluci umačkat a křičeli, že jim vítězstvím (8:6) zajistil postup do finále. Ale potom už nikdy brankáře nelitoval. Poznal, že sport je moderní rvačka chlapů a právě porážky a vítězství je mají odnaučit slzám a

připravovat je na větší vítězství a větší prohry. Právě v tom byl význam hry. Dával pak góly, jak mohl a pokud mu to šlo.

V prvním mužstvu nejvíc užil se sousedem v útoku, s Borovičkou. Jarda mu vytýkal, že nemá k fotbalu vztah, že je prý flink. Volával na něho:

„Je to možný?! Ty uličníku mladej, my se tam mydlíme, ty tam stojíš a střílíš góly. Jdi do háje!“

Když ho takhle Borovička huboval, podíval se na něho nevinnýma očima, Borovice se usmál a mávl rukou. Předkládal mu dál nahrávky, že nad nimi srdce plesalo. Jarda dal levačkou faleš, míč letěl přímo mezi něho a soupeře, v poslední setině vteřiny se přece jen stočil k němu, a to stačilo, aby mohl vystřelit. Prudké rány dával většinou z rozběhu, anebo když se mohl pořádně rozkročit a opřít. Při atletickém fotbalu však mnohdy nebyl čas na takový přepych, často míč jen přistrčil a ťuknul ve chvíli, kdy to brankář nečekal. Byly to takové nemastné neslané góly: zasouval je vedle brankářů, přehazoval, falšoval nártem nebo šajtlí. Zblízka zas dával placírkou přímé a přesné míče. Je rozeným útočníkem a střelcem a proto působí jeho hra větším bohatstvím a je honosnější; častokrát byl vynášen a objímán, ačkoliv o vítězství se přičinily mnohem více zadní řady.

Jozef Adamec

„Benjamínek“ mužstva se narodil v městečku Vrbovém poblíže Trnavy. V tomto kraji vůbec vyrůstali rychlí a dobří fotbalisté. Dědina Medunice dala Milana Galbičku a sousední Vlčkovce vyslaly do světa Jozefa Štibranyiho, který vstřelil Španělům rozhodující branku v Chile.

Ve Vrbovém honil trenér Ladányi chlapce třikrát týdně. Jozífek se jevil největším talentem; ve svém prvním žákovském zápase dával v sousedních Štěrusech sedm branek z jedenácti. Pak dostal hnis do kolena, nemohl pohnout pravou nohou. Musel na operaci, dlouho chodil o berlích. Máma, střihačka v továrně na prádlo, se o něho a jeho bratra Emila starala společně s babičkou Agátou; otec je opustil, měli perný život. Nemocná Jozefova noha ženy zkrušila; dva chlapi z toho kraje kulhali po stejné nemoci celý život. Maminka mu říkala:

„Už nesmieš hrať futbal.“

„Už nebudem,“ sliboval – a přitom kulhal a znovu se belhal mezi kluky za míčem. Snad právě ten fotbal mu pomohl, noha zesílila a vyrovnala se levé. V šestnácti už hrál za první mužstvo Vrbové, v sedmnácti kopal ligu za Trnavu a ve dvaceti ostřeloval branku Španělů, Brazilců a Mexičanů na mistrovství světa.

Už ve Vrbovém vybíhal s vedoucím prvního mužstva Križanem po polních cestách na několikakilometrový kondiční trénink. Po přestupu do Trnavy ho nejvíc naučil Anton Malatínský: střílet z místa i z otočky, zasekávat míč levou i pravou, přebírat balón a běhat s ním sprintem přes celé hřiště. Jozef Adamec byl nadaný a poctivý jak v práci – opravoval šicí stroje – tak v tréninku. Zvláště levou nohou vypaloval tvrdé rány, byl spíš kanonýrem, jiným typem střelce než Kučera. Říkali o něm: „Ten má šupy!“, on sám tvrdil: „Na futbale je pekne, keď padajú góly.“ V utkání Československo-Švédsko (2:1) vstřelil gól z dobrých pětadvaceti metrů.

V Dukle dostal hned od prvopočátku zabrat v tréninku i ve výcviku. Na konci prvních tréninků, než se tělo dostalo do nejvyšších tréninkových obrátek dobíhal často vyčerpaný. Na pochodových cvičeních a střelnici si už potom vedl dobře. Poznal v Praze výborné přátele, s kterými spal na jedné světnici: Toníka Vacenovského a Václava Horáka z juniorského mužstva Dukly. Také v prvním mužstvu patřil do party, měli ho rádi pro jeho veselou a bezstarostnou povahu mládí.

Je tak bezstarostný, že zaspal na cestu, kterou právě podnikáme přes Atlantik. Kluci odešli ráno na cvičák, on letěl „pouze“ do Ameriky. Letadlo startovalo deset minut před dvanáctou; nemusel na cvičák ani na trénink, vzbudil se v kasárnách v jedenáct hodin. Dal bleskově do kufru tréninkové věci, bílou košili (na kravatu už zapomněl), kartáček na zuby a odjel taxíkem na ruzyňské letiště. Vejvoda řádil, když se objevil vyjevený a se splasklým zavazadlem až před nástupem do letadla. Ale na Jožku se nikdo nemohl dlouho zlobit. Ani přísný pedant Jaroslav Vejvoda.

Z obrany přejdeme do útoku

Mobilizovat zkušenosti z minula v zájmu příštího.
Neúnavně tvořit. Nebojácně hledat.
Sergej Ejzenštejn

Změna přináší do jednotvárnosti nové pohledy a názory. Když Karel Kolský vysvětloval nejnovější poznatky, hráči mívali dojem, jako by to byli od něho už slyšeli. Vejvoda přilétl zhurta jako vystřelený míč, zůstal stále tím rychlým „vejvodíkem".

Že je těch sedm starých? Hloupost Tyhle hlasy neposlouchejte. Rakouský reprezentant Ernst Ocwirk řekl, že s fotbalisty je to jako se ženami: ani u nich nerozhoduje vždy o stáří datum narození.

Mužstvo má perspektivu hrát řadu let dobrý fotbal a musí hrát lépe!

Tak znělo záhlaví rozboru. Vejvoda si s ním mnoho nalámal hlavu. Ve fotbalovém světě se také říkalo: Češi jsou pomalí. Nebyli jiskřiví jako Jihoameričané, Italové, Španělé a v tahu na branku dobyvační jako Angličané. Spíš rozvleklí koumáci, vyrábějící si po staletí všechno sami; národním prvkem nebyl ohnivý útok na jiné, spíše obrana toho našeho; vloudilo se sem možná i cosi z posezení u piva a knedlíků. Těžko říci, byl by to úkol pro sociologický rozbor. Nevěšel nad tím hlavu, musel k tomu přihlížet a stavět na množství naběhané práce na hřišti, chytrosti a vysoké schopnosti improvizace.

Později jeden ze světových odborníků kopané trenér Servette Ženevy Jean Snella tuto hru charakterizoval ve francouzském listě „L'Équipe" takto: „Hráči Dukly dovedou zharmonizovat jemné vedení míče se správně vynaloženou fyzickou námahou. Chci tím říci, že tato fyzická námaha nespočívá ani tak ve snaze dokázat neobyčejnou vytrvalost při srážkách s protivníkem, nebo je dokonce vyprovokovat, jako spíš v tom, že si dovedou neustále hrát s míčem, jak momentálně potřebují."

Vejvoda jako útočník postaví útok a změní podle nových podmínek koncepci hry.

Borovička dokázal dát hře myšlenku a Masopust znamenal mnoho v ofenzívě; uměli převzít míč kdekoliv a kdykoliv, zpracovat jej a předat dál a mohli sami zakončit akci. Ti měli ovládnout střední část hřiště a pomáhat útoku nebo obraně. Masopust zleva a Borovička zprava. Znamenalo to v šesti útočit a v šesti bránit, zlepšit fyzickou kondici a dokázat stejné i v sedmi. Pluskala zasunul Vejvoda spíše do zadního voje na střed před

branku vedle Čadka. Vytvořili systém, kdy obránci většinou v seskupení Šafránek – Pluskal – Čadek – Novák, odebírali míče a přes Masopusta je předávali střelcům. Tento výklad je ovšem zjednodušen. Museli zvládnout desítky různých kombinací: dlouhé pasy přímo z obrany na křídla a do volného prostoru, kam nabíhal kterýkoliv hráč – nečekané zakládání útoků obránci – narážečky – střídání tempa hry – měnění míst. Přitom se celý rytmus někdy měnil: dostal jakési intimní české kouzlo, kdy se míč chytře šoupl do mezery v soupeřových řadách, do jakési ulice, a pak se vystřelil.

Zpočátku to byl nadějný plán, vepsaný do stostránkové přípravy.

Aby ho mohli splnit alespoň v hrubých rysech, přidali v tréninku a hlavně třicetiletí si museli naložit na hřbet větší rance; vždyť také další mužstva doma trénovala dvakrát denně, dvoufázově. Na jaře jednašedesátého roku prošli nejtvrdší přípravou na sportovní dráze: běh ve vysokém sněhu – desetikilometrové túry na lyžích – tvrdý trénink v tělocvičně – lehkoatletický v tretrách – vysoká fotbalová škola na hřišti.

Výsledky však nepřicházely.

V Hradci Králové prohráli, s Rudými hvězdami brněnskou a bratislavskou remizovali. Už se neptali pouze, zda to má smysl, ale reptali:

„Nikdy jsme tak netrénovali. To se nedá vydržet."

V té době přicházel Vejvoda domů zasmušilý, téměř nejedl, seděl dlouho do noci; také v něm rostly pochyby. Podobné dávky nedostávalo žádné mužstvo, aspoň o tom neslyšel. Určil mezník, zápas s Kladnem. V tomto utkání by se konečně měla projevit dlouhodobá příprava.

Na Kladně nedala Dukla vůbec branku.

Stál před nimi a poprvé krčil nerozhodně rameny, nic jim nevyčítal. Udělali přece všechno. V pondělí zvolní tempo.

Ještě v neděli večer se dověděl, že všechno neudělali. Rudolf Kučera, na němž v tomto utkání střelecky stavěl – přihrávalo se před brankou hlavně na něho –, poslední noc před zápasem téměř nespal. Kdyby tato zdánlivá maličkost unikla, mohli ztratit všechno.

V pondělí to Vejvoda oznámil. Kučeru potrestali.

V příštím zápase Dukla hladce zvítězila. V tom roce vyhráli ligu s náskokem sedmi bodů, zvítězili v Československém poháru, vyhráli turnaj v New Yorku. Jaroslav Vejvoda jim dal víru, že nejsou staří.

Profesionálové?

To, že dnes už ty nárameníky nemají jen za góly, dosud leckdo neráčil vzít na vědomí. Vůbec si myslím, že tohle je takový socialistický kolektiv i s těmi podmínkami. Dáme ti všechny možnosti, ty musíš dokázat, že si jich vážíš a že si je zasloužíš. Myslím, že požadavek, aby někdo osm hodin denně opravdu fyzicky pracoval, pak třeba studoval večerní průmyslovku, trénoval, kopal a ještě absolvoval do měsíce hromadu besed, je hloupost a velké pokrytectví. A mělo by se o tom začít hodně mluvit a psát.

Z dopisu čtenáře časopisu „Československý voják“
Miloslava Jenšíka

Z hlediště na ně diváci volávali:

„Profesionálové!“

Je to pro hráče Dukly přesné označení?

Profesionalismus vznikl na konci minulého století jako obrana anglických lordů proti pronikání nižších vrstev do sportu. Lordi a jejich synové totiž nemuseli pracovat, nepotřebovali náhradu za ušlý výdělek a tak mohli vyhlašovat a provozovat krásný a čistý sport (tenis, kriket); chudina na tom byla vždycky podstatně jinak. Právě v souvislosti s kopanou píše o tom před čtvrt století Ferdinand Scheinost, když vypráví o jedné ze slavných postav naší kopané, Václavu Pilátovi: „Lehko si vymýšleli synové anglických lordů amatérské paragrafy. Vašek Pilát dítě z lidu a proletář, se za své kariéry neobešel bez podpory.“

Praví původci profesionalismu, jakožto ochránci svých zájmů – lordi – udělali svou práci dobře, jsou respektováni jako před půl století – ale jejich klauzule napáchaly mnoho nespravedlnosti. Kdo měl peníze, mohl trénovat a sbírat vavříny na světových mistrovstvích a olympijských hrách. Tisíce medailí byly rozdány především těm, kteří na to měli sami anebo od svých tatínků. Výjimky spíš potvrzovaly pravidlo (veliká vítězství stála naše sportovce Felixe-Brzáka, Pšeničku mnoho odříkání a ponižování; na jejich starty v zahraničí se také vybíralo).

V poslední době se svět dostává v této otázce stále více do úzkých; majetní už nejsou ochotni vynakládat tolik potu na tak vysoké výkony a ani peníze na přípravu jiných (ve Francii jsou časté diskuse, kde vzít prostředky na přípravu sportovců). Sovětský svaz a Spojené státy rozšiřují úzké možnosti amatérismu tím, že umožňují studentům na vysokých školách důkladně sportovat.

Ve fotbale a rohování se už na počátku století vytvořily zvláštní podmínky. Obchodníci přišli na to, že mohou prostřednictvím sportu vydělávat. Příživníci – manažeři, makléři, šíbři – si ze sportovců udělali závodní koně. A mnohé z nich potom vyčerpané nechali padnout.

Fotbalisté byli velmi brzy nařčeni z profesionalismu (kapitán mužstva Severního Irska Danny Blanchflower mi řekl: „V londýnské čtvrti Tottenhamu to bylo v roce 1901, kdy klub koupil jednomu nemajetnému hráči za deset šilinků kopačky."). Je ironií, že právě v Anglii, kde se tak horlivě profesionalismus odsuzoval, vznikl od této doby ve sportu nejdokonalejší systém obchodu. Už na počátku našeho století dostávali hráči čtyři libry týdně (dvacet čtyři rakouských korun); dnes jsou v Anglii zavedeny platy podle výkonnosti a stáří. Anglie má nejvíc profesionálních fotbalistů na světě: devět tisíc. Brazílie pět a Německá spolková republika dva tisíce.

Kořeny profesionalismu jsou tedy třídní a rozhodně hlubší, než by se na první pohled zdálo; kdo to nechápe, není v tomto bodu důsledný. Snad za sto let nebudeme o tomto problému uvažovat; hráči obtížných sportů budou možná v témže postavení jako herci nebo artisté; ale také ne docela, neboť vrcholná sportovní činnost není zaměstnáním na celý život, ale jen na určité období. Věřím, že tuto otázku vyřešíme jako socialisté. Neodkopneme tyto lidi, až je nebudeme potřebovat, ale dáme jim možnost jako Kolskému, Vejvodovi, Pavlisovi pracovat v oboru, který mají rádi, jemuž rozumějí a v němž nám mohou pomoci. Také tyto problémy by vystačily na jednu knihu. Byla by to kniha potřebná, ale jiná než tahle.

Je pravda, že fotbalisté Dukly Praha měli na Julisce lepší podmínky pro sport, než hráči v ostatních oddílech. Co z toho ovšem vyvodit? Vzít Dukle tyto podmínky, anebo se postarat o to, aby je měla i ostatní ligová mužstva? Vždyť jinak bychom těžko stačili tomu ohromnému tempu, jaké udaly ve světě fotbalu společnosti Real Madrid, Everton, Benfica Lisabon, Santos; nakupovaly za desetitisíce dolarů tréninkové prostory, hřiště, lidi. Měli jsme se těmto mužstvům předem vzdát a jejich výkony slepě obdivovat? Dukla se jim čestně stavěla na odpor a svedla s nimi nejednu velikou bitvu, a přitom nepracovala obchodnickým způsobem.

Někteří výborní fotbalisté v Brazílii, Itálii, Anglii a Španělsku (v těchto zemích jsou největší stadióny a nejvyšší vstupné na světě) vydělávají mnoho peněz. Argentinec Di Stefano má u Buenos Aires haciendu se stádem o šesti stech kusech a v Madridě vilu. Na zahradě si dal postavit mramorový míč a na desku vytesat slova díků „koženému starouškovi":

„Gracias, vieja."

Nejlepší hráči Dukly samozřejmě nikdy nezískali fotbalem tolik peněz; a nebylo by to ani správné v nové společnosti, kde každý má dávat co umí, a dostávat kolik společnost uzná a může. Kdyby brali za své nohy to, co Di Stefano či Pele, přijímali by proti ostatním nezaslouženě mnoho. Chápali to ostatně od samého počátku; měli jistotu, že i zítra se o ně společnost postará a nedá jim padnout jako se to stává sportovcům jiných zemí, když jim dojdou peníze, síly, když zhasne sláva. Tedy ne člověk člověku vlkem, ale zásada soudružství, snad ne pokaždé čítankově a bez chyb, ale rozhodně vždycky.

Fotbalisté Dukly hráli kopanou nejvíc ze všeho, co dělali, ale vystudovali také během tří let vojenské učiliště. Pro některé to bylo nesmírně těžké; mnoho let uplynulo od doby, kdy opustili školní lavice. Vypořádávali se s tím jako se soupeřem. Dělali velitele průzkumných hlídek; táhli na zádech těžké kulomety s houževnatostí sportovců; vedli družstva a čety podle map; zaléhali na střelnici a trénovali skutečnou střelbu. Naučili se tolik, že by po získání zkušeností mohli dělat velitele rot a čet. Masopust a Urban se stali absolutními výtečníky učiliště.

Ti, co byli řemeslníci, chodili někdy také opravovat do vojenských dílen auta. Jiní jezdili do městeček a vesnic a vyprávěli na stovkách besed o sportu; Šafránek a Pluskal mluvili jako rození konferenciéři. Urban už pracoval jako redaktor, Kučera studoval průmyslovku. A všichni hodně trénovali a hráli zápasy – ti nejstarší sehráli jen těch mistrovských kolem tři sta padesáti.

Přitom jsme je neživili (výkřiky: „My na vás děláme!“); na svůj chleba si vydělávali sami. Nejen tím, kolik se vybralo u pokladen našich hřišť; hodně přivezli také za zápasy v cizině, kdy země peníze potřebovala na nákup důležitých výrobků a Dukla už měla vysoký kurs.

Žili dobře. Většina z nich si našetřila na auta; dřív se v nich někteří styděli jezdit, raději zastavili několik ulic od stadiónu a šli pěšky. Také byty dostávali všichni na počkání (Brumovský si zaplatil byt v družstevní výstavbě a Urban bydlí u rodičů). Rovněž možnosti fotbalového oddílu Dukly byly omezené. Potřebovali trénovat při umělém osvětlení; hráli v záři reflektorů veliké zápasy (Everton, Tottenham, Anderlecht). Léta však marně usilovali o jeho zavedení na Julisku. Všechno nebylo tak růžové, jak se to některým lidem zdálo.

Nejvíc věděli obyvatelé kolem Julisky. Znali chlapce v malinových teplácích i z jiných pohledů: jejich kázeň a „pracovní pot“. Stovky brigádníků z uličních výborů Dejvic, Podbaby, Liboce jim pomohly postavit během pěti let hezký a skromný stadión Julisku, vklíněný do

šťáhlavské stráně; odpracovali na něm po sobotách a nedělích patnáct tisíc hodin.

Dukla už neměla jako kdysi jen pět příznivců z řad nevojáků. Byl to způsob práce (nejen výsledky se zahraničními soupeři), který jí získal nejvěrnější příznivce. Lidé věděli, že její trenéři se pečlivě starají o mládež, že ji vedou nejen ke sportu, ale také k dobrému životu. Přibývalo těch, kdo si k tajemníkovi Mílovi Jíchovi přicházeli pro přihlášky za člena oddílu. Čtyřikrát do roka docházeli na schůze a pomáhali řešit armádnímu mužstvu jako v jiné sportovní dobrovolné organizaci současné problémy. Nevládl tu žádný majitel klubu, nerozhodovaly peníze, ale lidské zájmy a potřeby. Dukla se stala mužstvem, které patřilo lidem jako jiná mužstva. Snažila se také o přátelství s dalšími oddíly, zejména pražskými – Spartakem Sokolovo, Dynamem, ČKD. Něco se již podařilo, místo řevnivosti nastoupila spolupráce. Také výkřiků proti Dukle ubývalo a přibývalo povzbuzování:

„Dukla! Dukla! Do toho!“

Letělo to stráněmi. Hráči na ten pokřik mysleli i ve chvílích, kdy tu trénovali a prožívali nejhezčí okamžiky, které sport může dát.

Proč mám rád sport

On ten sport je opravdu k lecčemus dobrý, vhání rudou zdravou krev nejen do svalů, ale i do hlavy.
Evžen Rošický

Vybíhal jsem na některé tréninky s Duklou do Šárky. Ťap – ťap – ťap. Nejdřív se běží lehce, nohy jen pokládáš na měkkou předjarní cestu, nové lístky vyrážejí na keřích a v korunách stromů, staré listy dosud leží na vlhké zemi, ale ve vzduchu voní jaro. Tělo jako by nevážilo vůbec nic, raduje se z vlastní síly, pořád jsme mladí, nesmírně mladí.

Jsme vlastně kluci!

U proděravělého plotu zahodil nějaký kluk propíchly gumový míč, je špinavý, odřený, má své za sebou. Dvořák ho objeví a nakopne do vzduchu a Čadek jej za běhu ztlumí. Máme míč! Míč, jenž nám dnes odpoledne zapověděli. Jako fotbalisté jsme měli vždycky k běhu odpor, i když dobře víme, že dává sílu do lýtek a stehen, plic, srdce i mozku. Máme míč, kulatý míč, vlastně moc kulatý není, spíše je splasklý. Bereme si ho navzájem, výskáme, kloužeme přes něj a zakopáváme. Vpředu už hubuje lehkoatletický trenér Vladimír Mirka, máme přece běžet:

„Tak hrome, pojďte!“

Nejdřív vyrazí ti, co musí nabrat pro stárnoucí svaly nejvíc síly na jaro, léto a podzim. Mladí si s míčem ještě párkrát pohrají, Sůra míč nadhodí a elegantní patičkou ho pošle do škarpy, až se skutálí do kanálu, kde už jej nikdo nenajde, zůstane tam ležet, jeho povrch prožerou přívaly jarních plískanic. Ale smutný starý míč nebude, jeho rozloučení se světem se událo tuze krásně, kopali s ním mistři.

Nad Šáreckým potokem vedou stráněmi různé stezky. Po nich probíhají hráči v rozvleklých čarách jeden za druhým. Kopec v nohách je už znát, také po těle vyráží první pot srdce buší jako zvon na poplach a plicím jako by nestačil jejich objem. Mirka je nemilosrdný, má pro ně předepsané dávky. Tempařským klusem zdolávají cestu za cestou. Už nemůžeš, připojíš se k nim, až tudy poběží zpátky. Pěšina ztichne, slyšíš ve větvích pípat sýkorku a dole bublat potok. Osiříš, a pojednou je ti smutno samotnému a také té mrzí, že jsi nevydržel s nimi.

Po čtvrt hodině proskočí lesíkem ťapot na čele vyrazí Mirka a za ním Novák, Pluskal, Urban, Dvořák, Vacenovský. Jsou také zaliti potem, celá ta

dlouhá linie se už nepochichtává, ale zadní voj si stěžuje na rychlé tempo a křičí na Mirku:

„Jelínka máme a z nás uděláš laně!“

Pepík Vacenovský je rychlý jako ta požadovaná laň, běží vpředu a nasazuje trháky. Neběhají s úsměvem na rtech, to se jen tak někdy lacině říká a píše. Nadávají, ale snad si jen ulevují. Každý z nich chce být lepší a rychlejší, hodlá se udržet v dukelské jedenáctce a také v té, která na sebe bere reprezentačního lva. To je v nich skryté, o tom se nemluví; ale vládne mezi nimi velká a dobrá soutěž. Proto ke konci předepsaných úseků nasazují k mohutnému sprintu, ženou se po cestičce, předhánějí se; Mirku nechali vzadu a ještě na něho kdosi stačil drze vykřiknout:

„Kup si motorku!“

Po úvodních dlouhých štrekách jim to Mirka mnohonásobně odvede. Vezme je na rovnou pěšinu, kde jsou lavičky, na nichž sedávají večer milenci, stoupne si doprostřed cesty a nechá je běhat sprinty. Sem a tam. Tam a sem. Čtyřicetimetrové a stometrové úseky. Pak běží ve trojicích, ten poslední se vždycky musí dostat na špičku, jako kdyby dohánět soupeře s míčem. Mají toho dost. Jdou po cestě a odpočívají, vyprávějí o novém filmu, divadelní premiéře, co teď zpívá Jiří Suchý a hraje Miroslav Horníček. O fotbale se moc nebaví, stejně jako si herci vykládají o přestávkách raději o fotbale nebo hokeji než o svém divadelním řemesle.

Na všech pražských scénách jsou fanoušci. V Divadle československé armády je hrdé rozdělení. „Rudí“ jsou Oldřich Lukeš, Svatopluk Skládal, Zdeněk Petrášek; „sešívaní“ Ilja Prachař, Martin Růžek Karel Hovorka; „pekelní dukeláci“ Otakar Brousek, Vlastimil Brodský, Zdeněk Řehoř, a také klokani z Vršovic mají velkého fanouška v Jiřím Valovi. Na hřištích stávají výhradně ve skupinách a odmítají občas nabízené lístky na tribunu. Když musí v neděli odpoledne na scénu, jsou mrzutí, poslouchají za jevištěm tranzistor, a tak se stává, že v Drdových Dalskabátech stačí mezi hrou šeptnout soupeři s velkou jízlivostí poslední novinku:

„Dostali jste to!“

Pak se čert místo ďábelského chechtotu pekelně mračí. Ale nechť je jim tento přestupek při veselé taškařici odpuštěn, neboť po celé Praze znějí jako za dob Poláčkových „Mužů v offsidu“ hovory o kopané. Ale fotbalisté se o kopané nebaví. Mají toho dost a přece si s nimi každý chce vyprávět právě o fotbalu.

Jdeme po pěšince, Mirka již nasazuje klus. Běžíme do březového hájku; nikdy by člověk nevěřil, že takový kousek lesa roste přímo na kraji Prahy. Zalit bělobou a svěží zelení lístků podobá se holandské žlutozelené trávě,

jak jsme ji viděli kolem Amsterodamu. Tady si hrají „na babu“, což je trénink pro fotbalistu zábavný a vydatný: musí zastavovat, vyrážet, uhýbat. Padají na zem a kutálejí se.

A pak již běžíme domů kolem hospůdky „Na staré faře“, vysedávají tu na lavičkách penzisté, znají už každého z nich a oni je; vždycky tudy takhle utíkají, zaliti potem; fandí jim i v tréninku. Zdá se ti, že jsou zcela vyčerpáni, ale v tom Jožka Adamec spatří zkušeným okem venkovského kluka ve stráni nad Juliskou ušáka a vyjukne:

„Zajko, hej!“

Jako když do nich střelí, vyrážejí a běží za zajícem, ale nikdy ho nechytí.

Běh a nový způsob hry změnil starý fotbal na fotbal moderní, atletický. Anglický trenér Winterbottom spočítal se stopkami v rukou, že hráč má za celý zápas míč na kopačce jen tři, nejvýš čtyři minuty a jinak běhá. Proto mají dvakrát v týdnu lehkoatletický trénink. Zpočátku k němu byla nedůvěra; Kolský a pak Vejvoda je nechali zprvu polaskat se s míčem, ale v posledních letech se už s nimi nemazlili, posílali je rovnou na dráhu. Každý dostal hezké červené běžecké střevíce s hřeby; Vejvoda a Mirka byli přesvědčeni, že v podrážkách kecek mají rezervy. Řada z nich, jako Vacenovský, Kouba, Novák, Brumovský, Sůra, přibližovala se ve sprinterské stovce k jedenácti vteřinám.

Láska k míči je však tak neskonalá, že po návratu ze Šárky se na něj vrhnou, jako by jej neviděli měsíc, a na malém hřišti na házenou sehrají bez příkazu trenéra utkání Staří-Mladí. Tyto názvy musí být uvedeny velkými písmeny; jde totiž o ohromná utkání, o nichž diváci pranic nevědí. Jsou to rozhořčené bitvy a sváděli je už na malých hřištích ve všech koutech světa – na plážích Střední Ameriky i na písku severní Afriky. Brankáři tentokrát útočí, na jedné straně chytá Pluskal a na druhé Vacenovský. Hrají hned vážně, hned se zas zesměšňují kličkami, ale za každou cenu chtějí vstřelit branku a vyhrát. V těchto zápasech už nikdo nespočítá, jaké je skóre a kdo vyhrál víckrát; ale o těchto zápasech diskutují hojněji než o bojích s největšími světovými mužstvy. Staří v nich dokazují mladým, že dosud nepatří do sběru, mladí dokazují starým, že se s nimi musí počítat; staří jsou zkušenější, mladší zas rychlejší. A tak ve vzájemných bojích se zlepšuje výkonnost všech a dohromady tvoří jedno mužstvo, v němž nikdo nekouká na to, jak je kdo starý, ale především, jak mu to v současné době kope a běhá a kolik je schopen odevzdat červenožlutému dresu.

Fotbal ovšem trénují během roku nejčastěji. Přihrávky, házení autů, střelbu na brankáře, technické prvky a taktické varianty. Zadáci si

přihrávají na vzdálenost dvaceti až třiceti metrů přesné míče, vyložené „lahůdky“. Útočníci s chutí střílejí do různých koutů branky, nacvičují trestné kopy mezerami ve zdi či nad hlavami hráčů. Brankáři Pavlis a Kouba létají vzduchem, převalují se ze strany na stranu, padají a opět vstávají jako Dykem opěvovaný brankář Richard Prinn. Nakonec Vejvoda rozdělí mužstvo a hrají na celé hřiště; tentokrát už ne systémem Staří-Mladí, ale podle trenérových plánů na sehrání dvojic a celých řad pro příští zápas. „Vejvodík“ pobíhá mezi nimi, stále nespokojený s nahrávanými a vystřelenými míči; hubuje a mračí se, jen někdy krásná přihrávka či pumelice na správné místo branky potěší jeho fotbalové srdce, usměje se, ale úsměv hlídá, aby ho zas nebylo moc; aby si ti kluci ještě nemysleli, bůhvíjací už jsou hráči. Volá:

„Volný prostor! Pumpujte! Uvolni se!“

Občas zastaví hru, vysvětluje anebo se vzteká na Kučeru, příliš to „drbe“; anebo Masopusta, váhajícího zbytečně s přihrávkou.

Na konci každého tréninku přijde sprcha a bazének. Horká voda přímo sráží a bije do pórů „zničeného“ těla, jsi takový malátný a nemohoucí, sedáš na bobek a nakonec ti studená rozproudí krev a postaví tě znovu na nohy. Pak si sedneme do bazénku a blaženě tlacháme jako kachny na rybníce.

Do parády nás vezme Josef Babický či Jaroslav Michalička. Vyžene ze svalů nejspodnější únavu, probírá finskými masážními tahy každou částečku nohy. Pochvaluje si Masopustovy svaly, vláčné jako jeho hra, a heká nad silnými a tuhými stehny Jožky Adamce, které zas odpovídají jeho rušové hře a bombám.

Sprcha a masér tě dali tak dohromady, že si můžeš vzít motýlka a jít na ples. Člověk si připadá v lázni jak Herakles, má týž dobrý pocit že tělo je štíhlejší a zdravější bez přebytečného potu, který zanechalo v Šárce. Ale trénink je přístupný každému, nejen těm vybraným šestnácti. Člověk tu radost ze sportu prožije, když si vezme tepláky a zaběhá si v lese sám anebo s kamarádem; ví přinejmenším tolik, že v sobě přemohl kus pohodlnosti a lenosti. Svět by měla víc trápit otázka „kdy je člověk starý a kdy mladý?“. Možná, že upřímná odpověď by tazatele daleko častěji přivedla ke sportu.

Po trénincích s nimi mi bylo vždycky báječně; vděčím jim za to, že mi sport více než z jiných úhlů ukázali právě z této stránky. Dlouho jsem na Julisku po jaru nešel. Pak se mi stýskalo po jejich smíchu, uvolněnosti, partě, klukovství a vydal jsem se za nimi. Najednou slunce svítilo veseleji,

než svítí za psacím strojem; vyzul jsem se na hřišti do bosa a tráva vlažila do chodidel.

Špičkoví hráči mají však ze sportu daleko víc: jako orli, kteří vylétnou vysoko nad vrabce. Obřad je už v obouvání, kopačky se od dob Silného, Pláničky, Kádi, Kloze změnily. Dřívější bufy s tvrdou špičkou vystřídaly lehounké střevíce. Trenéři přišli na to, že prudkost rány nezávisí na tvrdosti boty, ale na švihu a síle celé nohy. Kopací boty jsou nyní vyztuženy a vyzdobeny parádními bílými a fialovými páskami. Kučera jednou hrál v belgickém Anderlechtu a správce tamního hřiště se v jeho hře úplně zhlédl. Rudolf tam přijel za rok znovu, a správce měl pro něho připravený dárek: vlastníma rukama mu ušil kopačky, předčily na světě nejlepší – adidasky a pumy; spíš mu je podstrčil než předal, nic za ně nechtěl; přál si jen, aby v nich někdo hrál. Na horách jsem bydlel s Kučerou čtrnáct dní na jednom pokoji. Když jsem podřimoval, zmožen zimním tréninkem v hlubokém sněhu, lehl si Kučera do postele, obul si krásné kopací boty, nohy si dal přes pelest a zálibně si je prohlížel.

Josef Masopust nosí své kopačky zabalené jako unikátní knihy. Vyndá je před zápasem naleštěné a pečlivě do jejich podrážek šroubuje buď hliníkové špunty (pro velké bláto), anebo kožené (na normální terén). Teď pro něho v šatně neexistuje nic jiného než kopačky. Zašněruje je, párkrát poskočí. Není spokojen. Znovu je zašněruje a znovu utáhne. Teprve po třetí a někdy až po čtvrté přikývne; staly se součástí jeho těla.

Také dres je posvátný. Dukelský měl být se širokým pruhem, ale nakonec zvítězily barvy Prahy, červeň se žlutí. Ze šestnácti hráčů jen jedenáct nejlepších může obléknout v den utkání čistý dres. Berou ho složený, rozhodí jej, ještě voní prádelnou a sluncem; visel na šňůrách na Julisce, je čisťounký; musel se podrobit velkým rukám paní Jindry Tománkové. Natáhnou ho přes hlavu, tělo je jiné a volnější; rázem jsou nachystáni ke hře jako budík ke zvonění. Zkusí gumu na trenýrkách, zda nestahuje žaludek

Poskakují po kabině, hopsají, provádějí jakýsi skipink; nejmladší generace tančí to, co má právě na programu kavárna Vltava. Rozcvičení je musí připravit ke hře, aby přechod z klidu do prudkého pohybu nebyl náhlý. Podle důležitosti zápasu probíhá celou bytostí mrazení; každý z nich ho prožívá; jsou bledí; je to u všech stejné, jen intenzita je různá. Rozprouděním krve a nejnovějším vtipem se chvění z těla vytřepává. Pak řekne trenér prostě:

„Jdem na to!“

Kapitán vezme zcela nový míč a jde se. Při nástupu vnímají, zda lidé tleskají, nebo pískají, či prosté jen čekají. Je dobré vbíhat na nachystaný trávník Julisky. Správce Miroslav Tománek pro něj jezdí do jednotných zemědělských družstev kolem Říčan, řeže jej u husích rybníčků a vozí do Prahy. Trávník je ještě načechraný a nohy po něm téměř plují. Pár poskoků na hřišti, protažení, a pak se už rozestaví každý na své místo a čeká na první písknutí.

Mnoho rozechvění s počátečním hvizdem rázem spadne, ale ne úplně všechno. Co nejrychleji párkrát kopnout do míče, a hlavně dobře kopnout, aby člověk nabyl jistotu, že mu to dnes půjde. Vedeš balón a cítíš na sobě tisíce pohledů, cosi té opájí. Vystřelený míč se třepetá v síti – radost jednoho, a zklamání druhého. Objetí a chlapské polibky. Fotbal, hra neopakovatelná, má snad více variant než šachy, ale pole na sedmi a půl tisíci čtverečných metrů hřiště není omezené, pokaždé může meruna letět jinudy, být vystřelena jinak a jinak chycena. Kybernetici napočítali milióny útočných variant. Má prostě všechno, co dává veliká hra.

Ve fotbalu – stejně jako v umění – se nedá nic nalhávat. Musíš dát všechno, co umíš. I zde můžeš občas někoho podtrhnout, oblafnout, uškodit mu a na hřišti zalajdačit. Ale trvale s tím nevystačíš; tisíce lidí, tvé mužstvo a trenér tě budou hodnotit především podle toho, co znamenají tvé kopačky, tvůj dech, tvůj smysl pro kolektivní poctivou hru, tvá neumdlévající bojovnost a vůle rvát se. A když to nedáváš, nejsi stavěn. Stýská se ti. Kdybys pořádně netrénoval, jednoho dne by ti trenér řekl, abys nechodil vůbec. To by bylo to nejhorší, ztratil bys z té krásy fotbalu zcela všechno. Proto dřeš. Dřeš také proto, že máš v dresu jakýsi pocit k těm, kteří se na tebe dívají: k armádě, ke svému národu, jehož barvy nosíš. Říká se tomu zodpovědnost. Někdy je to tuze těžké. Ublíží ti rozhodčí a musíš se v rachotu nervů ukrutně ovládat, abys něco nevyvedl; pak tě těší, žes to dokázal, vždyť ten chlap je také jen člověk chybující. Někdy je hra v blátě a zimě nesmírně těžká; bolí namožené svaly, o kterých jsi doktorovi ani trenérovi nic neprozradil, všechno jsi překonal, dokázal, rozhodčí naposledy dlouze pískl, trenér tě v kabině poplácal po zádech a neřekl nic jiného než:

„Dobrý.“

Máš ohromnou chuť vyvalit na něho šťastně oči, anebo ho dokonce políbit, ale neuděláš to. Jenom skromně sklopíš hlavu, vezmeš ručník a jdeš pod sprchu.

Kde vyhráli a prohráli

Na světě je ohromné množství hřišť, na nichž Čechoslováci předváděli během šedesáti let svou typickou kopanou.
Alexej Paramonov, zasloužilý mistr sportu

Už nalétali různými leteckými společnostmi pořádný počet kilometrů. Třikrát by oblétli po rovníku zeměkouli, a navíc by kus vybyl. Všude přistávali, navlékali kopačky a hráli. Na největších i nejmenších hřištích světa. Někteří z nich proti nejlepším fotbalistům světa na stadiónu Maracaná, postaveném téměř pro čtvrt miliónu sedících diváků, nebo na návsi kostarické vesničky na úpatí sopky Irazú proti malým Indiánům. Tehdy došla kamiónu, který je vezl k vrcholu, voda v chladiči a tamní kloučci je pokřikem „Čekos! Čekos!“ zadrželi a nepustili je dál, dokud proti nim nenastoupili jen tak, v kalhotech, košilích a polobotkách.

V kostarickém městě San José je pozvali stolní tenisté do svého klubu. Ohromeni stanuli v sále zaplněném diváky a fotoreportéry. Klub Independiente si proti nim vypůjčil nejlepšího hráče Kostariky Adolfa China; slyšeli prý, že Čechoslováci jsou výborní stolní tenisté. Mohli buď utéci, nebo hrát. Poslali do hotelu pro vlaječku Dukly a nastoupili k utkání Dukla Praha – Josefino Independiente. Tento zápas není ani uveden v bilanci mezinárodních zápasů; v závorce by muselo být napsáno: stolní tenis. Prohráli sice (2:4), Dvořák a Masopust své zápasy vyhráli, ale příští den vytiskly noviny velké reportáže a jejich snímky s pálkami v rukou; z kostarického Cartaga došla slušná nabídka na sehrání dalšího utkání ve stolním tenisu.

V San José také prožili zemětřesení; hotel se kymácel a postele s nimi ujížděly. Jindy letadlo nemohlo pro mlhu přistát, kroužilo hodinu nad letištěm. Dostali se z toho a oddychli si, po válce stihla letecká katastrofa už dvě velká fotbalová mužstva. Nejdřív se zřítilo tehdy nejlepší italské mužstvo FC Torino; letadlo narazilo v mlze na věž kostela, všichni zahynuli. Potom spadl u Mnichova Manchester United. Předtím s ním prohráli a pak ho porazili; byla to poslední sportovní prohra dobrého a starého Manchestru, potom už přišla prohra života: Taylor, Byrne, Colman, Jones, Bent, Whelan, Pegg a Edwards se již nikdy neobjevili na zeleném trávníku. Vždycky na ně vzpomínali, když hráli v Anglii anebo nad ní letěli. Příliš často však už byli ve vzduchu, aby na to mohli pokaždé myslet.

Nejednu štědrovečerní večeři jedli jinde. V Káhiře poslouchali z magnetofonového pásku vánoční pozdravy z domova (přivezlo jej letadlo Aerolinií) a v Caracasu zase v jiném roce seděli v hotelu Macuto a jedli odpoledne vánočního krocana; tak brzy proto, že to byl přibližně čas, kdy milí doma zasedali k obalovanému třeboňskému kapru. Po večeři se všichni vytratili, sešli se bez říkání na terase. Seděli mlčky a koukali přes Karibské moře směrem na Evropu a její pomyslný střed.

Poznali ve světě, že mnoho věcí se dosud platí odříkáním a pořádným potem. Viděli rychlé česače kávy pracovat na plantážích Curidabat u San José. Strašně z nich teklo. Takhle mokrý byl také Louis Armstrong, když hrál v chilském Valparaisu se svým jazzovým mužstvem Blueberry Hill čili Borůvkový kopec a Mackie Messra; vytahoval pořád nové papírové kapesníky, utíral se a házel je do koše. Viděli v Kanadě nebezpečně pracovat na kluzišti hokejisty Montreal Canadians a v Mexiku miláčka diváků toreadora Manuela Capetilla ještě s větším nebezpečím zabíjet býky.

Nikdy však neprožili tolik jako cestovatelé; letenky za oceán jsou drahé (pořadatelé chtěli hodně zápasů), museli venku hlavně hrát vydatně odpočívat a trénovat; nejlépe znali hřiště a hotelové pokoje. Sehráli na sto padesát mezinárodních zápasů; je to víc než hodně. Takový FC Santos jich měl tolik za celých padesát let své existence. Někdy hráli lépe, jindy hůř, na to, že sehráli dvě třetiny zápasů na cizích hřištích a pod neznámým nebem ve čtyřech světadílech, není jejich bilance nejhorší; mnozí fotbaloví odborníci ji hodnotí velmi vysoko.

Přestože dostali občas víc gólů, než dali, nikdy nezachraňovali v dresu Dukly vítězství nečistou hrou, lidé je nedoprovázeli do šaten pískotem; v Mexiku jim dokonce dali přezdívku „kavalíři v kopačkách“. Je to dobré pomyšlení, bylo to v letech, kdy si svět potřeboval spíše podávat ruce, než aby do sebe kopal.

Několikrát prohráli zle.

Dostali se do finále Středoevropského poháru, ale Vörös Lobogo, vedený Hidegkutim, jim dal šest gólů, jeden lepší než druhý. Od té doby se lecčemus naučili a přiučili, ale maďarskou kopanou nadále uznávali; Honvéd Budapešť porazili jen jednou. Prohráli také s Manchestrem United, vídeňským Sportklubem, zle s Tottenhamem Hotspur. Sice nad nimi také vyhráli, ale hráči těchto klubů jim dali v odvetných zápasech víc branek. Nejvíc mrzely porážky v Poháru mistrů evropských zemí. Vyřadili dobré kluby jako Dinamo Záhřeb, CDNA Sofii, Servette Ženevu, ale příští soupeři měli lepší formu a mušku; zvláště Angličané se zdáli v zimě

neporazitelní. Jejich diváci dovedli povzbuzovat svá mužstva zvonci a hlasivkami jako na White Hart Lane od první až do poslední minuty, ať vyhrávali nebo prohrávali. Pohár mistrů je prý pro naše mužstva nevýhodný, čtvrtfinále se hrají v době, kdy na hřištích u nás leží sníh, a zápasy venku se konají za umělého osvětlení. Něco pravdy na tom je, ale není to pravda celá. Raději se z porážek učili, než aby je omlouvali, pro prohru najdete téměř vždy omluvu. Také nám nepomohou reportéři, kteří líčí, jak jsme zase jen o vlásek minuli branku soupeře, anebo svádějí vinu na rozhodčího. Ovšem že i s tím se musí občas počítat, ale stálé faktory to nejsou. Ve sportu je lepší jednou ten, podruhé jiný; není dobré ani se nad soupeře povyšovat, ani ho podceňovat, příští den můžete být v jeho kůži. Ale je dobré vědět o svých vítězstvích a umět se z nich radovat.

Jsou země, jako Spojené státy, Holandsko, Belgie, kde má jméno Dukla dobrý zvuk. Sehráli na hřištích těchto států čtvrt stovky zápasů a ani v jediném neprohráli. V Belgii vyhráli všech jedenáct utkání s kluby známých jmen, jako jsou Standard Lutych či Anderlecht, který je nedávným přemožitelem Realu Madrid. Dvakrát v Belgii zvítězili na velikonočním turnaji; v prvním turnaji vůbec nedostali branku. Začínali zápasem s Botafogem, šestinásobným brazilským mistrem. Botafogo mělo za sebou v předešlém roce vítězné rekordní tažení Evropou, neprohrálo ani jedno ze třiceti utkání, na křídle už táhl útoky skvělý Garrincha. Dukla porazila Botafogo v jednom ze svých nejhezčích zápasů především nadšením. Dolejší chytil desítku, jeden gól dal Přáda a jeden téměř jistý gól vykopl z prázdné branky. Ve finále pak Dukla uštědřila vybrané jedenáctce Antverp pět gólů; Antverpy předtím vyřadily švédského mistra Norrköping. Od té doby hrála Dukla v Belgii jenom vítězně.

Dvakrát se Dukla vypravila do zemí Afriky a Blízkého východu. Afrika už začínala hrát rychlý fotbal; některé tamější kluby, jako například National, měly skotského trenéra, nejednou se úspěšně střetly s anglickými, španělskými a italskými mužstvy. Hráči Dukly nastupovali na hřištích vonících exotikou a horkým dechem, někdy zalitých vodou po prudkých lijavcích či vysušených tropickým vedrem. Pořadatelé představovali Duklu jako šampióna světa všech vojenských mužstev. Každý chtěl proti ní udělat nejlepší výsledek; Afričané nastoupili jednou s promyšlenou taktikou světových mužstev a podruhé hráli překvapivě systémem devět v obraně a dva v útoku. Dukla hrála proti vybraným mužstvům klubů, měst a zemí, pomáhala růstu africké kopané. Každý její zápas se stal svátkem; obyvatelé přicházeli a přijížděli z dalekých osad na velbloudech, piloti shazovali někdy míče z letounů přímo na hřiště.

Dukla sehrála na dvou afrických zájezdech osmnáct zápasů; prohrála třikrát – s egyptskými fotbalisty; celkem dala třiapadesát branek a patnáct jich dostala.

V Chartúmu kopali na krátce zastřiženém golfovém trávníku a ve Vad Medani na kusu ohrazené pouště za městem. Čekali, že se každou chvilku objeví lev, jinak si nedovedli vysvětlit ozbrojené stráže na koních kolem hrací plochy. Hráli za téměř padesátistupňového vedra proti černým Súdáncům; pro Evropany jsou jeden jako druhý, od sebe je nerozeznáš; po půl hodině zjistili, že je hlídají místo zpocených docela čerství soupeři. Unavený hráč se prostě odkutálel za čáru a na hřiště pohotově vběhl jiný; vystřídaly se jich nejméně dvě jedenáctky. Tehdy byli rádi, že vůbec vyhráli jedinou brankou Čadka z levého křídla. V Bejrútu se oblékali soupeři do dresů už doma a pak v nich slavnostně pochodovali přes město. Brankáře tam měli vesměs malé. Jednou při trestném kopu postavili Libanonci zeď; strážce branky pořád za zdí nadskakoval, Šafránek ho vyčíhl, a jakmile dopadl na zem, poslal mu načechraný míč; než brankář opět nadskočil, byl už míč v síti. V Africe poprvé vedle letadla, lodě, vlaku a autobusu okusili další dopravní prostředek – velblouda. Po žraločích ploutvích, indiánském jídle v banánovém listě, živých rybkách mrskajících se v teplé polévce jedli ostře kořeněné africké placky.

Jestliže Afrika začínala hrát dobrý rychlý fotbal, Střední Amerika už hrála výborný. Utkali se na prvním zájezdu v Kostarice a Mexiku s nejlepšími kluby těchto zemí – Saprissou, Alajuelense, Guadalajarou, Leónem, mexickou Amerikou, jednou s reprezentačním mužstvem Mexika a dvakrát s brazilskými mužstvy Santosem a Bangu, pozdějším vítězem Amerického poháru. Čtyřikrát na této velké cestě vyhráli, jednou remizovali, pětkrát prohráli; dali jednadvacet branek a patnáct dostali. Získali tenkrát mezi mexickými mrakodrapy v Mexico City na turnaji o Zlatý pohár druhé místo za Santosem, porazili vítěze Santos a noviny, jako Renondel, psaly, že tento zápas EL DUKLA AL SANTOS 4: 3 vstoupí do historie světové kopané pro svou poutavost a krásu. Dukla mohla dokázat ještě víc na hřištích, kde se zapalují rachejtle, vystřelují petardy a policisté nastupují se slzotvornými bombami. Její hra se líbila. V Kostarice pořadatelé vybrali do nejlepší jedenáctky turnaje pět hráčů Dukly. Pavlise, Nováka Masopusta, Borovičku a Vacenovského. Dukla vyhrála pohár slušnosti, ale její útok dosud nedokázal to hlavní: střílet branky. Všechny kostarické listy psaly o velké převaze vojáků z Prahy nad slavným mužstvem Bangu, ale Dukla odešla nakonec poražena (0:1) a obsadila v kostarickém turnaji třetí místo.

Její sportovní hra, vítězství nad Santosem, druhé místo v mexickém turnaji před nejlepšími kluby, úspěšný zápas ve stolním tenisu, zpěvácké vystoupení v rozhlase získaly pražskému mužstvu mnoho trvalých přátel. Především krajany: pana Čejku v Mexiku, jenž kopával za Nuselský SK a dodnes si schovává své někdejší kopačky, učitele tělovýchovy Josefa Papeže v Kostarice, který si zase denně opakuje před zrcadlem mateřštinu. Žijí desetiletí v českých oázách, málo se u nich ví o jejich rodných zemích, vždyť pořadatelé na stadiónu v Punta Arenas dokonce popletli československou vlajku, červenou prohodili s modrou. Najednou přijelo z této země mužstvo, kdekdo si je oblíbil, noviny se zaplňují články nejen o fotbale, ale také o jejich vlasti.

Mladí obyvatelé Mexika a Kostariky přicházeli za hráči Dukly, přinášeli kytice gladiol, dorty, posílali dopisy. U hranic Spojených států amerických založili Mexičané v Monterrey nový klub – Duklu. Velké skupiny se přicházely rozloučit ještě na letiště, přinášely poslední květiny a stisky rukou; mexické kluby zvaly Duklu, aby přijela znovu.

Dukla dostávala vždycky hodně nabídek, a mnoho takových, které nedocházely klubům všech zemí. Nabídka k zápasu je pozvání k návštěvě; někdy znamená přátelský stisk, jindy možnost posílit svůj klub finančně, ale vždycky ocenění hodnot. Po roce jedenašedesátém, kdy vyhrála Dukla rekordním způsobem Americký pohár, se pozvání do Prahy jen hrnula: Juventus, Hamburger SV, Norimberk, Everton – kdekterý klub ji zval na své hřiště.

Nemohli všechno stačit, někteří z nich navíc oblékali dres nejcennější a nejhezčí, dres vybraného mužstva Československa.

V dresu Československa

Třetina staveb při rozšiřování stadiónů byla strašným zemětřesením obrácena v sutiny. Doufám však pevně, že se mistrovství světa v Chile bude konat. Přeji si to hlavně proto, že takové mezinárodní soutěžení je mostem, který překlene vzdálenosti mezi srdci mladých lidí a bude významným přínosem k upevnění světového míru.

Pablo Neruda

Kopaná je bohatá nevěsta; její věno vyjadřuje zlatá soška okřídlené bohyně Niké, udělovaná každé čtyři roky nejlepšímu národnímu mužstvu světa. Vzácné dílo francouzského sochaře Abela Lafleura jako by udávalo tón celému ohromnému ruchu mistrovství, jež se nedá srovnat s mistrovstvím v žádném jiném sportu. Největší i nejmenší země bojují mnohdy ve vynikajících zápasech téměř dva roky v podskupinách, skupinách a nakonec ve finálové skupině o jediný titul. V ovzduší cirkuluje nejen ohromná sláva, ale i značná suma peněz. Prezidentové a ministerští předsedové se zajímají o přípravu národních mužstev, fotbalové svazy ruší přestupy svých fotbalistů do jiných zemí, padá hranice mezi amatéry a profesionály, platná pro olympijské hry. Před válkou soutěžilo o tento titul na třicet mužstev, do Chile jich chce padesát. Niké definitivně připadne mužstvu, jež získá titul třikrát. Dosud jej dvakrát dobyla Uruguay a Itálie, jednou Brazílie a Německá spolková republika. Všichni mistři světa se sejdou mezi šestnácti účastníky.

S Československem se od prvních okamžiků vážně nepočítá. Má ve skupině Irskou republiku a hlavně Skotsko, které v roce kvalifikace vůbec neprohrálo. Hráči oblékající nejdéle náš reprezentační dres by rádi úspěšně dovršili svou fotbalovou dráhu. Ve Švýcarsku nepořídili nic, ve Švédsku jen něco, v Chile mohli udělat hodně. Znali způsob hry na všech kontinentech, nic je nemohlo překvapit, měli za sebou cenná vítězství i trpké porážky.

Deset let před Chile jim Maďaři uštědřili na Nép stadiónu obvyklých pět branek. S číslem čtyři smutně odcházel poprvé svléknout dres benjamínek mužstva Ladislav Novák. Ještě o dva roky později s takhle sklopenou hlavou opouštěli švýcarské stadióny. Rakušané jim dali pět, Uruguayci dva góly. Tehdy přijížděli Čechoslováci z mistrovství světa vůbec nejsmutněji: nedali ani gól. Vyslechli mnoho hovorů o zašlé slávě kopané a

předválečných kanonýrech. Ale příjezd to byl nejen trpký, ale i cenný; z porážek se občas rodí příští vítězství.

Jak?

Změnit zastaralý způsob hry, vytvořit trvalé mužstvo, vychovat mládež. Nešlo to tak rychle, ale celkově počali vybraní reprezentanti stoupat po schodech dobrých výkonů.

Šest let před Chile – právě na Nép stadiónu – prohráli Maďaři po dvaadvaceti letech na vlastním hřišti. Nejdřív československý dorost a pak oni jim dali po čtyřech brankách. Neodcházeli. Turisté je zmoklé, zablácené, ale šťastné odnášeli do kabin. V dresu s číslem čtyři kapitána mužstva Nováka.

Tehdy se počalo formovat národní mužstvo. Tvořilo se jako máslo při šlehání smetany – občas ještě nějaký kousek odpadne, ale základní hrouda, která se pak dává na misky vah, zůstává. Sehráli za sebou čtyřku velkých zápasů: nerozhodně s Brazilci; šest gólů dali Švýcarům v Ženevě; zvítězili nad Maďary a vydobyli první vítězství evropského mužstva na největším stadiónu světa Maracana nad Brazílií. V mužstvu dominoval kromě vojenské trojky Novák, Masopust, Pluskal – celá léta šla tato trojice příkladem v životě i na hřišti – v brance Dolejší, ve středu zálohy Hledík, a v útoku stratég Borovička a střelci Moravčík a Farajzl.

Toužili dokázat tolik jako římská Pláničkova jedenáctka – případně víc. Nikdy o tom nemluvili, vysmáli by se jim. Na mezinárodním poli přibývalo dobrých mužstev a vždy se našel někdo, kdo je porazil. Na švédském mistrovství světa rozdrtili Argentinu, hráli nerozhodně s Německou spolkovou republikou, ale dvakrát jim to dalo Severní Irsko.

Pak vyhráli dlouholetou těžkou soutěž – Mezinárodní pohár dr. Gerö, před Maďarskem, Rakouskem, Jugoslávií, Itálií a Švýcarskem. O tento pohár usilovalo Československo během dvaatřiceti let pětkrát, a teprve jim se to podařilo. Z Dukly hráli téměř ve všech zápasech Šafránek a Borovička, často Dvořák a občas Ivo Urban.

Dva roky před Chile v Poháru evropských národů, neoficiálním mistrovství Evropy, byli už ve Francii třetí za Jugoslávií a prvním Sovětským svazem. Říkalo se: Nejsou špatní, ale ještě to není ono. A v Chile už to ono nebude; kádr mužstva je starý, výš nevystoupí. Přitom celek dozrál a mohl trhat plody; hráči měli za sebou obrovskou přípravu. To především pochopil trenér Rudolf Vytlačil, vídeňský Čech, křídlo Rapidu a pražské Slávie, někdejší automechanik. Převzal mužstvo po švédském mistrovství světa a vedl je čtvrtý rok Naštěstí je to silný chlap, boxerský typ, má dobré nervy: nic jím nemůže otřást Mnohé názory

vyslechl, často přikývl, ale prováděl především svoje. Kdyby měl každého poslouchat, musel by se zbláznit. Jen část pisatelů to myslela upřímně. Mnozí navrhovali hráče hlavně z těch míst, odkud byli. Jiní ho označovali za škůdce naší kopané a ptali se, kdy půjde od toho.

Nedbal krajových názorů na složení mužstva. Vytvoří mužstvo československé. Dá na váhu proti jiným mužstvům zkušenost Nováka Schrojfa, Masopusta, Popluhára, Pluskala, Hledíka, Kadraby, Kvašňáka, Pospíchala – průbojnost Scherera a Adamce – nebojácnost mládí Lály, Štibranyiho, Jelínka, Maška, Kouby, Kučery. Některé hráče znal dobře, kdysi je jako trenér učil „šméčka“, triky na oklamání soupeře.

Jenže všechny fotbalisty nemůže trenér národního mužstva učit kopat. Úspěch v Chile se stal úspěchem mnohých, a také těch, kdo jim dali fotbalové základy: Gottwaldova, Mostu, Bernolákova… Veliký podíl měla bratislavská mužstva s vyslanými oporami Schrojfem, Popluhárem, Schererem. Prostě každý dal, co měl a mohl. Dynamo Lálu, Sokolovo Kvašňáka a Maška, Dukla Praha koncepci moderní hry, v níž dva střední doplňovali obranu nebo útok na nutných šest, jen Borovičku nahradil mladší Kvašňák s větším akčním rádiem a zkušenosti hry někdejšího záložníka. Dukla vyslala do Chile šest hráčů.

Rudolf Vytlačil určil správně taktiku a vytvořil z chlapců přicházejících ze všech končin země optimistickou partu, ochotnou se bít. Už léta neměnil po každé porážce mužstvo; chtěl jim dát klid a jistotu, aby se jim neklepala kolena, že je po slabším výkonu hned vyřadí. Před zápasy vystačil s prostými slovy:

„Kluci, válejte!“

A oni váleli, protože to v nich bylo. Poprvé v historii si vezli do Prahy z kolébky kopané přes kanál La Manche vavříny; ale výhra doma i venku nad Irskou republikou stačila při jedné výhře a jedné prohře se Skotskem pouze k třetímu rozhodujícímu zápasu se Skoty v Bruselu.

Šetrní Skotové tentokrát vypsali pro své hráče velkou odměnu, hodně peněz, „much of money“; snad je příliš trápilo, že největší jejich rival, Anglie, má postup do Chile zajištěn. Povolali z italského mužstva Juventus Skota Denise Lawa a pojistili jeho nohy na částku, jakou jsou pojištěny nohy Carry Backa, nejlepšího amerického dostihového koně. Do Bruselu se vypravili s bubínky a vlajícími prapory, v parádních vlněných sukních.

Plné dvě hodiny trval nelítostný boj. Naši prohrávali a všechno viselo na nitce; mohla se s další brankou přetrhnout. Vyrovnali, a za pár vteřin dostali další gól. Málokterá naše mužstva vyhrávala v ten čas vrcholné zápasy s podobným průběhem. V takových chvílích jakási bezmocnost

ochromovala nervy a svaly, a třebaže se jí bránili, v nejmenších záhybech mozku se usadila počínající předtucha naší porážky. Nejen v Chile, především v Belgii se v těchto minutách projevila ohromná síla mužstva. Vůbec si nesměli porážku připustit; vyrovnávací gól přímo vnesli do branky a v prodloužení srazili mladší a přesto vyčerpané Skoty dalšími dvěma brankami.

V hledišti Heysel stadiónu seděli mnozí trenéři, odborníci a novináři s poznámkovými sešity. Šel hlas, že mužstvo, které takhle dovedlo bojovat tváří v tvář hrozící porážce a překonat jako plnokrevník poslední překážky – a nakonec třemi brankami získat vítězství, je výborným mužstvem. Novinář Roger Doland napsal:

„Čechoslováci mohou vyskočit v Chile dost vysoko."

„Daily Sketch" označil vítězné mužstvo za současný nejlepší celek Evropy a v anglickém časopise „World Soccer" (Světová kopaná) vyšel rozpis mistrovství, podle něhož se střetnou ve finále Brazílie a Československo.

Jenže v předjaří chilského mistrovství hlasy umlkaly. Československo prohrává ve Švédsku, mužstvo neoslňuje v přípravných zápasech, na Hledíkovi je znát přílišná únava, nejlepší střelec ligy Kučera je po operaci vyřazen. Vytlačilem to neotřáslo; nezviklala ho ani občasná slabší forma některých opor, škodolibé poznámky různých odborníků a pískot mnohých diváků. Po slabých výkonech, zvláště v posledním zápase proti Huddersfield Town, oznamoval stereotypně zděšeným novinářům:

„Jsem spokojen."

Věřil, že mužstvo se dostane do formy; uspokojovalo ho složení mužstva a celková připravenost. Mohl vůbec krátce před odletem říci, že není spokojen? Komu by tím pomohl? Mužstvu, které potřebovalo především víru ve své síly? Moc lidí jim vůbec nevěřilo, měli by právo pak říci, že jim nevěří ani trenér. Na letiště se s nimi přišli rozloučit rodinní příslušníci a lidé, jimž to ukládala jejich funkce.

Mistrovství světa mělo oproti předešlým už twistové tempo. Chilskou zemí zněla rychlá píseň Jorge Rojase a zanášela fotbalovou horečku na pobřeží Pacifiku:

„Zmocni se míče, střílej! Gól!"

Snad nejvíce platil její rytmus pro skupinu ve Vina del Maru, nejsilnější a nejvyrovnanější ze silných. Jiskřiví Španělé, mistři útoku i obrany Brazilci, ohniví Mexičané. Jen rozvážní Čechoslováci jaksi nepatřili do této temperamentní řady. Na tom založili svou taktiku. Je zbytečné podrobně popisovat průběh jejich bojů, známých z novin, televize, rozhlasu, filmu.

Ještě léta si budou lidé pamatovat že rozhodující gól dal Španělům Štibranyi a Maďarům Scherer. Každý gól byl osudový, bez něho by se události vyvíjely naprosto jinak.

Mistrovství světa je finále nejlepších fotbalistů a zároveň skvělých taktických plánů s jediným cílem zvítězit. Není přehlídkou fotbalových manekýnek ani oslňujících stylů. Ve všech bitvách světa, nejen sportovních, nikdy nezáleželo na přepychových praporcích a parádě; vždycky o vítězství rozhodovalo, kdo měl jaký mozek a zbraně a jak obojího dovedl používat. Také do Chile táhli všichni nejslovutnější fotbaloví vojevůdci s touto myšlenkou. Není pravda, že někteří chtěli vyzdvihovat krásu útočné hry. Snažili se útočit, protože to pokládali za svou nejúčinnější zbraň. Kdyby uměli skvěle bránit, bránili by, a mnozí to také v případě potřeby učinili. Někteří z těch, co neuspěli, hanili pak za to nebo ono vítězného soupeře, což se stává ostatně i v jiných oborech. Itálie má jeden z nejoslnivějších a nejdražších útoků na světě. V zápase Itálie – Německá spolková republika obě mužstva spíše bránila a spokojila se s nerozhodným výsledkem. Itálie v příštím utkání proti Chile dokonce vyřadila z útoku kouzelníka s míčem Sivoriho. Každý prostě užíval zbraně, jaké měl. Jenom útočit anebo jenom bránit nestačilo ani v jediné skupině na postup mezi posledních osm. Mistři obranného „riegel-systému“, Švýcaři, nezískali ve své skupině jediný bod a odcestovali se smutným brankovým poměrem 2:8.

Rudolf Vytlačil založil se svým mužstvem plán na rozvaze a klidu. Měl připravit o klid ty druhé, a jeho heslo znělo: bezpečnost především. Míč nemusí směřovat k soupeřově brance, přihrávky v poli pro oko diváka často zbytečné a zdlouhavé znervózní soupeře, vylákají ho ven a posilní mužstvo, které drží míč; „Máme míč, co nám chybí?“ Nenahrávat za každou cenu často obsazovaným útočníkům, nespěchat a najednou spěchat ohromně moc a v pravou chvíli udeřit na protivníka, jenž má už nervy pocuchané. Nehrát stereotypně, ale zrychlovat a zpomalovat tempo hry.

To byl hrubý plán československé taktiky.

Postupně rozleptal naděje fotbalových velmocí Španělska, Maďarska a Jugoslávie, jež za sebou nechaly mužstva zvučných jmen, mezi jinými bývalé mistry světa Německou spolkovou republiku, Uruguay a Itálii. Pořádně zamotal hlavu i Brazilcům, ale nad nimi nezvítězili, protože Brazílie uměla víc než tato mužstva. S Mexikem naši prohráli, zkoušeli útočné plány, které nevyšly.

Ale třem velikým vítězstvím museli dát hráči mnohem víc než jenom plnit záměr. Výborné plány musela mít také Německá spolková republika,

nejen proto, že jsou tím Němci známí, ale také proto, že měli krále strategie trenéra Seppa Herbergra, jenž už před osmi lety ve Švýcarsku takticky zdolal ve finále velkou jedenáctku Maďarska. A přesto odešla Německá spolková republika z chilského hřiště poražena Jugoslávií (0:1). Naše jedenáctka dala do boje fotbalové umění a nesmírnou obětavost kolektivu. Náhradníci na lavici v zápase proti Maďarsku téměř ochraptěli; mnozí hráči se v tomto utkání vyčerpali jak nikdy v životě: Masopust se nemohl po zápase půl hodiny postavit na nohy.

Taktická hra a obětavost zničily Španěly Martineze a Del Sola tak, že napadali naše hráče v závěru pěstmi; hra našich dovedla Maďary k tomu, že byli nuceni střílet především z dálky a pak odejít ze hřiště nejen tělesně, ale hlavně nervově vyčerpáni – a Jugoslávce přiměla k prohlášení, že prohráli s mužstvem lepším.

Vytlačil jim také v Chile vléval důvěru a optimismus. Poté, kdy Jugoslávci vyrovnali před koncem boje o postup do finále, přišel k rozechvělému Schrojfovi za pošramocenou síť, kterou pořadatelé opravovali:

„Buď klidný, kluci jim dají dva navrch!“

Kluci pak báječným způsobem ty dva dali. Jak to mohl Vytlačil vědět?

On to, samozřejmě, nevěděl; touto důraznou větou v pravé chvíli však uklidnil Schrojfa tak, že vzápětí dokázal rozvážně vyřešit dvě složité situace. V tomto ohromném boji, kdy i jediné slůvko může mít rozhodující psychologický význam, Schrojfovi utkvěla v hlavě věta, že se nemůže nic stát, útok dá stejně dva navrch.

To byly zbraně našich a k tomu teprve přistoupilo štěstí, které doma někteří posunovali příliš dopředu. Bylo jim žalostně, když po návratu někdy slyšeli „měli jste kliku“. Není to příliš hrubé k těm, kdo dali do boje všechno, co měli: nejen svaly a dlouholetou přípravu, ale také nesmírné chtění!? Vždyť ze všech mužstev zanechali na chilských stadiónech a tréninkových plochách nejvíce potu. Nechť se každý rve tak hrdinsky jako oni, a možná že ho také potká štěstí. Nechtěli jsme spíš omlouvat své špatné tipy jejich štěstím? Nechtěli jsme omlouvat sami sebe za to, že jsme jejich poslední hry provázeli pískotem a že jsme jim nevěřili, když bojovali ve své skupině?

Měli kus štěstí, ale neměli ho celé. Kdyby je měli, porazili by ve finále Brazilce a stali se mistry světa. Svět by se tomu příliš nedivil; mnozí novináři napsali, že výsledek mohl být stejně tak obrácený (vždyť naši vedli brankou Masopusta a dostali ze strany Brazilců laciné branky). Odborníci ocenili také, že Československo udávalo nejen proti Jugoslávii,

ale rovněž proti Brazílii po dlouhé minuty tempo hry a dokázalo, že umí používat obě účinné zbraně: obranu i útok.

Ať bude příští cesta národního mužstva jakákoliv, fotbalový svět jejich hrdinský výkon v roce 1962 vysoko ocenil. Mužstvo Československa jmenovali světoví experti v mnohém hlasování prvním mužstvem Evropy a Masopusta nejlepším evropským fotbalistou.

Výsledek by se mohl vyšperkovat honosnými slovy; ale je lépe říci, že byli druzí na světě mezi těmi, kdo o titul bojovali: Švýcarskem, Švédskem, Belgií, Bulharskem, Francií, Finskem, NSR, Severním Irskem, Řeckem, Maďarskem, Holandskem, NDR, SSSR, Tureckem, Norskem, Anglií, Portugalskem, Lucemburskem, Kyprem, Etiopií, Izraelem, Itálií, Skotskem, Irskou republikou, Marokem, Tunisem, Ghanou, Walesem, Španělskem, Koreou, Japonskem, Jugoslávií, Polskem, Ecuadorem, Argentinou, Uruguayí, Bolívií, Kolumbií, Peru, USA, Mexikem, Kostarikou, Guatemalou, Hondurasem, Surinamem, Holandskou západní Indií, Paraguayí, Chile a Brazílií.

Jejich úspěch plně pochopíme pravděpodobně až v budoucnosti: to se chilské finále stane legendou, jak se stalo finále římské.

Dosud nad Atlantikem

Obletují mráčky
jak hadrové hračky.
Pak stroj nebe přeoře –
už letí za moře.
Vladimír Majakovskij

Na to všechno a ještě na mnoho jiného jsem myslel na palubě čtyřmotorového douglase, abych to napsal, až bude čas v knize se ke všemu vrátit. Nic se od mezipřistání v Shannonu téměř nezměnilo, jen lidé v sedadlech se občas zavrtěli a zaujali jinou polohu. Dukla spala zachumlána do pokrývek, monotónní hukot motorů se pro ni stal vzdušnou pohádkou.

Rozednívalo se, slunce nás dohánělo. Oranžový pruh vstupuje do fialových mraků. Koberec je plavný a připomíná sněhová pole, mírně zvlněná vánkem klidného oceánu. Letadlo nad ním vyplavalo do slunce.

Doktor tu pobíhá se svým:

„Dobré ranko!“

A zase všichni vědí, jak rád by ještě spal. Vejvoda se chystá na vysazení svých vojáků v Americe. Zatím zasunul šňůru elektrického strojku do zásuvky u sedadla a holí se, jeho mužstvo dosud netečně mžourá zpod přikrývek. Zcela je probudí Jack Hamelink s podnosy teplých moučníků, právě vyňatých ze soustavy kuchyňských pícek. Čadkova věta hodnotí situaci:

„Bude se baštit!“

Zatím co třetina pasažérů pípavě odmítá vzdušnou stravu, chlapci z Julisky mají k jídlu nejupřímnější vztah sportovců. Zpracovávají jídlo s velkou chutí; v tomhle obřadu mi připomínají závodní auta, která čerpají do svých nádrží potravu na spoustu okruhů.

Pod okénkem se rozevřou mraky a objeví se zelené, zvarhánkovatělé a nekonečné pláně Atlantiku. Pak první kanadské ostrůvky s hrstkou domečků. A zase oceán a nesmírné prostory vody, vzduchu, slunce.

Když takhle koukáte bezmála půl dne na svištící vrtule, získáváte k nim úctu. Pak se ani moc nedivíte, když si jedna řekne „právě toho mám dost“ a zastaví. Ale příjemné to na mou duši není. Její čtyři listy ční němě do prostoru. Kapitán letounu Bili Briscoe asi vyndal z úst nezbytnou lulku, v reproduktoru se totiž ozval jeho hlas, nic prý to neznamená. Člověk to nahlas neřekne, ale uvažuje „co kdyby vynechaly další?“. Lidé zneklidněli,

více vyhlížejí zemi, jenže douglas protíná právě poslední atlantický prostor z Yarmouthu do New Yorku. Už to není daleko, ale pořád jako z Prahy do Bratislavy. Let se zpomalil, čtyři jsou rozhodně víc než tři, to nám nevymluví ani nejostřílenější letecký kapitán.

Najednou je narůstající ticho zažehnáno, smíchem vyprskli benjamínci, s nimi se už řehtá polovina cestujících. Dukla, jako by se vůbec nic nedělo, vytahuje na požádání fotografie a podepisuje se.

Konečně se ukázaly kusy šedozelené země, přibývají a houstnou, pokrývají se domečky a domky. Douglas klesá, vody Atlantiku ztmavěly, po jeho povrchu cestují bílé koupací čepice vln, na hladině spatříme stín našeho letadla, podobá se velkému kříži a chystá se s námi přistát. Níž a níž, podvozek brnkl o zem, vnitřek letadla si kolektivně oddychne.

Kapitán a stevard se vyšli rozloučit s Duklou:

„Tak na shledanou, a hlavně s pohárem! Místa je pro něj v letadle dost."

Tak snadné to nebude, ale moc bychom si pohár přáli, vždyť právě proto vstupujeme na americkou půdu. V napůl skleněné budově zkřížené hvězdnaté vlajky a pod nimi muž v modré uniformě s velkou žlutou paclí policie na prsou.

„Dukla z Československa? Čekají vás."

Z autobusu pořadatelů se domečky předměstí mění v domky, domy a vysoké domy středu města, železobetonového Manhattanu. Mrakodrapy leží ve vlhkém oparu pozdního newyorského léta. Rozpínáte knoflíček u košile, abyste mohli nezvyklý ostrovní vzduch přijmout a vydat, po čele vám stékají kapky jak po oroseném okně. Vejvoda se tím nenechá vůbec mýlit:

„V sedm hodin zdejšího času nástup na trénink!"

Oznámí to v New Yorku suše, jako nám hlásil velitel světnice na vojně v Rokytnici nástup na ranní rozcvičku. Podíváte se na hodinky. Tikají na americké Broadwayi dosud evropský čas. Doma bude brzy půlnoc, všichni už asi spí.

Vojáci z Prahy v Central Parku

Podle mě je hlavní v přípravě mužstva disciplína.
Vincento Feola, trenér národního mužstva Brazílie

Duklu ubytovali v dvanáctipatrovém hotelu Empire, podobá se starší a trochu opotřebované krabici na doutníky. Přestože leží přímo na Broadwayi a kousek od hlavního náměstí – Times Squaru, je to hotel klidný a pro sportovce vhodný. Zájezdoví kustodi Pavlis a Masopust, zastupující paní Tománkovou, rozdali tréninkové dresy, pokoje Dukly dostaly intimní fotbalové kouzlo, trika a trenýrky na židlích je barví do žlutočervena. Chlapci leží a oddychují, v každém okně chladicí aparát „Air Condition“ se činí, aby vzduch byl alespoň přijatelný. Do pokoje nakoukne Vejvoda:

„Za pět minut v hale!“

Vejvoda má teorii, že nejrychlejší aklimatizace je v okamžité tréninkové práci, tělo nesmí ustat v činnosti podobně jako vysoká pec. Včera trénovali na Julisce, dnes v New Yorku. Do prvního finálového zápasu v Chicagu chybí pět dní, musí chytit co nejrychleji dech a vyrovnat se mužstvům, která zde tráví týdny. Dali mi také tréninkový dres, mám prý to zkusit, ale nemám chuť. Jsem propocený už cestou do haly, v níž nápis hlásá, že je tu sídlo Mezinárodní fotbalové ligy:

INTERNATIONAL SOCCER LEAGUE

Tréninkové hřiště není, pořadatel turnaje milionář William Cox omezuje výdaje na minimum: stadióny, loni Polo Grounds a letos Randalls Island, pronajímají pouze na zápasy. A tak jdeme trénovat do blízkého Central Parku.

Nikdo si nevšímá, že klušeme v dresech, proplétáme se mezi proudy aut, tekoucími sem a tam.

Mnoho věcí je tu střiženo přímo. Také při moderním zrodu Central Parku udělali šmik na začátku a šmik na konci a dostali tvar obdélníka čtyři kilometry dlouhý a kilometr široký. Nasadili do něho veverky, vysadili javory, dali sem hodně laviček pro ty, kdo ve dne nemají zrovna co na práci, a pro pořádek posadili policisty na rychlé koně. Je to zvláštní park bez milenců, jak se setmí, nastupuje sem podsvětí New Yorku a policie.

Park leží ve středu téměř dvoumiliónového ostrova Manhattanu, obklopeného řekami Hudson a East River, pak dalšími domy s milióny obyvatel a konečně Atlantickým oceánem. Vysoké javory parku nikdy nedorostou mrakodrapy nakukující sem ze všech stran a svírající temnou

zeleň. Na jednom z nich s měděnkově zelenou střechou ESSAX HOUSU naskakují časové vteřiny a osmdesát stupňů Fahrenheita. Nesmírné vlhko ostrova dusí, připadám si jak v močálu. A v tom máme běhat!

Chodí se tu mimo cesty a pěšiny, vyrážíme po ušlápnuté trávě, skáčeme přes nízké lavičky. Vracíme se do prostoru mezi javory, jsem definitivně poslední. Zadupu s chlapci ještě pár šedesátimetrových sprintů a mám toho dost. Sedím na bobku, dýchám ztěžka, téměř se dusím. Hráči Dukly to však umí překonat, vlastně musí, ale ani pro ně to není lehké. Otáčejí se v běhu. Vyrážejí. Zastavují. Startují. Bez míče, pak s míčem. Vejvoda jim chce dát, na co jsou zvyklí doma, budou trénovat a hrát stejně, změnilo se jen prostředí. Tmavé pruhy „pracovního" potu na dresu mívá v zápase nejdřív fotbalový maratónec Masopust, tady už ztmavěl dres všem.

Přísný tréninkový režim je právě v loňském turnaji dovedl až k Americkému poháru. Za čtyřicet sedm dní v USA deset zápasů a třicet dva tréninků! Trénovali, když padal z oblohy prudký déšť, ulice zely prázdnotou a jen kola automobilů na autostrádě Central Parku vyhazovala mlaskavě kapky do vzduchu. Voda z trávníku prohřátého předešlým sluncem se hned vypařovala, dresy se na ně lepily a také z nich stoupala pára do vzduchu. Běhali kolem jezírek s labutěmi, kolem golfových a baseballových hřišť ve dnech, kdy mraky táhly nízko a špičky mrakodrapů se topily v mlze, trénovali v pravé poledne, kdy lidé při sto stupních Fahrenheita neopouštěli stín a air-condition, chlazení vzduchem. Město tehdy prožívalo ohromná parna, nezvyklá i pro Američany. Sto stupňů Fahrenheita je přibližně čtyřicet stupňů Celsia, přitom vzduch měl devadesát šest procent relativní vlhkosti. To je ještě horší ovzduší, než jaké bývá v prádelnách; přejedeš prsty po zdi a zůstanou po nich potůčky. Mužstva rakouského Rapidu Vídeň a izraelské Petah Tikvy trénovala, dokud nevyšlo slunce. Duklu vodil Vejvoda úmyslně v poledne, ať si zvyknou na vedro a teplo zápasů. Vraceli se z tréninků do hotelu Empire, kde ostatní posedávali v chládku haly. Hráči z jižních krajin, zvyklí na žár přímořského slunce, kroutili nedůvěřivě hlavami:

„Češi trénují. Fantastico!"

Dobrá česká práce jim však přinášela tady za Atlantickým oceánem jeden úspěch za druhým. Tehdy si určili, že pokud budou vyhrávat, poběží v Central Parku úvodní běh vždycky jedním směrem. Také dnes tak ze zvyku vyrazili.

Nakonec seberou čtyři košíky na odpadky, rozestaví je místo tyčí a hrají na dvě branky. Po stranách provizorního hřiště se kupí desítky diváků. České čtvrtě kolem 73. ulice se dověděly, že přiletěla Dukla. Zas jim

přivezla mládí jejich staré vlasti a intimní českou hru s kličkou a uličkou. Vzali si sváteční šaty, kravaty a klobouky, zapalují si cigarety a doutníky, mhouří oči, snad jim v těchto chvílích připadá, že jsou jako kdysi na Spartě a Slávii, za Hradčany zapadá slunce a vrhá stín na zelený trávník, přes který věje větřík od strahovských kopců.

Jeden z nich, pan Krejčík, má filmovou kameru: natáčí si každý trénink a zápas Dukly, bude to promítat známým, až chlapci odletí zpátky za oceán. Čechoameričané mají nesmírnou radost z úspěchu v Chile, stále o něm musíme vyprávět a těm novým ukazovat hráče z národního.

Také staří a mladí Američané pozorují nezvyklou hru, při které se do míče kopá nohama, někteří se smějí, jiní, jako obchodník Weininger, hledí vážně a vyptávají se na pravidla. U okraje chodníku kočí Sam Schwarz zastavil starodávný kočár společnosti Horse Hire Company. Sundá z hlavy zašlý cylindr a žmoulá cíp redingotu, oči má vlhké, ale už to není vlhko velkého města, vzpomíná na tuto hru a všechno krásné, co mu přinášela, na mládí ve staré Evropě. Odjíždí se zákazníkem; Šafránek právě dává Koubovi pěkný gól, a tak se Sam spokojeně usměje, cylindr posune do zátylku a pobídne koníky vlídně do kroku.

Tempo hry na trávníku se stupňuje, „Staří“ už vedou nad „Mladými“ čtyři k nule, budou se benjamínkům na pokojích posmívat

„Newyorská parolázeň“, jak ji nazývají vojáci z Prahy, pro dnešek končí. Zítra trénink vynechám, raději si zajedu na stadión Polo Grounds, kde Dukla loni zvítězila ve druhém ročníku Mezinárodní fotbalové ligy.

Bude to pro čtenáře a určitě pro mě o mnoho lepší.

Polo Grounds

Pěstuje se sice i v Americe evropská kopaná, jednak ve sklenících (profesionalismus), jednak bují volně (amatérismus), ale nikdy se tomu neříká „kopaná“, nýbrž „soccer“, což je asi zkomole (zkopa) nina slova „association“. Tak zvaný fotbal však není nic jiného než ragby s několika pozměněnými pravidly.

Egon Ervín Kisch

Polo Grounds, modrý ocelový stadión vyhnaný do výšky, s oválnými tribunami, popsaný zvenku reklamami na baseballové pálky, míčky a maso. Před jeho branami se černě valí Harlem River, za řekou s rozbitými prámy a domečky na vodě je další velké podměsto New Yorku, Bronx, s vysokými světlými domy. Mrakodrapy už tu nejsou jako na Manhattanu. Odtud také spatříte mohutný Yankee Stadium, kde před třiceti pěti lety mistr reportáže a levé křídlo pražského Sturmu Egon Ervín Kisch přihlížel zděšen krutému zápasu v americké kopané New York University – Missouri University, aby pak napsal reportáž s názvem:

„A tomu se říká kopaná!“

Americká ragbyová a baseballová mužstva mají teď prázdniny. Také Polo Grounds, v překladu „Pólová hřiště“, uzavřeli a strážce mi přísně odmítá povolit vstup. Musím dovnitř, hřiště je pro Duklu přímo historické, tady vydobyla největší vítězství. Ohlédnu se na Yankee Stadium, vzpomenu Kischova neohroženého přistání v Austrálii, a rozhořčeně buším na vrata – s Kischovým seskokem se tahle „neohroženost“ nedá srovnat, ale pomáhá. Objeví se správce pan Treinor:

„Co tady chcete?“

„Přijeli jsme se podívat na stadión.“

„Odkud?“

„Z Československa.“

Přikývne a s úsměvem dodá dvě slova – otevírají s konečnou platností bránu:

„Dukla Prague.“

Také uvnitř se tribuny zvedají ocelovými a skleněnými elipsami do velkých výšek jak v divadle. Trávník, ukrývaný často pod plachty – teď po něm projíždí střihač Petr Flynn – je nizoučký a světlý jako jarní pažitka, lahodí očím, trochu znaveným neustálým pohledem na železobetonové

město. Tuhle obavu ne o dnešek, ale hlavně o budoucnost už vyslovil za Ameriku její spisovatel Ray Bradbury.

Budeš mít, člověče, jednou dostatek trávníku pro oko a dost ptačího zpěvu pro srdce?

Polo Grounds se svým trávníkem, kde se člověk cítí dobře, se tedy stal dějištěm prvního a druhého ročníku Mezinárodní fotbalové ligy, založené jejím prezidentem Williamem Coxem. Svůj životopis mi vyprávěl stručným americkým způsobem v hotelu Empire. Newyorčan. Vystudoval Yallskou universitu. Napsal pět knih o boxu, umění a známkách. Deset let obchodoval s dřevem. Pět let podnikal v dolování v Řecku a Itálii. Vlastnil baseballové mužstvo Philadelphia Phillies a ragbyové Brooklyn Football Dodgers. Pak vložil milión dolarů do prvního ročníku Mezinárodní fotbalové ligy. Nalétal mnoho tisíc mil po světě a získal vynikající mužstva, jen v Evropě navštívil sedm zemí. Mezinárodní fotbalová organizace FIFA mu přislíbila pomoc, její funkcionáře už dříve mrzelo, že fotbal má v tak velké zemi tak malý stánek.

V USA hraje sice řada fotbalových mužstev, ale slabých. V superlativech píší pořadatelé v programu letošního turnaje jen o 29. červnu 1950:

„Tehdy na mistrovství světa v brazilském městě Belo Horizonte jedenáct Američanů překvapivě porazilo Anglii brankou Gaetjense. Přijde doba, kdy se soccer stane v Americe národním sportem a jeho příznivci se budou hrdě vracet k tomuto slavnému dni.“

Zatím však pro Spojené státy zaopatřuje výborný fotbal pan Cox pomocí importu. Evropa podala tomuto činu mírově ruku, a tak se podařilo už v prvním roce uspořádat grandiózní světový turnaj klubových celků v jedné zemi. Mužstva, zařazená do dvou tabulek ligy, hrají mezinárodní soutěž nezvyklým, ale spravedlivým způsobem každý s každým, vítězové pak bojují ve finále o pohár.

K prvnímu ročníku přiletělo do New Yorku dvanáct týmů, mezi nimi známý Nurnley z Anglie, Kilmarnock ze Skotska, Crvena Zvezda z Jugoslávie, Bangu z Brazílie, Sporting Club z Portugalska, švédský Norrköping, rakouský Rapid. Ve finále porazil Bangu houževnatý Kilmarnock. Brazilci letěli do jásajícího Ria de Janeiro poprvé s velikým stříbrným pohárem města New Yorku.

Popularita socceru vzrostla, zisk byl značný.

K druhému ročníku pozval pan William Cox šestnáct mužstev, turnaj trval téměř čtvrt roku! Aby mu dodal pikantní příchuť, zařadil oba finalisty prvního ročníku, Bangu a Kilmarnock do jedné skupiny a přiřadil k nim

západoněmecký Karlsruhe, anglický Everton, Americans z USA, kanadskou Concordii, rumunské Dinamo Bukurešť a turecký Besiktas. Po dlouhotrvajících bojích zvítězil v první skupině Everton, mužstvo zvané „Anglická banka“. Bangu bylo druhé, Kilmarnock až pátý. Everton se vracel domů k odpočinku a přes oceán letělo směrem na New York zvláštní letadlo společnosti KLM; na palubě mělo sedm mužstev.

Jedním z nich byla Dukla Praha.

Dukla se představuje v New Yorku

Nad ostatní evropská mužstva stavím Jugoslávii a Československo.
Vincento Feola, trenér Brazílie
před mistrovstvím světa v Chile

V loňském roce – ve druhém ročníku Mezinárodní ligy – vběhli poprvé na zdejší trávník Polo Grounds proti izraelskému mužstvu Petah Tikva. Nepřivítal je zdvořilostní potlesk, jak by se někdo mohl domnívat, ale pískot při hraní hymny a pokřiky z vysokých tribun:

„Táhněte domů!“

Znali vykřikování emigrantů z předchozího utkání z kanadského stadiónu Molson, kam jim los přiřkl úvodem tvrdé a technické hráče Červené hvězdy, největšího dodavatele jugoslávského národního mužstva. Jugoslávie posbírala po válce celou sérii titulů, na čtyřech olympijských hrách tři stříbrné a v Římě před rokem dokonce zlatou medaili. Červená hvězda vyhrála veliký turnaj v Jižní Americe, hrála v New Yorku úspěšně v prvním ročníku, o prvenství ve skupině ji připravil vítěz turnaje Bangu. Letos chtěla první místo. Červená hvězda měla zkušenosti s americkým sluncem a trávníkem, ale nejdřív musela porazit Duklu. Věřila si, v minulosti už Duklu dvakrát vyřídila.

Proto měla Dukla obavy z Červené hvězdy a také z prvního zápasu, v podobném turnaji nesmírně důležitého. Buď se chytíte a dostanete vítr, anebo vám plachty zplihnou a loď nepluje. Vejvoda s nimi dumal v hotelu Royal Embassy dvě hodiny nad plánem, jak na to jít. Jugoslávci mají znamenitého technika, jednoho z nejlepších útočníků světa Šekularace a skvělého Kostiče, narážečky a po nich sprinty. Tehdy slyšeli od Vejvody, aby nespoléhali na ofsajd, zdejší rozhodčí, ať McLean nebo Betts neumí tolik, co mužstva. Zkrátka, trenér nechtěl zanedbat žádnou maličkost.

Tenhle zápas, nesmírně těžký za umělého osvětlení, začal pro ně mizerně. Mujič stál hezkých pár metrů v ofsajdu, vůbec po něm nešli, postranní rozhodčí mával postavení mimo hru. Jugoslávec to kopl Koubovi do branky jen tak, aby se neřeklo. Hlavní rozhodčí ukázal na střed. Vejvoda na lavičce vzteky nadskakoval, právě tohle jim říkal, a oni to zrovna zvorali. Někdy mají hráči štěstí, že trenér nesmí během hry na hřiště, jinak by byl v některých chvílích horší než soupeř. Raději se klidili od jeho lavičky a koukali honem vyrovnat. Míč dostal Masopust. Jugoslávci mysleli, že přihraje. Pepík unikl sólovým slalomem a Vejvoda se po tomhle

gólu trochu uklidnil. Dukla zvětšovala tlak. Tlačila už loď z přístavu, strkali ji zatím hlavně zadáci, loď už plula, ale střelci se stále do toho pořádně neopřeli. Jugoslávci pocítili tlak, znervózněli, z dalších částí stadiónu se přidávaly hlasy starousedlíků:

„Dukla, tempo!“

Dukla přidala. Kučera, v tom roce nejlepší střelec naší ligy, se stále častěji přibližoval k Vukičevičově brance a vracející se Šekularac (měl předtím zakázáno osmnáct měsíců hrát, protože hráči FK Sarajevo Džemidžičovi úmyslně zlomil při zápase nohu) křičel na něho veršem svého téměř mezinárodního slovníku:

„Prisam bogu, zlomim nogu!“

Montreal viděl rušný a rychlý fotbal, ale deset minut před koncem ukazatel oznamoval stále nerozhodně. A pak dal Kučera ve třech minutách dvě branky. Nejdřív položil naznačením střely brankáře do jednoho rohu branky, k druhé tyči přidal beka a míč šoupnul doprostřed. Na to udělal další, konečný šachmat s celou jugoslávskou obranou. S góly se trhal pytel, Pluskal dal čtvrtý z dvaceti metrů a Zebec druhý Jugoslávců. Vedoucí Červené hvězdy Bradovič přišel sklesle za Vejvodou, aby blahopřál a také aby se zeptal:

„Kde jste ho sebrali?'

Myslel tím Kučeru. Vejvoda se potutelně usmíval, oddychl si stejně jako mužstvo. Měli to za sebou.

Najednou byli samý šprým a vtip. Borovička, který dal Kučerovi ty skvělé přihrávky, se ptal svou pověstnou větou, která po léta v Dukle vyjadřovala údiv, kritiku, hněv i radost

„Je to možný?!? Zas budeš slavnej!“

Kučera mávl nezdvořile rukou. Jarda Borovička se zachechtal, i mužstvo se rozesmálo, vzpomněli si, že Jarda byl mezi prvními, kteří ho za tu rozhodující branku objímali. Sami byli rádi, že se Kuča uvedl a nabyl střelecké jistoty.

Loď už plula, nebe bylo zatím bez mraků, vypadalo to, že se jim bude dařit, ale nechtěli o tom mluvit aby to nezakřikli.

Proto je ani tady při prvním nástupu na Polo Grounds povykování a pískání emigrantů příliš nevzrušilo. Pustili se v tom úmorném vlhku a horku do Petah Tikvy a stříleli gól za gólem. Hlasy emigrantů postupně umlkaly; ozývaly se už jen ty příznivé, vyjadřující radost nad novou československou kopanou:

„Bravo, Dukla!“

Míč putoval z nohy na nohu a pak do sítě nešťastného Wisokera. Ke konci zápasu, při sedmé brance, dali se poprvé slyšet Američané:

„Dukla, come on! Let’s go, Dukla!“

Jak je Rakušané začali zdravit

Když je mi někdy doopravdy bídně,
do chládku na tribunu
sednu si,
obklopen fanoušky se sedím klidně –
a bídu z duše snímá létající míč.
Boris Sluckij

V referátech se často píše, co zrychlovalo a zpomalovalo hru, jak zahrála levá a pravá spojka, ale málokdy se dovíme o lidských vztazích mezi mužstvy. Přitom mají někdy veliký vliv na průběh boje.

Čtvrtého července se cítili při doktorově „dobrém ranku“ mimořádně dobře. Znali už jeho povídání o krásném počasí: dovedl to vždycky nějak zabalamutit, i když to venku vypadalo zoufale. Přímo vyskákali z postelí se zdravou chutí na vídeňský Rapid.

Vídeňská mužstva Rapid, Vienna, Sportklub byla odjakživa velkým soupeřem pražských. Rapid byl nejslavnější, třináctinásobný mistr Rakouska, za něj kdysi kopal Franz Binder, zvaný „Bimbo“, Josef Bican i Rudolf Vytlačil. Do New Yorku přivedl Rapid trenér Happl. Dukle odpovídali Rakušané na pozdrav jen na půl úst, jako by nebyli sousedi a Praha neležela kousek od Vídně. Vždyť navíc si přece fotbalisté obou zemí vždycky dobře rozuměli. Tady Rakušany vůbec nepoznávali, tušili pramen jejich sebevědomí v dosti vzdáleném pětibrankovém vítězství nad československým mužstvem na švýcarském mistrovství světa. Proto ten den Dukla razila: „Za Švýcarsko!“

Vejvoda odhadl hru Rapidu: dobrá technická kopaná s krátkými přihrávkami, chybí jí fyzická připravenost a důraz, má útok odtržený od obrany.

Střed hřiště bude patřit Dukle.

Na tento zápas přitáhly celé voje Čechoameričanů, někteří odešli z Československa krátce po tom, kdy skončila třistaletá nadvláda rakouských Habsburků. Čekali na vojáky z Prahy u vchodu s otázkou, jakým pozdravem se teď na domácích valech povzbuzuje. Řekli jim:

„My teď voláme: do toho!“

Po zápase uspořádali Dukle všichni diváci, zde žijící Italové, Irové, Angličané, Francouzi, Mexičané, Portugalci, Španělé a Brazilci, obrovské ovace. Vyčerpaní Rakušané se těžce vlekli do kabin. Dostali první splátku

za Švýcarsko, prohráli šest nula, stejně jako o rok později v Prátru jejich národní mužstvo. Příští ráno v hotelu Empire začali vojáky z Prahy sami zdravit, snad aby ukázali, že jsou sportovci a že je porážka nezdrtila. Uctivě, anglicky – huhňavým:

„Good morning!“ a německy: „Guten Morgen!“

Dukla se stala favoritem druhé skupiny, kterou však měla vyhrát podle neoficiálních propozic Concordie Montreal. Za Concordií kromě Červené hvězdy všichni soupeři dojížděli a dolétávali z New Yorku do Kanady; američtí rozhodčí v Montrealu zatím vždycky pískali proti Evropanům desítku. Rovněž jedno ze dvou finálových utkání Evertonu už napřed určili do Montrealu.

Concordia už neuspěla v první skupině, a tak ji znovu zařadili do druhé a její majitel Joseph Slymowicz dal dohromady za pomoci mnoha peněz silnější mužstvo. Kanada sice měla dvě trvalé soutěže, meziprovinciální a národní ligu, jenže domácí hráči na evropské a jihoamerické soupeře nestačili. Do mužstva Concordie zařadili jednoho Kanaďana, jednoho Argentince, čtyři Angličany a pět Brazilců, prvotřídní hráči si přijeli do Kanady o dovolené přivydělat.

Chytal brankář anglického Fulhamu Maceda a útok dirigoval ze spojky Argentinec Gambaro.

Concordie se především zaměřila na Kučeru, z minulých zápasů už vyrostl jeho střelecký věhlas. Američané a Kanaďané si potrpí na hrdinu, který vynikne z celku, a když nevynikne dost, sami ho povýší. Ať v baseballu či v ragby, v politice nebo ve filmu. Proti Concordii Kučera branku nedal, zkušení, z různých koutů světa sehnaní hráči ho nepustili od sebe, a navíc rozhodčí Nogradi ho vyloučil za nevinnou srážku s pravým křídlem Lewriem. Nejdřív sice vykázal Lewrieho, ale když diváci bouřili, poslal ven i Kučeru. Dukla vedla a měla ve druhém poločase převahu. Concordia vyrovnala z desítky. Nakonec nerozhodný výsledek dva dva ztenčil naděje Concordie na finálové zápasy. Později pořadatelé přeložili druhé utkání s Evertonem z Montrealu opět do New Yorku a pan Joseph Slymowicz Concordii rozpustil.

Američané se už v novinách ptali s nádechem senzace:

„Kdo zastaví Duklu na její cestě do finále?“

Žádné mužstvo nemohlo dát odpověď. Dukla táhla nezadržitelně za prvenstvím ve skupině. Na utkání s novým mistrem Francie AS Monacem přijel na Polo Grounds zatím rekordní počet sedmnácti tisíc diváků. Francouzi, zdvořilí a slušní, se báli šesti branek, které dostal Rapid. Před zápasem říkali hráčům z Prahy:

„Non six!“

Kučera v tomto zápase nuceně odpočíval, nahradil ho Rudolf Tauchen, výborná spojka z Hradce Králové. Dukla opět zahrála hru team-worku, jak se anglicky říká vzorné spolupráci všech řad mužstva. Monaco se většinou bránilo a odcházelo ze hřiště spokojeno s dvěma brankami.

Na tribunách už v tomto zápase visely obrovité transparenty

DUKLA CZECHOSLOVAKIA

a jména nejlepších hráčů. Nad nimi seděly zformované skupiny Čechoameričanů. Přijížděli nejen z New Yorku, ale z nejrůznějších částí Spojených států. U jednoho rohu hřiště založili domáckou partu a vydatně hráče povzbuzovali. Při kopu z rohu se od ní k hráčům neslo:

„Kluci, to je vedro. Teď by vám bodlo jedno pivo. Nejlíp plzeňská dvanáctka, co?“

Dukelská křídla, Jelínek a Brumovský, se na ně před položením míče na rohovou značku usmáli a celá Dukla jim při odchodu z hřiště po vítězném zápase zamávala. Bylo příjemné slyšet tak daleko od domova českou řeč.

Se Španěly strčko – brčko a šoule – moule

Soupeřství těchto dvou mužstev bylo tak silné a hra tak zuřivá, že když se jeden z hráčů obrátil na svého protihráče s otázkou: „Kde je vlastně míč?“, dostal jednoduchou odpověď: „Čert vem míč! Hrajme dál!“

Z anglického humoru o kopané

Jestliže se k nám Rakušané chovali zdrženlivě, Španělé nás při prvním setkání na letišti v Amsterodamu vůbec neuznali za hodny pohledu. Vzali na sebe ochotně popularitu Realu Madrid a pýchu mužstva, které trénoval Ricardo Zamora. Na letišti ovládli čekající transit. Kapesníky dráždili jednoho, který si nasadil růžky a představoval býka, a volali na něho: „Ó lé! Ó lé!“ Chovali se důležitě jako ohromní machři. Už tenkrát na naší zaoceánské cestě jsme si říkali:

„Vy kluci španělský, vás bychom chtěli rozbít!“

Po pravdě řečeno, my jsme se také někdy tvářili důležitě, ale takhle nafoukaní jsme nebyli nikdy, a zvláště ne ke sportovcům jiných zemí. Chtěli jsme přátelství, jež se tak těžko domlouvá mezi státy. S Jugoslávci, Iry, Francouzi jsme se už na letišti zdravili jako staří známí, co se jen nějaký časek neviděli.

Espaňol je klub z Barcelony se znakem královské koruny. Zamora za něj také chytával, s naším Pláničkou vytvořil nezapomenutelnou dvojici. V New Yorku tiskli Zamorovy fotografie z mládí: hezký chlapec s kostkovanou čepicí, chomout huňatého svetru kolem krku. Do Spojených států přijel v pařížsky střižených šatech, při zápasech nosil tmavé brýle a bílou čepici. Během pobytu k nám občas přistoupil a nedbale prohodil něco jako:

„Tenkrát ale hrávali Češi výbornou kopanou!“

To nás trochu dopálilo, a nejen proto, že dával důraz na „tenkrát“. My jsme taky uznávali Pláničku, železnou Spartu, Bicana, ale slyšeli jsme podobná prohlášení už mockrát. To máte jako když vám dědeček do omrzení opakuje:

„Jó, my bejvali kabrňáci, kdepak vy.“

A tak jsme se na Španěly chystali. Jenže oni na nás také. My jsme neměli skupinu vyhranou, a Espaňol ji dosud neprohrál. Stal se posledním mužstvem, které mohlo dát Američanům odpověď na otázku, kdo nás zastaví na cestě do finále.

Ve středu útoku byl skvělý Brazilec Da Luz, dříve hrával za Botafogo, znamenitá hra hlavou a klamání tělem. My měli vytáhnout do boje všechno z kondičního tréninku a chytrosti. Na hřišti nenechávat volný prostor. Udržet a zpracovat balón a dávat po zemi krátké přihrávky. Hlídat rychlého soupeře a neoplácet fauly. Během zápasu vystupňovat tlak.

Španělů se sešlo v hledišti Polo Grounds nejvíc ze všech národností. Nadělali rámusu jak na býčích zápasech. Espaňol již před utkáním sklízel ohromné ovace, fandili mu také Italové, Mexičané a Portugalci. Jenže naši krajané už byli zcela naši a připraveni nedat se Španělům ani v hledišti.

Předehra začala nezvykle. Přestože Španělé už hráli po páté, Ricardo Zamora, tady nejslavnější brankář světa, měl proslov k divákům, klaněl se jako v divadle na všechny strany. O Pláničkovi ani slovo. A protože bylo vždy sporné, kdo z nich byl skutečně lepší, řekli jsme si, že jim to musíme dát i za Pláničku.

Zápas však začal zle. Vinas utekl a nahrál Da Luzovi na gól. V té chvíli bouřily tribuny; fotbalový New York toužil po překvapení. Vyrovnali jsme až za dvacet minut Pepíkem Vacenovským. Utekl po křídle, vystřelil do tyče a až odražený míč poslal do branky. Přibývalo okopávání a scén, zápas se nevyvíjel pěkně.

Po poločase jsme poznali, že jim ubývá sil. Chtěli nás zdeptat a teď jsme deptali my je hrou přesných a krátkých přihrávek. Pekelný trénink z Central Parku začínal působit. Často jsme se ocitli u míče o chloupeček dřív, jejich zlý muž, centrhalv Juan Bartoli nás skládal jednoho za druhým; namíchli jsme se a občas jsme je přimázli taky.

Na lavičkách trenérů probíhal druhý boj. Vejvoda seděl drobný a skromný, ruce podle těla, jen občas jimi zamnul, a když to bylo stále nerozhodně, zapálil si cigaretu jako svého času Klapzuba fajfku.

Na vedlejší lavičce si Zamora udělal z dlaní hlásnou troubu a povykoval na hráče, co mají dělat. Vejvoda si říkal:

„Kdo mu dal oprávnění, aby tady takhle řádil?“

V té chvíli Borovička založil útok, dal míč přímo na kopačku Vacenovského, ten ho prodloužil na Masopusta a Pepík vstřelil vedoucí gól.

Teď teprve začala vřava, ale fotbalově byl se Španěly konec. Slábli nám přímo před nohama. Naše zadní voje hrály mistrovsky sevřeně. Borovice si to strkal s Kučerou, procházeli je už lehce, občas k tomu přidávali nějakou parádní patičku a kolínko pro diváky. Obecenstvo to strhlo. Krajani na tribunách jásali.

Zamora to na lavičce nevydržel, přiběhl k Vejvodovi s mezinárodním proslovem, v němž se nacházelo tu a tam pochycené české slovo. Prý to není fotbal:

„No futbal!“, ale cosi, co nepatří mezi dva soupeře:

„To burlando!“

Jenže v téhle minutě už jsme měli Španěly na hromádce, posílali jsme si u nich ve velkém čtverci míč z nohy na nohu a Argiles a Sastre tak zhloupli, že místo aby Kučeru hlídali, přihráli mu balón přímo na nohu. Ten se jim odvděčil za krásnou nahrávku, odložil všechny parádičky a vyslal na branku Juareze bombu.

Vypnula síť do krásného oblouku a Zamorova ruka, ukazující na hřiště, poklesla. Trenér Espaňolu jen odevzdaně vydechl:

„To futbal!“

Vejvoda na to suše:

„Tak vidíš. A jdi si sednout a nekřič tady!“

Navíc ho poplácal po rameni, aby si ze třetí branky nic nedělal.

Měli jsme je teď na dlani a odváděli jsme jim dny, kdy na nás shlíželi jako bohové s Olympu. Strkali jsme balón a hráli jsme si s nimi jako kočka s chycenou myší. Takové strčko – brčko a šoule – moule. Vejvoda to nikdy nesnášel, když jsme tohle vyváděli se soupeřem. Jednou v Německu poslal Kučeru svléknout za to, že prohodil protihráči míč třikrát mezi nohama. Neměl to rád, když jsme soupeře zesměšňovali, říkával: „Dejte jim jich deset, ale nehrajte si s nimi!“ Tehdy jsme však věděli, že nám to odpustí, a tak jsme toho pořádně zneužívali. Španělé byli fyzicky i nervově u konce, a přitom zbývala celá čtvrthodina. Nejvíc je rozčiloval Jarda Borovička přihrávkami kolem jejich kopaček. Sastre ho chtěl napadnout pěstmi, ale brankář Juarez mu v tom zabránil.

Borovička se dopálil. Jarda nejvíc chodil v Mexiku na corridu. Teď si asi na to Mexiko vzpomněl, a také na letiště v Amsterodamu, kde Espaňol předváděl miniaturní býčí zápasy. Udělal jednu kličku, druhou kličku. Ve chvíli, kdy se na něho vyřítil zlý Bartoli, uhnul stranou i s míčem a vyhekl:

„O lé, o lé!“

A bylo zle. Napadli nejbližšího Jelínka a docela regulérně ho honili bez míče po hřišti. A jelikož Pepík umí rychle běhat, nemohli ho chytit. Borovičkovi se to zdálo přece jen moc. Řekl si, že se nemůžeme nechat od těchhle primadon honit a bít. Postavil se mohutnému centrhalvovi do cesty, nějakou hned dostal, ale taky mu nějakou uštědřil. A už tu byli další Španělé. Přispěchal sem i Jiří Čadek z Čakovic, znalec vesnických rvaček; odjakživa měl názor, že s takovýmito hochy je třeba se domluvit ručně.

Vejvoda vyslal na hřiště doktora, vždycky ho nastrčil do nejhoršího. Centrhalv skočil po doktorovi, vytrhl mu láhev. Pak ji v tom strašném horku otevřel, napil se a dal napít svým kolegům a byl klid.

Hrálo se dál. Borovička hodil Kučerovi míč na pravou stranu, utíkal proti němu ten Bartoli, Rudla mu míč poslal skrz nohy a oběhl ho, tomu dalšímu udělal podobné „jesle“ a už utíkal na brankáře Juareze. Podsekem dal čtvrtý gól. Těch gólů bylo na Španěly také moc. Munoz udeřil Jelínka a byl vyloučen. Minutu před koncem vstřelil právě Jelínek pátou branku.

Byl konec, a my jsme měli před posledním zápasem vyhranou skupinu.

Nakonec jsme splnili krajanům jejich přání a dali jsme jich „deset“ irskému mužstvu Shamrock Rovers. Kučera vstřelil v tomto utkání nezapomenutelnou branku, při které televizní komentátoři křičeli:

„Exhibición! Atracción!“

Dostal těsně před brankou od někoho míč, brankář Irů mu padl pod nohy, Rudla udělal kličku. V tom okamžiku vběhli pohotově do branky dva Irové. Tomu prvnímu naznačil střelu, Ir skočil ve směru rány, ale Kučera si ponechal míč pod chodidlem. Zrovna tak to provedl s druhým obráncem. Když už leželi na zemi tři hráči Shamrock Rovers, zasunul míč ležérně vedle tyče do branky. A pak se od ní pomalu vzdaloval, jako by to byla samozřejmost. Byl to však spíš kabaret a Vejvodovi se ani dost málo nelíbil. Ale divákům a novinářům o to víc. Velké titulky oznamovaly: „10:0!“

Nejvíc popisovali Kučeru, nazývali ho „Rudy from Czechoslovakia“. Nedali si vysvětlit, že je to práce celého mužstva. Napsali o Kučerovi, že jeho střely letí rychlostí baseballového míčku anebo se přesně snášejí do koutů branky jako listí na podzim v Central Parku. Dokonce napsali „Kucera and his boys“ – „Kučera a jeho chlapci“. Mezi zasloužilými hráči to vyvolalo úsměšky:

„Pánové, je to možný?!“

„Nosil ještě trikotové kalhotky, když my už váleli ligu. A teď jsme jeho chlapci!“

Kučera skutečně výborně střílel, co dostal na nohu, to proměnil v gól. Ale příčin vítězství bylo víc. Vojáci znají rozptyl. Míříte často dobře, ale vnitřní střed nemůžete trefit, pořád to někam uhýbá. My jsme v tom roce v New Yorku trefili formu rovnou do černého. Hrálo se otevřeným způsobem a to nám sedělo, protože útočníci měli výbornou mušku. Také se málokdy stalo jako tady, aby nebyl nikdo vážněji zraněn. Snad nejlépe hrál Vacenovský, táhl neúnavně míče od naší branky až k brance soupeře a proslavil tu Ratíškovice mezi krajany. Borovička skvěle přihrával a ovládal

s Masopustem střed hřiště. Brumovský a Jelínek táhli míče po křídlech, Jelínek navíc dobře střílel. Vzadu spolehlivě fungovala čtyřka Novák, Pluskal, Čadek, Šafránek. Koubu označili za nejlepšího brankáře mistrovství. Potom vytrvalý trénink a správné trenérovo vedení. To byly hlavní důvody, proč jsme bez jediné porážky a se skórem 36:6 vyhráli skupinu.

Všechna mužstva odlétala domů; přes Atlantik se vracelo do Spojených států milionářské mužstvo Evertonu. My jsme měli pár dní času, abychom si také oddychli a porozhlédli se po městě.

Fotbaloví vyslanci bez míče

To dobré v člověku se projevuje činem.
Arnošt Lustig: Démanty noci

Američané říkali vedoucím Dukly:
„Máte nádherné mužstvo.“

Nemysleli tím jen jeho hru na hřišti. Dukla v tom jednašedesátém už dávno nebyla mužstvem, které přilétlo vyjukané do belgických Antverp. Byli elegantní v jednotných šedivých šatech, lidé se po nich otáčeli v autobuse, kde vstali jako jeden muž a pouštěli starší ženu sednout. Stali se nesmírně populární, zvlášť mezi Evropany usedlými v New Yorku. Ve dnech volna na procházce zastavil u nich mimo stanici autobus, vykoukl z něho řidič:

„Bravo, Dukla!“

Zval je nahoru, nechtěl odjet, zastavil dopravu; museli s ním jet aspoň dvě stě metrů. V New Yorku žasli nad největším domem světa Empire Building a na přepychové Páté avenui nad elegantní ženou, která vedla na řemínku angorského králíka. Na každého obyvatele tu připadá příliš mnoho reklam, než aby si někdo zrovna všímal, co dělá ten druhý. Viděli krásná města jako Paříž a Rio de Janeiro. Přesto je okouzlila barevnou září veliká bílá cesta zábavy a ruchu – Broadway. Brzy však přišli na to, že Broadway se táhne až na Dolní město ke smutné, teskné a chudé Bowery.

Navštívili modrou budovu OSN, prohlédli si v přístavu loď Queen Mary, kdysi největší loď světa, viděli děla lodí a trupy ponorek, vylezli na nejvyšší budovu světa a koupali se v Atlantiku na Jones Beach.

Amerika měla mnohé, ale neměla všechno. V městě velikých domů, proudících kolon aut a širokých ulic jim chyběl jakýsi klid, dech a úsměv Evropy. Vraceli se z newyorských toulek domů do hotelu Empire téměř víc unaveni než z tréninku. Sedávali po večerech na pokojích, Franta Šafránek bral z pouzdra „stradivárky“ a nad šedesátou třetí ulicí zněly naše písně. V tom dnu, kdy zakroužil nad zemí sovětský kosmonaut Titov a Američané zaplnili zprávami o něm noviny, pocítili hrdost, tady to člověk bral, jako by sovětský kosmonaut byl vypuštěn do vesmíru téměř u Prahy.

Domov na ně nezapomínal. Rádi chodili na pokoj k Havlíkovi znovu číst pozdravy. Od Sokolova, bratislavských mužstev, Dynama. Tady na všechny s vděčností vzpomínali, vyplatilo se jim, že do nich na domácích

hřištích soupeři šlapali. Telegramů na adresu FOOTBALL TEAM DUKLA PRAGUE, 63 STREET AND BROADWAY neustále přibývalo:

MNOHO USPECHU VE VASEM TURNAJI PREJE SPALENE PORICI – BLAHOPREJEME A DRZIME PALCE. VYBOR KOPANE – UKAZTE VSEM CESKOU PRACI, HODNE ZDARU DUKELACI, AUTOMOBILKA CKD PRAHA – DRZIME PALCE, SEKCE KOPANE PLZEN – USPECHY PREJE USTREDNI HUDBA ARMADY – DO TOHO, DUM POTRAVIN PRAHA – MAME Z VAS RADOST, HAVIRI DOLU GOTTWALD HRDLOVKA U DUCHCOVA – DRZIM PALCE AZ DO VITEZNEHO KONCE, MUSIL – GRATULUJEME K CETNYM USPECHUM, CSTV – HRAJETE BEZVADNE, AUS – BLAHOPREJEME K USPECHUM V SEVERNI AMERICE, OBCANE LIDIC – BLAHOPREJEME, SVIT GOTTWALDOV – KLUCI, BLAHOPREJI, JIRKA SKOBLA – VYBORNE, CHLAPCI, PRACUJICI VZKG OSTRAVA – PREJEME USPECH VE FINALE, BANIK RATISKOVICE – HODNE GOLU EVERTONU, ZACI, DOROST, JUNIORKA DUKLY.

Krajané je zvali mezi sebe, v zahradní čtvrti Astorie a v restauraci Praha udělali na počest Dukly hostinu, intimně nazvanou „Hody, hody, doprovody“. Koupili kachny v New Jersey, navařili knedlíky se zelím a čepovali pravou dvanáctku, dopravovanou z Plzně na vzdálenost deset tisíc kilometrů. Doktor tu stále pobíhal z obavy před finálem – „nesmíte moc jíst a nesmíte moc pít!“. Šafránek pak zahrál na housle a mužstvo zpívalo české písně od „Kolíne, Kolíne…“ až po „Babičku Mary“. U jejich stolu se najednou objevil klouček s tátou; synek se ptal zde naučenou češtinou:

„Táto, to je ta Klapzubova jedenáctka, o které jsi mi vyprávěl?“

Rozdali vlajky, fotografie mužstva, odznaky Dukly. Vezli jich s sebou stovky, teď však už neměli žádné. A lidé odznaky stále chtěli, nutili jim za ně peníze. Zachránil je konec návštěv. Everton Liverpool byl v New Yorku. Hlavním bojovým stanem Dukly Praha se stal opět Central Park.

Americký pohár

Dukla je po Brumelovi druhou sportovní bombou, kterou letos vyslali komunisté do USA.
Z amerického tisku

Američtí novináři přepadli Everton hned na letišti. Štíhlého Briana Labona, o němž předtím psali „dívat se na jeho hru působí radost“, se zeptali, co říká Kučerovi:

„What do you say to Kučera?“

Anglický záložník stroze odpověděl:

„Zvlhne mu prach.“

Návrat Evertonu Liverpool do New Yorku byl trochu pompézní, ale na americké poměry spravedlivý vzhledem k tomu, co Everton dokázal a získal. V posledních letech tento velký konkurent Tottenhamu Hotspur pravidelně dobýval jedno z předních míst anglické nejvyšší soutěže. Proto jej fotbalová asociace vyslala na Mezinárodní ligu. Everton nezklamal; jeho cesta do finále překvapila Američany a nadchla fotbalové činitele a fanoušky Anglie. Vyřadil oba finalisty prvního ročníku, skotský Kilmarnock a brazilské Bangu, a prvotřídním klubům – západoněmeckému Karlsruhe, Dinamu Bukurešť, Besiktasu Instanbul – dal pouze po čtyřech nebo pěti brankách. Sedm soupeřů v první skupině mu vstřelilo pouze pět gólů, útočníci Evertonu jich dali dvacet tři a nejlepší střelec skupiny skotský internacional Boby Collins sám osm.

Evertonu, vedenému milionáři, se říkalo „Anglická banka“. V Liverpoolu mu patřil jeden z nejluxusnějších stadiónů na světě; pod hrací plochou v Godison Parku dokonce vedlo elektrické topení na rychlé vysušení trávníku. Klub nakupoval za velké částky nejlepší hráče Anglie, Skotska, Irska a Walesu, k finále s Duklou přiletěl s novým útočníkem a reprezentantem Walesu Royem Vernonem.

Milionář William Cox uspořádal před finálovými zápasy v hotelu Manhattan banket pro obě mužstva a novináře. Přátelská schůzka s představováním. Novináři tipovali. Devět z nich s názorem „Everton rozbije jemnou hru Dukly“ označilo předem za vítěze Angličany, deset dalo hlas Dukle.

Na první zápas odjížděli jedním autobusem. Angličané, protřelí válečníci ze všech kontinentů a oceánů, zpívali. Dukla mlčela, jen muzikant Šafránek prohlásil:

„Jestli jim půjde hra jako zpěv, máme vítězství na tuty.“

Nikdo se neusmál, Franta měl občas dost řečí. Z filmového záznamu viděli jeden zápas Evertonu. Angličané byli nadělaní chasníci, rovněž čísla na dresech měli velká a hranatá, podobná jejich silové hře. Málo improvizují, dobře vypichují míče, útoky přenášejí křížově zezadu, výborně hrají hlavou a atakují brankáře. Fyzicky byla na tom mužstva stejně, technicky Dukla lépe. To všechno rozvážil Vejvoda a každému dal úkol. Pavel Kouba měl vybíhat a brát vysoké míče Angličanům s hlavy, křídla budou vázat obránce do stran, aby mohli střelci procházet středem. Systém čtyři – dva – čtyři se nemění. Útočných variant je mnoho. Jednou ze zbraní je improvizace, a hlavně – rozhodnout finále v prvním utkání.

Sportovní boj má často krásné ovzduší, ale finále nejkrásnější. Vzrušovalo je, když procházeli čekajícími špalíry na Polo Grounds: bílé řady světel zalévaly zelenou plochu, zeleň stoupala až do výšky po tribunách a byla protkána světlými obleky tisíců diváků, ve vzduchu duněly skandované pokřiky.

V kabině si Pavel Kouba mnul nervózně ruce. „Komár“ Brumovský nešťastně pomrkával: osvětlení, při němž musel hrát s umělými čočkami, a hromotlucké postavy Angličanů mu nebyly zrovna po chuti. Čadek tichounce seděl, Masopust tentokrát už po čtvrté převazoval tkaničky u bot a Láďa Novák nezvykle brzy poskakoval při rozcvičce v kabině. Všichni byli nervózní, každý se je snažil uklidnit a povzbudit. Korespondent rozhlasu Ludvík Čermák a technický vedoucí Pepík Kolář, bývalý cyklista a náramný kluk. Pepík dosud držel obdivuhodný dvanáctihodinový československý rekord na dráze: „Když jsem ujel těch tisíc a čtyřicet kol a slezl z kola, šel jsem dál pořád dokolečka s hlavou na stranu.“ Znal prach a dřinu etapových závodů a neztrácel humor ani ve chvílích, kdy mu peloton ujel. Vždycky znal nějakou tu historku a pomáhal fotbalistům rozhánět chmury před bojem.

Na finále přijelo mnoho Čechoameričanů z různých států USA. V době, kdy mužstvo vbíhalo na hřiště, bylo doma půl druhé v noci. Až zápas skončí, budou první elektriky vozit Pražany do práce, lidé si budou ráno pouštět zprávy, jak dopadli. V takových chvílích vždycky mysleli na domov. Duklu přivítalo dvacet tisíc diváků potleskem, ale stejně silně vítali Everton.

Rozhlasem představovali jednotlivé hráče, každý si šel stoupnout po vyhlášení na své místo. Ve jménech hráčů Dukly jim dělaly potíže háčky. Nakonec stála mužstva podle vyvolávání takhle:

Kouba
Safranek – Jirzi Cadek – Novak
Pluskal – Masopust
Brumovsky – Vacenovsky – Borovicka – Kucera – Jelinek

Fell – Collins – Young – Vernon – Bingham
Harris – Gabriel
Thompson – Labone – Parker
Dunlop

A mohlo to vypuknout

Angličané začali, Duklu jako by mačkaly kopačky. Kouba dostával první velké příležitosti. V páté minutě se Roy Vernon pokusil utéci, zastavili ho ostře. Desítka! Míč si stavěl Bobby Collins, ten nejlepší střelec první skupiny. Pavel Kouba se učil chytat desítky od Vaška Pavlise. Viděl proti sobě takového malého chlapíka se širokou hlavou a silnýma nohama. Kopne to pravou nohou! Blesklo mu rovněž hlavou, že pravačkou to stočí do jeho levého rohu. Jestliže brankář vylétne správným směrem zároveň s úderem nohy, má jakousi naději. Pavel skočil do správného místa a cítil ten prudký a zároveň teplý míč na dlaních. Kluci ho radostně šťouchali do žeber

„Pavlíčku, tys to chytil!“

Duklu chycená desítka postavila pevněji na nohy. Evertonem otřásla. Krátce nato se dostal ke slovu dukelský útok. K brankáři Dunlopovi se kutálel pomalý míč, obránce kryl Kučeru, ale Rudla ho oběhl, k míči se dostal první a přehodil jej brankáři nad rukama. Za pár minut dal Jelínek prudkou střelou druhý gól.

Dukla se už pustila do Angličanů, jako by vůbec nebyli založili moderní kopanou. Televizní reportéři v těchto chvílích komentovali hru a hlaholení trubek na českých tribunách:

„Military team do toho opět šlápl za zvuku polnic!“

Novák a Šafránek zastavovali rychlá anglická křídla Binghama a Fella, Čadek s Pluskalem hlavami odebírali anglickému útoku vysoké míče. Pluskal navíc společně s Masopustem tlačil útok. Ostatní nabíhali na přihrávky, kličkovali, dobíhali a stříleli. Z Kučery už byl Brian Labone nešťastný. Výborně hrál Vacenovský, tady mu také občas říkali „playmaker“ – hráč tvořící hru. Hledal skuliny kudy proniknout a nacházel je.

Zase se řítil po pravém křídle a poslal polovysoký míč na Borovičku. Borovice si zřejmě při jeho letu řekl, že zase zkusí svůj „roční gól“ z

voleje, a snad z pětadvaceti metrů poslal míč do branky Evertonu. Dukle už bylo hej! Vedla o tři branky.

Ale Angličané se drželi statečně; hráli jako by měli na kabátě dosud všechny knoflíky a jako by se loď pod nimi nepotápěla. Nesurověli, bojovali čestně, a jak mohli, útočili. Jen jaksi nechápali, že už tak moc prohrávají.

Pavel Kouba chytil několik prudkých střel a Láďa Novák vykopl z branky jistý gól.

Byl to veliký a oboustranně rychlý zápas.

Před koncem poločasu Dukla získala velkou převahu, „komár" Brumovský dal i v těch čočkách čtvrtý a Kučera po dalším úniku Vacenovského pátý gól. Poločas:

5:0!

To byl trochu silný čaj nejen pro Angličany, ale také pro diváky. Přeskákali nízký plot baseballového hřiště a nesli pražské vojáky k odpočinku do kabin na ramenou, což se pravděpodobně dosud nikdy a nikde nikomu nestalo.

Nastal oddych, také bílý míč odpočíval na půlící čáře.

Pořadatel turnaje William Cox se tvářil na pětibrankovou pohromu trochu nešťastně: jestli jich dá Dukla Evertonu deset jako Shamrocku Rovers, nepřijde mu na druhý zápas nikdo. Poslal svého syna za Kolářem:

„Otec vzkazuje, abyste už nedávali góly."

Kolář ten vzkaz nevyřídil. Když však dukelská obrana po přestávce zakolísala a Angličané přímo vnesli do sítě dvě branky Vernonem a Youngem, Kolář spiklenecky mrkal na Williama Coxe. Ten spokojeně přikyvoval.

Everton dával do boje všechnu vůli, sílu a umění – jako boxer, jenž se bojí porážky k. o. Dukla oplácela útok útokem a ránu ranou. Diváci nadšeně skandovali:

„Dukla, Dukla!"

Čtvrt hodiny před koncem byli Angličané groggy. Masopust jim poslal z voleje vzduchem šestý gól a zápas uzavřel sedmou brankou Kučera.

Duklu odnášeli ze hřiště opět na ramenou a Brian Labone, co prohlásil o Kučerovi „zvlhne mu prach", odcházel se slzami v očích. Anglický redaktor Montagu Meth charakterizoval utkání takto: „Nedá se popřít, že fotbaloví nadšenci ve Velké Británii jsou zklamáni porážkou Evertonu. Liverpoolská jedenáctka dosáhla při mezinárodních zápasech řady

výrazných úspěchů a tak krutou porážku jako při prvním americkém zápase s Duklou už dávno neutrpěla.“

Po druhém vítězném finálovém utkání na Polo Grounds (2:0) dostali hráči Dukly poprvé stříbrný pohár města New Yorku. Obíhali s ním a s červenomodrobílou vlajkou za bouřlivých ovací hřiště a místní rozhlas pak naposledy v tom roce zahrál „Kde domov můj“.

Dukla Praha už držela všech osm rekordů turnaje a stala se vítězem Amerického poháru.

Na Harlem River mají „Randál“ stadión

Evropská kopaná se bude šířit nyní na americkém kontinentu rychleji než v uplynulých letech. A zásluha Dukly Praha je nemalá. Lidé si cení technické a fyzické vyspělosti jejích hráčů a džentlmenského vystupování na hřišti. Proti klaunským mravům, které často předvádějí jihoameričtí fotbalisté i mnozí evropští hráči, je to rozdíl, pro který nemohu najít vhodné přirovnání.

Leonard Taylor, kanadský novinář

William Cox přeložil třetí ročník z Polo Grounds dolů po proudu tmavé harlemské řeky až tam, kde se Harlem River setkává s East River. Vzduchem nad velkými ostrovy Wardovými a Randallovými vede dlouhý most Triboro a spojuje bohatý Queens s chudším Bronxem. Na Randallově ostrově leží nízký a oválný stadión Randall. Po zápase Brazilců s Portugalci jsme ho překřtili na „Randál“ stadión.

Nad jeho tribunami už vlála československá vlajka.

„Přijela znovu Dukla!“

Dukla na třetí ročník mezinárodní ligy nechtěla. Hráči měli za sebou Pohár evropských mistrů, jarní ligu, Československý pohár, Chile a čekal je spartakiádní turnaj spřátelených armád a znovu liga. Ale William Cox, jenž Duklu ke třetímu ročníku smluvně zavázal, neústupně bombardoval Prahu telegramy a dokonce prozíravě doplnil propozice turnaje: Dukla jako první klub v historii turnaje nemusí procházet rozřaďovacími boji, bude hrát až ve finále.

Třetí ročník rozehrály v květnu v Mexiku nerozhodným zápasem mexická Guadalajara a brazilská FC America. Potom se mužstva přestěhovala vzduchem do New Yorku a do Chicaga. Téměř čtvrt roku trvaly boje o to, kdo nastoupí ve dvou zápasech proti Dukle. První skupinu vyhrála America Rio de Janeiro a druhou portugalský klub Belenenses. Portugalci, stejně jako další portugalský klub Benfica Lisabon, mají nejlepší hráče v Afričanech; Belenenses ve Fernandesovi z Angoly a bratrech Lucasových z Mosambiku. Odváželi si tedy ze svých kolonií nejen skutečné zlato, ale i zlato na kopačkách.

Belenenses vyhrál skupinu bez jediné porážky jako America. Tisk tloukl na reklamní bubny:

PORTUGALSKO, BRAZÍLIE, ČESKOSLOVENSKO.

Tři země, které právě v tomto roce zaznamenaly největší úspěchy ve světové kopané, hrají finálové zápasy. Benfica Lisabon vyhrála Pohár mistrů evropských zemí, Brazílie se stala mistrem světa, Československo finalistou.

KDO VYHRAJE AMERICKÝ POHÁR?

Láďovi Novákovi už jen půjčili pohár do náruče a jeho obhájce Dukla vpochodovala na hřiště o poločase už druhého utkání America-Belenenses v bílých košilích a kravatách. Od začátku zápasu tu zněly brazilské a portugalské bubny a hlasy „Viva Belenenses!“ – „Viva America!“. Najednou se diváci poprvé sjednotili a vítali bouřlivě Duklu, která je nadchla loni na Polo Grounds.

Cosi tě hřálo u srdce, když jsi viděl naše chlapce ze všech koutů Československa klidně a vyrovnaně vcházet na dunící „Randál“ stadión.

Jaroslav Vejvoda seděl v tom ruchu tiše na jednom ze schůdků tribuny a dělal si celý zápas poznámky o lepším mužstvu, FC Americe; vyhrávala už druhý zápas nad Belenenses. Oproti jiným brazilským celkům měla nesmírně tvrdou obranu. Navíc její hráči vyvolávali četné šarvátky, zneklidňovali Portugalce a dávali v rozhodujících chvílích branky. Už v prvním utkání Brazilci za nerozhodného stavu tak trochu divadelním způsobem svlékli kopačky a předčasně odcházeli ze hřiště. Pak se vrátili a dali Portugalcům z prvního útoku těsně před koncem rozhodující gól (2:1). Věděli jsme také, že v zápase brazilského mistrovství America-Vasco de Gama dala America hned na začátku branku, pak hrála přísnou neprodyšnou obranu a utkání skončilo jejím vítězstvím (1:0). To byly důležité poznatky pro náš první zápas v Chicagu na Soldier Field a pro druhý tady na Randallově stadiónu.

New York – Detroit – Chicago

Na druhé straně světa jsou Čechy, krásná a exotická země.
Konstantin Biebl na Jávě

Dvakrát jsme putovali vzdušnou cestou New York – Chicago, a pokaždé to bylo hezké. Nikoliv pro vyhlídku, Super Constellation nás vezl neustále v mracích, ale pro tu pohodu. Byl to takový oddech ve vzduchu, nikdo nemohl nikam odejít za povinnostmi a tak jsme zas všichni pohromadě. Chlapci netrénovali a svorní vedoucí, Miloslav Tesař (Pardubičák) a Zdeněk Nýč (Hradečák) se nemuseli starat o letenky a obědy (v Chicagu nám ve třech restauracích odmítli dát tak velké množství obědů, aby se majiteli pronikavě nezvýšily daně).

Na cestu máme šunku; Masopust ji rozložil na sedadle, ukrajoval z ní kusy veliké jako krajíce chleba a rozesílal po naší fotbalové výpravě. Byl to nevídaný poklid; letoun občas vyplul nad mraky do průzračného nebe anebo se zas koupal v srpnovém dešti; kapky se nejdřív tříštily do dlouhých čárek na oknech a pak na nejdrobnější kapičky, jaké může vůbec oko spatřit. Někteří kluci četli a trenér s doktorem už končili třicátou partii dardy.

Během půldenního letu k pobřeží Kanady, kdy jsme mysleli na lov lososů a na Jacka Londona, byl čas spřátelit se s ostatními cestujícími a posádkou. Vzpomínali jsme na všechno možné a také na to, jak tu AC Sparta a SK Kladno kdysi jely pod námi vlakem. Hrály ve Spojených státech s americkými mužstvy, složenými převážně z výborných evropských hráčů. Sparta zde v roce šestadvacátém vyhrála šest zápasů; dvakrát remizovala a dvakrát prohrála. Kladno pětkrát zvítězilo, dvakrát hrálo nerozhodně a dvakrát prohrálo. Janda-Očko, Káďa, Kolenatý tu vybojovali veliké zápasy proti mužstvu všech hvězd – „All Star“. Naposledy hrála v Chicagu zase proti novému „All Star“ dvakrát – a vítězně – Rudá hvězda Bratislava.

V letadle píšeme pohledy. Francouzský fotbalista Raymond Kopa řekl, že čím je kdo známější, tím méně jich posílá. Ale přesné to není, on ten kousek barevné vzpomínky nadělá velký kus radosti nejen tomu, kdo ho dostane, ale také odesílateli. Když pohled píšete, vybavíte si každou dalekou tvář. Nejvíc vzpomínáme na pohledy „domů“, do Lidic, kde měla Dukla dlouho patronát, a do Suchdola, kde Dukla hrála poslední přátelský zápas před zájezdem. Bydleli jsme tam po domácnostech u Kréglů, Trůblů,

Zavadilů, Chadů, všichni se o nás starali jak rodiče, kteří vypravují syna do těžké sportovní vřavy. Večer jsme na břehu Lužnice u táboráku pekli buřty a toužili jsme vydat se po řece na kanoi, jako ti, co ráno vyplouvali, spát pod širým nebem jižních Čech a večer se pěchovat do spacího pytle. Trochu nás vzpomínky roztesknily, a tak na dotazy některých Američanů „Kde je vaše Československo?“ odpovídáme raději hudbou a písní. Šafránek při mezipřistání na letišti v průmyslovém Detroitu vyndává housle a hraje Dvořáka, Janáčka, Smetanu, pak mění notu a spustí poslední písničky, taky tu o malém stanu, snad zrovna o tom na břehu pomalu tekoucí Lužnice. Spolucestující se vrtí: hudba má kouzlo a poklid evropských krajů, kde se asi narodili jejich tátové, dědečkové a pradědečkové.

V Detroitu udá kapitán Jim Lidic směr na Michiganské jezero.

Proplouváme mraky, už vidíme modré jezero, pro nás veliké jako moře, pozorujeme i pruhy vln a světlý písčitý břeh, na němž stojí škatule mrakodrapů. To je Chicago, město, ve kterém se narodil 1. máj, v němž Dukla vybojuje na Soldier Field svůj první těžký zápas s brazilskou FC Amerikou.

Poslední přání Jimmyho Volfa

„To máte pořád.
Ani chvilku klid?“
„Pořád. To nic. I takhle se dá žít.“
(Usmál se náhle. Zdálo se, že zjihl.
Však i ten úsměv chvěl se jako déšť.)
„Když spím, je líp. Zvyk jsem si. Vem to nešť.
Když spím a na fotbale.“
Boris Sluckij

Předseda chicagské Sparty Jimmy Volf musel krátce před naším příletem s nemocným srdcem do Lake Hospital. Jeden z nejlepších chicagských chirurgů, Holanďan Feel, mu předtím oznámil:

„Buď budete s kamarády, anebo se vám pokusíme zachránit život.“

Jimmy Volf se smířil s tím, že uvidí Duklu v televizi. Ale pro své dosud neznámé přátele z Prahy zařizoval mnohé alespoň z lůžka, telefonem volal kdekoho, aby nám pomáhal. Snad to ani nemuselo být.

Lidé mají Duklu od jejího amerického vítězství v srdcích anebo za rámečky ve svých domcích čtvrti Cicero. Loni Dukla v Chicagu nehrála, organizátor zájezdu William Cox nedal svolení k exhibičnímu startu a za přátelský zápas požadoval mnoho. Sparta Chicago už nemá prostředky jako tehdy, když zvala přes oceán Spartu a Kladno. Čechoslováci jsou vytlačováni jinými národnostními skupinami na západ, staří odcházejí za někdejším starostou města Čermákem na Národní hřbitov a s nimi i dobrá kopaná. Ti po nich jsou už spíše Američané, holdující baseballu, a emigranti, kteří se dostali až sem, umějí málo nejen v životě, ale i na hřišti. Sparta Chicago, doplněná Španěly a Mexičany, klesla do druhé ligy. V první „óbrlize“ hraje pět německých družstev, po jednom polském, italském a maďarském. Od jejich příznivců museli Češi vyslechnout nejednu poznámku, že československá kopaná už není, jak bývala.

A tu najednou Dukla vyhrála Americký pohár. Československo bojuje s nejlepšími fotbalisty o titul mistra světa a Dukla přilétá do Chicaga hrát opět s Brazilci finále. Reputace je rázem zachráněna; dokonce i list Denní hlasatel, který štve proti novému Československu, píše, aby krajané přišli toto dobré mužstvo výjimečně povzbudit. Pisatel se v článku všelijak vykrucuje, ale obliba mužstva ve Spojených státech a síla dukelských kopaček je pro Čechoameričany ohromně přitažlivá. Chtějí se o nás starat

jak o své syny, v některých pozornostech není jen úcta k fotbalovému kumštu, sledují navzdory všemu každý náš poválečný krok.

Ukazují nám město větrů Chicago. Na pobřeží Michiganu stojí mrakodrapy. Dokončují se nejnovější, kulaté, podobné vodojemům: prvních dvacet pater tvoří garáže osobních vozů, pro které není ve městě dost místa, čtyřicet hořejších pater patří bytům. Jejich snímek dali na titulní stránku knížečky „Chicago, překrásné město“. Dále na západ, kam vanou větry, přibývá ruchu nadjezdů a podjezdů, rachotu vlaků, hukotu továren, prachu a kouře – domečků, hospůdek, krčem, sídel gangsterů. Jejich král Al Capone zemřel, ale dosud žije jeho bratr Ralph a jejich pobočníci a učedníci. Dokonce na třídě starosty Čermáka, kterého zastřelili, jim patří celé ulice a hotely, jako Alton nebo Frolics. Zde přepadli s puškami a pistolemi majitele luxusní restaurace a vozili ho v osobním autě a tloukli tak dlouho, až znovu zašel do sklepa podzemí restaurace a sám jim vydal z nedobytné pokladny pět tisíc dolarů.

Nejsou proti nim zbraně ani zákony, a když jsou, ani se tuze neuplatňují. Amerika je už zcela zmodernizována, pryč jsou doby, kdy do dělníků střílela jen policie, gangsteři se používají rovněž proti stávkujícím.

Na Randolph Street smekáme; tady se zrodil právě v květnu 1886 z odboje krve a bolesti největší dělnický svátek. V Chicagu pronesl před popravou svou poslední větu dělník Augustin Speis:

„Přijde doba, kdy naše mlčení v hrobě bude mocnější než naše řeči.“

V současné době oficiální Chicago těchto dnů a míst příliš nevzpomíná. Ale jednou sem budou přicházet všichni vnuci tohoto města s úctou. Nebo už synové?

Někteří z nich nám fandí nejen v kopané. Na poště mi pan Evans vkládá do dlaně vedle známek otisk kapradiny rodu Pecopteris z Mazonova potoka pro pražské muzeum. Jiní nás doprovázejí na tréninky do Grantova parku.

Brazilci se pečlivě chystají k blížícímu se boji. Zajímavou formou rozbíjejí individualismus, který je provázel jako ostatní jihoamerická mužstva. Trenér Miguel Pimenta hvízdá na píšťalku, mužstvo FC America musí naráz na místě zdvíhat nohy a najednou vykročit či vyběhnout jako vojenská jednotka při pořadové přípravě. Trvá to celou hodinu. Dukla trénující na druhém konci parku, to nazvala „brazilskou spartakiádou“.

Jdeme z tréninku. Na počátku srpna už v Chicagu padá listí. Vítr od Michiganského jezera je sráží z javorů a buků. Po městě jezdí tmavé fordky a ohlašují novou anketu, která má zvýšit odběr chicagských novin:

„Proč jste tak unaven?“

Jsme tu příliš krátce, než abychom mohli odpovídat za Američany, kteří právě narychlo obědvají v snack-barech a někteří přímo na stavbě nového mostu u Grantova parku. Dukla dosud nehrála, a přesto je už unavena nezvyklým prostředím. Přijímáme rádi pozvání k návštěvě klidnější české čtvrti. Mnozí z Čechoameričanů byli u nás na spartakiádách. Chovali jsme se k nim hezky, měli se u nás dobře. Říkají nám:

„Rádi bychom vás počastovali."

Zvou nás do restaurace Ladislava Valy „Old Prague" na vepřovou s knedlíky, zelím a plzeňským (číslo sudu 1595). Stará Praha má v žlutočervených věžičkách figurky husitů a na stěně dolejšího sálu namalované Hradčany. V českých krojích nás obsluhují Mařenka Vítková a Američanka Motii Dollová. Podle jídelního lístku jsou největší atrakcí domácí koláčky a jablkový závin:

Homemade Kolacky & Apple Strudle

Vyměňujeme odznaky a názory se členy Sparty Chicago, osmělují se také ti, kteří u nás nebyli desítky let a překonávají strach z komunismu, před nímž je varoval Denní hlasatel:

„Charles University je?"

‚A ještě ty velký hodiny?"

Kýváme a odpovídáme, že také apoštolově chodí každou hodinu na věži Staroměstské radnice a vykukují na obecenstvo. Později uzavíráme nová přátelství, Antonín Studnička zjišťuje, že se vyučil u dědečka Rudly Kučery řezníkem, bratři Nuderové nás zasvěcují do historie chicagské Sparty.

Jeden z Nuderů veze v den zápasu dva z naší výpravy za předsedou chicagské Sparty Jimmy Volfem. Jimmy je hřmotný chlapík, je ho plná postel a jeho smíchu celý pokoj, zvláště když se mluví o kopané.

Sparta i Kladno dávaly chicagské Spartě po devíti brankách, Jimmy jediný dokázal Kladeňákům vstřelit gól. Pamatuje kladenského Frantu Kloze. Měl nohy jak husí brka, natočil kolem každé před mačem snad patnáct metrů ovinovaček. Dával tu šest branek, jednu hezčí než druhou, nejkrásnější ze třiceti metrů. Nevíte, co je s Klozem?

Znám tehdejší kladenskou historii: Klozovi, výbornému kanonýrovi, prostříleli Němci kulometem nohy. Než by si je nechal uříznout, raději zemřel. Volf zesmutní, ale pak uvažujeme, že to snad bylo dobře. Kloz by bez nohou stejně nemohl žít.

Jimmy Volf vypráví o nynějších těžkých dnech Sparty Chicago, kdy musí umývat po mladých hráčích kabiny, čistit kopačky a starat se o každou maličkost, jen aby se Sparta vůbec udržela.

„Až umřeme, zemře i Sparta. Kdo by jí dal srdce? Ta naše nemocná pro ni bila poctivě.“

Vypravujeme mu o uličkách Prahy, hradčanské Zlaté studni a o tom, jak se změnila Vltava, spoutaná přehradami. Sparta stále válí na Letné a pokřik slávistů se teď rozléhá ve Vršovicích. Fotografuji ho a v té chvíli netuším, že mi brzy budou z Chicaga o tento snímek psát.

„Chlapci, pozor na úzký hřiště. Soldier Fieldu se taky říká „Bílý slon“, slon neužitečný pro práci. A bacha na světla, jsou vysoko! Mám jediný přání, dejte to těm klukům brazilským!“

Bylo to poslední přání Jimmyho Volfa. Doktor Feel měl předtím třináct podobných operací. Všechny se povedly. Čtrnáctý pacient, předseda Sparty Chicago, zemřel.

Nahrajte bílý míč!

Žádný klub si už není před Duklou jist.
WORLD SPORT v roce 1962

FC America měla Americký pohár znovu přivézt do Brazílie.

FC America, vítěz sedmi královských korun. Sedmkrát dobyla první místo v lize „Centennial championship“ – vítěz století. Vyhrála titul v roce 1922, kdy uplynulo sto let od vyhlášení brazilské nezávislosti. Vítěz pohárů: Martinse Rochy, Bernarda Loreta.

FC America vítěz Amerického poháru?

V cestě jí stála poslední překážka. Vedení klubu zvýšilo prémie za vítězství nad Duklou na tisíc dolarů. To je dost peněz, brazilský dělník na ně pracuje půl roku, každý fotbalista je tentokrát mohl získat za sto osmdesát minut hry. Snad proto se měl sport zvrhnout v něco jiného. V té době, kdy nás řidič Will Davis vezl strakatým autobusem společně s Brazilci podle Michiganského jezera na hřiště Soldier Field, to dosud nikdo netušil.

Po obloze hnal vítr mohutné černé mraky, pospíchaly dál nad jezero a do Kanady. Brazilci zpívali do noci:

Mamae eu quero
Mamae eu quero
Mamae eu quero mamar

Snad píseň k mamince, že její chlapec chce pít, tvořila část taktického boje. Santos po cestě zpíval, Everton také – jak dopadne America?

Jaroslav Vejvoda seděl a hodně kouřil, čelo samou vrásku.

Dukla nehrála tak dobře jako v loňském roce, kdekdo to věděl a nikdo o tom nemluvil. Útok nezabíral na plné obrátky, Vacenovský byl po těžkém zápalu plic, Kučera zas po operaci menisku a Jelínkovi to nešlo. Naši mohli v prvním utkání mnohé získat, ale hlavně nesměli ztratit příležitost jako tehdy Everton Liverpool na Polo Grounds. America hraje lépe v obraně než v útoku. Dukla je na tom stejně, velikou posilu pro útok znamená nejlepší střelec letošní sezóny Jozef Adamec.

Ale také FC America měla pro finále hned tři posily. De Freitase, De Sousu a z vojny si vypůjčila elastického středního útočníka mladičkého Zezinha. Velkou úlohu měl sehrát zvlášť ve druhém zápase náhradník Mauro.

Stadión „Vojenské pole“ – „Soldier Field“ – má po stranách novodobé antické sloupy, hřiště šedesát metrů úzké a sto dvacet dlouhé. Jimmy Volf měl pravdu. Světla zalévají trávník z ohromné výšky. Tady před pětatřiceti léty připravil Gene Tunney před sto tisíci diváky Jacka Dempseye o titul mistra světa, zde hrál plavovlasý záložník Sparty Káďa a střílel nezapomenutelné branky Kladeňák František Kloz.

Finále slavnostně zahájily úvodním tancem červené mažoretky z Bobbie Mae Studio.

Zápas sám byl spíše velikým taktickým bojem než krásným fotbalem. Také se ukázalo, že silný trenér Brazilců Pimenta a drobný Vejvoda určili stejné plány. Na úzkém trávníku do sebe narážely obranné i útočné šestky a tvořily neprostupné valy. Člověk těžko prošel sám, natož s jasným bílým míčem. Jen několikrát se podařilo a párkrát prolétlo patnácti tisíci diváky kolektivní vzdechnutí a oddychnutí.

Po hodině hry si Milan Dvořák, sprinter a maratónec, dribler a střelec, skvěle obhodil obránce a dal gól. Čechoameričané jásali, neustali ve svém povzbuzování ani poté, když pravé křídlo La Cruz vyrovnal. Brazilci nakonec zostřili hru, jejich trenér vyslal do boje „inkvizitora“ Maura.

Po zápase se téměř vše uklidnilo. Pimenta řekl:

„Je to výborné, šance jsou opět fifty – fifty.“

Bylo to vlastně, jako kdyby se vůbec nehrálo, jen soupeři toho o sobě věděli víc. Pimenta zřejmě počítal s tím, že „Randál“ stadión, na který si už Brazilci zvykli, jim dá příznivější odpověď.

Dukle nebylo po tom dnešním výkonu moc veselo. Brazilci si však počínali, jako by už Americký pohár definitivně vyhráli; dosud ve Spojených státech neprohráli a ani loňský vítěz Dukla je nedokázal porazit. Vším, co měli po ruce, bušili do stěn vracejícího se autobusu a zpívali.

Jaroslav Vejvoda později požádal, aby na newyorský zápas jela mužstva různými autobusy.

William Cox s tím souhlasil.

Američan na jawě

Toho dne, kdy už tě nebudou moci použít, abys jim vtahoval lidi skrze vchod, kde se kontrolují vstupenky, shodí tě s hory tak prudce, že ti kosti rozlámou.

Millard Lampell: Hrdina hřiště

Vrátili jsme se do New Yorku.

Každou hodinu stoupal zájem o rozhodující utkání. Předprodeje vydaly rekordní počet vstupenek, sto novinářů rozebralo zpravodajskou tribunu. Brazilské noviny neustále žádaly FC Ameriku o nové zprávy, jejich rádiové stanice se chystaly vysílat zápas. Vzpomněli jsme si na pražské utkání Československo-Brazílie; průběh tlumočilo sedm brazilských rozhlasových společností třemi sty devadesáti osmi vysílači. Tentokrát to měli Brazilci z New Yorku snazší, kabely jim vedly téměř po souši. Polilo mě v parku města ještě větší vlhko, když jsem dostal telegram pražského rozhlasu:

„Pokus se zajistit přenos druhého poločasu."

V loňském roce se během utkání Dukla – Everton telefonní spojení nezdařilo. Pokud se vám to stane doma, je to mrzuté, ale teď si představte, že tisíce lidí budou v noci zbytečně čekat u přijímačů. Vydali jsme se za pořadateli. Zatelefonovali jsme různým společnostem a zjistili jména osob, které ručí za to, že spojení je zajištěno a nebude přerušeno. Do Prahy jsme telegrafovali číslo Atwater 9-9747, na které má náš rozhlas volat přímo na stadión. Tu noc se mi zdálo (snad se tak snívá všem reportérům), že vysílám z nádherné kabiny průběh zápasu, ve kterém Dukla dala FC Americe pět krásných gólů.

Nejen při probuzení, ale také později se potvrdilo, že to byl pouhý sen.

Dukla měla poslední tvrdé tréninky, Vejvoda byl neúprosný. A tak ti, kdo zrovna nemuseli trénovat, dezertovali.

Dívali jsme se na rychlý puls města, udávaly ho spěchající proudy lidí a aut. Z jednoho k nám vybočila dodávková škodovka, bylo to, jako by nás někdo přátelsky poplácal po rameni. Vylezl z ní hranatý pořízek:

„Těbuch, kluci."

Od té chvíle byl Stanislav Černý ve svém volném čase stále s námi. Pomáhal nám a snad jsme mu pomáhali svou přítomností také. Jednou nám řekl v té záři Broadwaye, když jsme se sunuli v škodovčičce velikou světlou cestou:

„Kluci, tady je člověku někdy strašně smutno, když je tu sám."

A přitom Černý není žádná padavka. Na jawě přejel sněžný a ledový Transhimaláj, na motocyklu stoupal pod dohledem Mont Everestu až do nadmořské výšky pěti tisíc šesti set metrů, havaroval při letecké akrobacii a proležel půl roku v nemocnici s porouchanou páteří. Na protilehlé straně našeho světa prorážel jako montér a servisní inspektor Jawy cestu našim motocyklům. Dělal od rána do noci, měl rozedřené a zmozolovatělé ruce, jednal s obchodníky a povzbuzoval mladé Američany, kteří se nebáli jezdit na našich strojích.

Jedním z nich je truhlář Joe Bolger z Westminsteru. Dělá mohutnýma rukama nábytek a na jawě drží titul celého východního pobřeží – „East Coastu“, vyhrál také závod „Green Mountain Motocross“ a získal tolik bodů jako celé kanadské družstvo dohromady. Stroj a součástky si kupuje sám. Jakýsi pan Watkins mu v novinách navíc vyčítá:

„V Millertonu jste se dal slyšet, že vám nezáleží na tom, kde byl motocykl vyroben. Hlavně, že máte to nejlepší, co můžete v současné době dostat. Myslím, že byť trochu pomalejší, ale v našem svobodném světě vyrobená mašina je lepší než rudá.“

Pan Watkins se zřejmě mýlí. Jawu vodí v terénních závodech další stovky Američanů. Jezdí na ní nejlepší závodník Kalifornie Walt Axthelm. Jel také v kalifornské poušti „Závod velkého medvěda“ – „Big Bear Run“. Závod, v němž vyrazí najednou tisíc motocyklů na písčitou trať dlouhou tři sta kilometrů, je odstartován z nákladního auta, aby dlouhá čára závodníků vůbec spatřila startéra. Walt Axthelm vyhrál nejen závod dvěstěpadesátek, ale utvořil na jawě traťový rekord.

Přijeli za ním z japonské Hondy a dali mu nádherný motocykl. Walt si na něj nemohl zvyknout, do terénu se nehodil. Pak si koupil greevse – a zadřel motor. Vrátil se k jawě a prohlásil:

„Možná, že není tak rychlá, ale tam, kde jiní zaklapnou plyn, jezdí. A lehce se vodí, když na ní sedím, jako bych používal omamný prostředek.“

Ty motocykly jim montuje a seřizuje právě Stanislav Černý, dává strojům navíc „koně a duši“. Sériových jaw se už toulá po Spojených státech několik desítek tisíc. Standa projíždí zemí od východu k západu, ze severu na jih, vyškoluje montéry, aby rozuměli českým strojům. Když poznají Standu, porozumějí navíc i duši českého člověka. Pro lidi v kombinézách je přítel, „friend“. Opravoval už motocykly v kolébce džezu New Orleansu, od černošské královny krásy chytil v září pochodní letící slavné korále masopustního úterý „Mardigrasu“; když je přivezl domů, objevil na nich značku „Made in Czechoslovakia“.

V Santa Anna v Novém Mexiku spal v autě za sněhové bouře a málem zmrzl. V Texasu zajel na ranče za kovboji; pomáhal zkrotit nikoliv mustangy, ale jawy. Poznal, že také v texaských městech jsou vyparádění „drugstore cowboys“. Nikoli však v texaskách, ty nosí jenom čeledínové na pole, kdybyste je vzali ve městě, považovali by vás lidé za degenerované a vypadli byste úplně ze společnosti, „out of company“.

Poznal na rančích pastevce krav a koní, pravé kovboje s lasy a kytarami, bez pistolí. Standa vystudoval už dřív po večerech konzervatoř, uměl hrát na leckterý nástroj. Když mu kovbojové zazpívali, požádal je, aby mu půjčili kytaru, a spustil česky: Jede kovboj Arizonou,

jede kovboj Nevadou,
v dáli slyší známé zvony,
vítají ho písní svou…“

Rozuměli mu „kovboj, Arizonou, Nevadou“. Od té chvíle byl „Sten“ jejich. Jenom nechápali, kde se těm písním naučil. Když jim řekl, že tyhle písničky u nás zná kdekdo z trampů, nechápavě kroutili hlavami a žádali ho, aby jim vyprávěl u táboráku o exotickém Československu.

Stanislav Černý je bedekr a slovník Ameriky; k této kvalifikaci se propracoval léty, kdy zde dělal na všech frontách a projezdil čtyřicet osm jejích států. Věděli jsme, že tuto zemi, a hlavně mamutí New York, nemůžeme pochopit za čtrnáct dní, kdy jsme si sem z Evropy za míčem jen odskočili. Standa Černý se snažil, abychom jí alespoň porozuměli.

Přesto jsme v těch týdnech viděli volat a bouřit tu lepší Ameriku, obklopenou policisty, aby prezident Kennedy stáhl vojska z jižního Vietnamu, spatřili jsme jednoho rána uslzenou Ameriku při sebevraždě Marilyn Monroeové, viděli jsme Ameriku s otevřenými ústy nad letem dvou sovětských kosmonautů Nikolajeva a Popoviče. Standa Černý nás vezl na Bowery, kde spali lidé ještě ráno na chodnících. Do Brooklynu jsme se dostali přes Brooklynský most, který pro jeho architekturu obdivoval Majakovskij. Pak domy, domečky Brooklynu, mnohé nízké a teskné. Snad proto s námi nejraději jezdil škodovkou po veselé Broadwayi.

Na Broadwayi září přepychové kino Rivoli – dávají výborný americký hudební film o mládeži, příběh ze západní strany města „West Side Story“, vyznamenaný rekordním počtem deseti Oscarů. Po Broadwayi kráčí muž v žluté buřince, Johny Walker s hůlkou, jenž stále pije tu nejlepší skotskou whisky a stále je svěží. Nožičkama zde točí na místě šašek s červeným bambulovitým nosem a hlásá: Jděte po nejlepší cestě legrace“. Veliká tvář baseballového hráče Rogera Marise na reklamě cigaret CAMEL pravidelně

vyfukuje cigaretový kouř. Američané fandí ohromně baseballu a právě slavný Roger Maris z ještě slavnějších New York Yankees je hlavním rekordmanem. Loni dokázal zahrát jedenašedesátkrát „home run“. Napálí míček daleko přes protivníky až do obecenstva, nikdo ze soupeřů jej nechytí a nehodí zpátky, a on může běhat dlouho, zkrátka „až domů“, na své místo. Američané jásají a vstávají na stadiónech a u televizorů.

Rádi bychom mluvili s americkými boxery. Ale mnozí odešli neznámo kam. Jen Dempsey podpisuje za výkladem restaurace, nesoucí jeho jméno, své fotografie z mládí.

Jack Dempsey byl mistrem světa po řadu let, živil se tím, že pěstí tloukl do jiných a jiní tloukli do něho. Má pevný stisk ruky chlapa, který musel mít ohromné a tvrdé ruce. Jeho obličej je zjizvený, často prý vypadal jako čerstvý biftek, který nebyl nikdy hozen na pánev.

Jack Dempsey

Byl jsem spíš malý a obyčejně jsem bojoval s obry, a tak mě nazvali Jack – zabíječ obrů“. Říkali, že se nikoho nebojím. Nesmysl. Byl menší člověk než já, s nímž jsem nechtěl bojovat protože jsem věděl, že by mě vyřídil. Bál jsem se Sama Langforda. Říkali, že jsem povaleč. Co je to povaleč? Jestli to znamená být špatně vychován, mít jedinou roztrhanou košili a pár záplatovaných kalhot a díru v botech, pak jsem povaleč. Chodil jsem raději celé dny o hladu, než bych kradl. Poníženě jsem žebral o jakoukoliv práci, abych si vydělal na kus chleba. Ale myslím, že jsem nikdy nebyl povaleč. Byl jsem hladovějící mladík, který někdy sháněl jídlo skoro jako zvíře, a žil jsem, jak jsem nejlépe dovedl, se zbraněmi, které mi dal bůh: se svými pěstmi a bradou. Četl jsem vážné studie o tom, co mě udělalo velkým boxerem. Všichni se shodovali v tom, že to byl přirozený důsledek chudoby, těžkého života na poslední americké výspě a skutečnosti, že jsem se musil prát, abych nezemřel, a tak jsem náhodou zjistil, že prát se dovedu lépe než dělat cokoli jiného. Mnozí říkali, že jsem byl v ringu bezohledný. Dostával jsem se za soupeře, který potácivě vstával, a srazil jsem ho, jakmile se ke mně obrátil. Tyhle věci jsem tedy dělal, a dělal jsem je dobře. Proč bych neměl používat takové taktiky? Všechny tyto triky jsem se naučil od lidí, kteří mě vždycky srazili k zemi, když jsem se snažil zvednout.

Na stěnách restaurace je vymalován sportovní život Ameriky. Hranatá těla hokejových obrů New York Rangers. Jack Dempsey právě knokautuje Jesse Willarda v Toledu. Běží tu uřícení dostihoví koně Long Islandu a usmívá se tu plejáda baseballových pálkařů s nejslavnějším Babe Ruthem,

který v kostkované čepici vypadá jako venkovský tatík Tváře boxerů, s nimiž se Dempsey bil: Tunney, Carpentier, Sharkey, Firpo. V Evropě jsme sledovali jejich někdy tragické konce. Jako hrdina hřiště z Lampellova románu Steve Novak povstali z předměstí a udatně vstoupili do ringů a na ragbyová hřiště, bohatí se neuměli tak náročně a otevřeně rvát, raději se vždycky na velké bitky dívali zpovzdálí. A i když velkým esům přinesl ring na čas peníze a slávu, neuměli v tom chodit, manažeři a obchodníci kolem nich je připravili o peníze, sláva pak odešla sama. Většina z nich se zas vrátila do předměstí chudší a starší než dřív. Proto je nenajdete…

Zůstaly jen barevné tváře na stěnách Dempseyovy restaurace a občasný statistický přehled v ročence „The World Almanac“.

Jak Dukla dobyla už podruhé Ameriku

Dělat si těžkou hlavu je stejně špatné jako mít strach.
Tím se prostě všechno ztíží.
Ernest Hemingway: Komu zvoní hrana

Ze západní strany New Yorku přicházeli brazilští diváci. Nad hlavami jim vlály zelenožluté národní vlajky, do kroku bubnovali Osiris Neves a Jayme Borges. Byli to bubeníci džezových souborů z New Jersey. Za nimi táhly dlouhé řady, těšící se z toho, že uvidí své mužstvo ve finále. Brazilci neměli příliš radovánek v předměstí – nyní jim měla dát velké chvilkové štěstí FC America z Rio de Janeira.

Také manhattanské české čtvrti kolem 73. ulice zely prázdnotou. Majitel Pilsner restaurantu pan Bany zůstal sám, protože číšníci, vedeni barmanem Toníkem, mu zmizeli se slovy, že beztak nikdo nepřijde: všichni jedou na Duklu. S plakáty vytáhli starousedlíci pocházející od Trenčína. Čechoslováci však přišli k Randall stadiónu klidně.

Pod Triboro mostem parkovaly pestré koberce automobilů. Stovky Evropanů přijely ze států Virgínie, Pensylvánie, Clevelandu. V hledišti Brazilci, fascinováni zeleným trávníkem, který jim už dvakrát přinesl titul mistrů světa, zpívali píseň o krásné zahradnici:

Oh, jardineira,
Porque estás tao triste
Mas a que foi,
que aconteceu?

Tesklivá a krásná píseň vyvolávala také náladu velkého boje. Na brazilské severní straně se už prodávalo pivo, Brazilci stavěli vyprázdněné plechovky do řad jako chlapci, kteří si chystají koule na sněhovou bitvu.

Bylo však horko a vlhko, slunce žhnulo a celý „Randál“ stadión se tetelil. Černaly se uniformy řadových policistů a povolaných pořádkových policistů.

Na zápas jsme jeli zvláštním autobusem. Hráči FC America se chovali zcela jinak než fotbalisté Santosu nebo Bangu, s kterými Dukla sehrála skutečné přátelské zápasy.

Dukla a FC America se dnes po prvé střetly před kabinami. Brazilci zvedali tři prsty a říkali s úsměvem:

„Chile.“

Jasná mluva: Čechoslováci dostanou tři jako v Chile. Používali všech prostředků, jak otrávit mužstvo ze střední Evropy už před utkáním.

Vejvoda udílel v kabině poslední rady. Některé dával vždycky a takové asi poskytoval Brazilcům ve vedlejší kabině i trenér Pimenta. Nedostat góly a dát je. Ovládnout prostor ve středu hřiště. Zněly tu však pro tento zápas nové Vejvodovy pokyny, každý si je musel vštípit:

„Jestli budou prohrávat, začnou se prát. Vyšinou soupeře, aby se zabýval rvačkou, a sami pak naplno hrají. Už jste něco viděli, nenalítněte jim na to. Vyhněte se bitkám, ale neutíkejte od míče. Utkání musíme nejen vyhrát, ale dohrát."

Ubíral jsem se na novinářskou tribunu. Brazilci v hledišti s přibývajícími minutami přešli k bubnování a rytmičtějším písním, jako je Lanterna Samba. Cosi mě na tom znervózňovalo, ale říkal jsem si „klid", a přitom se ještě nic nedělo. Myslel jsem na chlapce, jak budou snášet tenhle blázinec. Bylo to nejhorší prostředí, jaké jsem kdy viděl. Pluskal o tomto zápase později řekl:

„V životě jsem podobný nehrál."

Život se tu skládá z překvapení, a zvláště Evropan z nich v New Yorku nevyjde. Na novinářské tribuně s telefony pro americké novináře jsem se dověděl, že telefon 9-9747, určený pro jediného evropského zpravodaje, prostě neexistuje. Když mi krátce před odletem utekla na Želivce z prutu pořádná štika, nejdřív jsem si sedl, než mě popadl vztek.

Teď jsem to udělal přesně tak. Novinář je v Americe skutečně mužem sedmé velmoci. Bylo to znát i na novinářské tribuně: zdarma vše k jídlu a pití – od pomerančových šťáv až po zapékané párky v housce.

V době, kdy se FC America, tentokrát v červeném, a Dukla v modrém už rozcvičovaly, uvědomil jsem si, že nyní nastává doma noc a mnozí lidé čekají na reportáž. V bezmezném zoufalství křičím na Boba Hardinga, který mi oznámil neexistující číslo telefonu (Praha mě bude na toto číslo volat!). Tluču pěstí – jen do stolu. Snad to zapůsobilo, spojení prý bude.

Hrály se hymny. Americká, brazilská a nakonec československá, zkrácená o slovenskou část, stejně jako v Chicagu, nic nepomohl náš druhý protest. Jeden z mých pomocníků, Toník, teď utekl a šel dělat kvůli tomu malér. Mužstva už nastoupila proti sobě na trávník:

Kouba
Šafránek – Čadek – Novák
Pluskal – Masopust
Brumovský – Dvořák – Borovička – Kučera – Adamec

Da Cunha – Valence – Zezinho – Vasconcellos – La Cruz
Freitas – Leonidas
Gonsalves – Santos – Da Sousa
Oliveira

Na levém křídle hrál tedy Da Cunha, nejlepší střelec mužstva v pěti sezónách. Měl však vyjít i ve druhém zápase naprázdno, stejně jako nejlepší útočník Zezinho.

Bubny měly udávat tempo hry. Ale hned od prvního písknutí amerického soudce Mc Leana, kdy nerozhodoval jenom cit v měkkých kopačkách, vytrénované svaly a plíce, ale rozum člověka, zmocnili se zápasu hráči v barvách modrého nebe. Těla na sebe narážela, kopačky na kopačky, byl to tvrdý a neúprosný boj. Rozhodnutí muselo padnout dnes, zápas měl být prodlužován třebas do noci, proto se začal tak brzy odpoledne. A jako se rozjíždí mohutná lokomotiva, tak Dukla začala Brazilce tlačit.

Míč převzal Masopust, udělal dvě kličky, prohodil jej na Adamce a Jožka napálil levačkou prudkou střelu Oliveirovi do sítě.

Vedli jsme jedna nula.

Brazilské bubny v hledišti přidaly na intenzitě. Sílil tlak na branku Kouby. America se snažila jako v chicagském zápase okamžitě vyrovnat. Zezinho se octl sám před Koubou, Pavel odvážným skokem zabránil brance. Hlediště vřelo, docházelo k prvním kopnutím, ale pan Mc Lean většinou mlčel, jako by chtěl později dopřát divákům podívanou na zápas volného stylu „chyť jak můžeš“. Tekl ze mne pot, věděl jsem, že to nebude snadná záležitost vůbec pro nikoho.

Američané vydávali zpravodajské bulletiny: na každém bylo jméno „Kucera“, tak si ho loni oblíbili. Rudlovi to však nešlo, už zase přestřelil branku.

Ve chvíli, kdy se Vasconcellos chystal k provedení trestného kopu, táhl mě Mr. Harding za rukáv a ukazoval na telefonní automat, připevněný za bufetem u zdi. Tam tedy dostanu Prahu! Nerad volám z automatu v Praze, a teď jsem z něho měl hovořit šedesát minut na vzdálenost deseti tisíc kilometrů. V srdci se rozlije něco blaženého, když po tolika dnech uslyšíte hlas, jenž k vám běží pod oceánem. Hlas přítele, reportéra Karla Maliny z pražského rozhlasu:

„Ahoj. Tady Praha. Tak co je?“

„Dostali jsme právě gól a je to jedna jedna.“

Bylo to tak. Vasconcellos trefil naši zeď a od některého z hráčů se stočila střela Koubovi na druhou stranu, než na kterou se chystal skočit.

Brazilští fotoreportéři si radostí lijí na hlavu plné kelímky minerálky, bubeníci vyhazují do vzduchu paličky a slaměné klobouky. Lanterna Samba opět duní.

Američané mě tahají za rukáv, že už mluvím dlouho, chtějí si zřejmě zavolat do Manhattanu. A tak připevňuji na automat velikou ceduli, že právě hovořím s Evropou, a díky za porozumění:

I AM CALLING EUROPE! THANK YOU!

Ale stále trnu, jak bude všechno vypadat dál a zda se dneska vůbec po tomto spoji dovědí, kdo to nakonec vyhrál, doma chybí jen dvě hodiny do půlnoci. Co říká Praha, neslyším, jen jednou zachytím:

„Pokračuj! Jako reportáž se to vysílat nedá, bručí to a škrábe, ale hlásíme průběh z hlasatelny."

Byl to nádherný průběh. Málokdy jsem viděl chlapce z Dukly bít se takhle o každý míč. Nebyli v té formě jako loni, ale právě proto dávali do zápasu víc, bylo to těžší. Snad mysleli na to, jak těžce odesílali na jaře pohár zpátky do New Yorku. Měli reálnou možnost přivézt ho do Prahy znovu. Získávali míč za míčem a tlačili Ameriku, přenášeli boj na její půli, kde stoupalo nebezpečí pro Oliveirovu branku a zároveň klesalo pro Pavla Koubu. Přímo skvěle hrála obrana a záloha. Brazilci byli už zoufalí. Čechoslováci se plně zmocnili zápasu a pojednou vytrysklo na tribunách:

„Dukla!"

Začalo mě mrazit a svrbět ve vlasech, chtělo se mi radostí smát a brečet najednou. To je ohromný pocit slyšet toto jméno ve městě, kde nás někteří s pýchou přehlížejí, kde nám nezahrají ať už úmyslně, nebo z lajdáctví celou hymnu. Nyní fotbalově slušná a čistá hra československého mužstva vyvolává nadšení tisíců Američanů.

Lanterna Samba už od počátku druhého poločasu ztichla, utichly i brazilské bubny po prvé během dvou měsíců, kdy tu FC America zahájila vítězné tažení.

Byla to chvíle, kdy kapitán mužstva z Julisky Láďa Novák se rozbíhal k trestnému kopu a Pluskal našlapoval po špičkách jako na čekané (před časem chodili společně s Novákem na suchdolských blatech na srnce) do území brazilského brankáře. A jak se míč vznesl, vylétlo i Pluskalovo tělo a jeho valašská hlava, nespokojená s dosavadním stavem, udeřila tak, že Ari de Oliveira byl bezmocný. To byl nádherný pocit hlásit to do Prahy! Ještě, že nevysílám přímo k lidem:

„Kus! Gól! Nádherný, hlavou! Vedeme!"

Představuji si, jak předseda fotbalistů Dukly Rudla Kocek teď poskakuje doma u aparátu, jak se raduje důstojník Jiří Reindl, jenž má

jakýsi polooficiální patronát nad chlapci z Dukly, a jak Pepík Kolář si mne ruce a šťastně pomrkává, jako by ujel pelotonu. Nesmírnou radost mají i všechny ženy fotbalistů, které s nimi tak vzrušeně prožívají každý zápas – radost i bolest.

Už v chicagském utkání trenér Pimenta vyslal v závěru do boje mohutného Maura. Nyní se to opakuje. Má trestat Čechoslováky za to, že neztrácejí klid a posílají si míč po zemi sem a tam, ťukají na jeden dotek a hrají svou hru, pro kterou chodíme tak rádi na daleko položenou Julisku. Také útok už přidal, celý orchestr vyhrává naplno, je to dobrá a chytrá práce.

Tak se naplňovala porážka sebevědomého mužstva ze země mistrů světa. Všechno bylo jiné než v Chile. Brazilci se dokonce rvali. Už srazili pěstí Adamce, rozčiloval je rychlostí a střelami, uhodili drobného „komára“ Brumovského do očí, na nichž tentokrát na štěstí nebyly umělé čočky. Borovička a Čadek je občas také přikopli ve hře. Ale rvát se nemohli jako Brazilci, nechtěli na hřiště přinášet to, co tam nepatří. Brazilci potřebovali vyvolat oboustrannou rvačku, dosáhnout přerušení a získat nový zápas, jenž by se jim nevymkl z rukou jako tenhle; chtěli nové vyhlídky na slávu z tohoto turnaje a na slíbené peníze. A proto Mauro nečekaně prudkou otočkou a švihem knokautoval pěstí Pluskala, jenž jim bral nejvíc míčů a také dech. Mauro byl vyloučen, ale odmítl opustit hřiště. Musel ho odvléci trenér Pimenta a doktor Lemos. Na okraji hřiště se jim Mauro vytrhl a napadl náhradníka Ivo Urbana Ale diváci nebyli zvědavi na pěstní zápasy, to mohli jít v New Yorku jinam. Žádali to, co předváděla Dukla loni, a také se toho chvílemi dočkali; pokud se ovšem dal hrát fotbal. A tak brazilské bubny nahradilo prosté slovo:

„Dukla!“

Znovu stoupalo a klesalo až dolů k ochozům a zase nahoru k vlajkám, naplňovalo naši mysl a dohánělo už opilé brazilské diváky k útokům na hřiště. Rozhodčí Mc Lean zápas několikrát přerušil; počet lidí na hrací ploše někdy dostoupil až čtyřicítky, to je i na fotbal moc. Zasahovala policie. Sport sbližuje národy, ale v tomto zápase tomu tak bohužel nebylo. Plechovky zde velmi propagovaného Schaeferova piva házeli už diváci plné, doletěly dál, i když to bylo nebezpečnější a dražší.

Nic však nemohlo zastavit přicházející vítězství Dukly.

Závěrečný hvizd a konec je zpečetil.

V té chvíli také spojení s Prahou skončilo, telefonní automat beznadějně mlčel; nemohl jsem už popsat, co se na hřišti dělo. Ale doma už věděli, že

Dukla dokázala vyhrát po ohromně taktické a bojovné hře, a to je důležité pro ty, kteří mají rádi dobrý český fotbal.

Policisté utvořili obdélník pro Duklu a zahradili ho plůtkem s nápisy POLICE LINE. Měli strach, aby ji československí starousedlíci snad radostí neumačkali anebo Brazilci nenapadli. Na stole pohár. Dostane ho opět Novák a na štítek vedle trojky vyryjí po druhé DUKLA PRAGUE; splnilo se tak přání Jimmy Volfa

Sláva, proslovy, fotografové.

Dukla odešla, hráče odnesli na ramenou, ale starousedlíci dosud tančili polku a valčík na zelené ploše, jen občas se mezi nimi objevili rozohnění brazilští fanoušci.

Chtěl jsem mít z „Randál“ stadiónu upomínku, a tak jsem požádal starší paní, která tančila v prostěradle popsaném DUKLA CZECHOSLOVAKIA aby mi je dala jako suvenýr:

„Give me this souvenir, please.“

Ta paní, jmenovala se Kožuchová, mi řekla hezky a česky:

„To víš, chlapečku, že ti ho dám.“ Dala se také se mnou jako s jediným zástupcem československého tisku a rozhlasu vyfotografovat. Přihlížel tomu policista a zeptal se, zda jsem skutečně z Československa. Radostně kývám, že jsem, a to na sto procent. Vždyť v těchto chvílích se tu i emigranti z ostatních evropských zemí prohlašovali za Slovany, a příslušnost k Československu provolávali i emigranti od nás, ti, kteří k nám už vůbec ničím nepatří.

Policista mě vedl ke kabinám, snad aby mě ochránil před brazilskými fanoušky nebo že mu dělalo dobře odvádět člověka ze socialistické země. Kdypak se mu to zase poštěstí?

Chlapci už vlekli do autobusu těžký stříbrný pohár města New Yorku. Rudolf Kučera si nesl krásnou sošku nejlepšího střelce za loňský turnaj, kterou mu dal zhotovit náš dobrý přítel, herec Dušan Cameron. Společně s naším autokarem se daly do pohybu kolony aut a slavnostně troubily, přestože je to v New Yorku zakázáno. Lidé, nebezpečeně vykloněni z oken, mávali nadšeně vítězům. Stovky klaksonů a sirén vytvářely triumfální hudbu vítězství Dukly nad FC Americou.

Přejeli jsme most a zamířili do vysokého Manhattanu. Brazilci tentokrát s námi nejeli. Místo „Mamae eu quero“ tu někdo pobrukoval písničku o malém stanu. A vůbec to nebylo divné, ale naopak milé v tom městě, kde je tolik věcí tak velikých, až začnete toužit po malém, byť by to byl jen stan někde u pomalu tekoucí řeky se zelenou trávou.

Nakonec se vždycky letí domů

Teď vichřice už marně bouří,
to křehké světlo nezhasne.
Probíjí tmu jak maják v moři.
Jsme doma, chlapci, doma jsme!
Pavel Kohout

Nad Atlantickým oceánem létají sem a tam veliká letadla. Vezou na palubách politiky, obchodníky, sportovce. Sportovci udělali tentokrát zas dobrou práci.

Svědčí o tom také ti, kteří se přijeli v New Yorku s výpravou Dukly rozloučit. Pracovníci našich zastupitelských úřadů Šimončík a Šimeček; starali se o nás a budou se zase starat o další. (Krátce po našem odjezdu vyskočí ve Spojených státech českoslovenští parašutisté a zvítězí; krásu na bruslích tu zasejí a potlesk budou sklízet Romanovi.) V kombinéze a s rukama od oleje přispěchal Standa Černý a řada nových přátel. Přijíždí pan William Cox a snaží se získat Duklu pro příští rok; nabízí nejvýhodnější podmínky; vždyť Dukla se přičinila o to, že letošní turnajové boje navštívilo až čtvrt miliónu lidí.

Poslední zamávání a stoupáme k douglasu, kde nás vítá stevard Jack Hamelink. Sliboval pro pohár dobré místo, nyní mu je skutečně přiděluje u nejlepšího okénka v prázdné první třídě. A tak pohár New Yorku už po druhé opouští americký kontinent a putuje do Evropy. Zase do Československa.

Pak se letadlo vznese a míří k Evropě.

Vzpomínáme na poslední hezkou noc v budově naší mise na Madison Avenue, kde jsme tak trochu byli na našem území. Zpívali jsme, tančili, lidé nám tam přinášeli kytice a gratulace. U jedné byl přiložen lístek psaný dětskou rukou, zřejmě chlapcem, který se v Americe narodil a jehož učila česky matka, prokládající mateřštinu slovy „ó šur“ a „kár“, jak to Čechoameričané dělají:

Jeden maly poem pro veliký muzstvo:
Dukla kopla
Dukla kopla dva vyhrála a byla jako dobra spravna armada

Karel Pošusta

V noci a mračnech většinou spíme, jako by na nás dolehla únava amerických dní. Pouze každou hodinu, kterou se blížíme k Evropě, je člověk neklidnější. Co doma?

Potom se ukáží obrysy pevniny, domečky na zrzavých skaliskách, irský, a tudíž evropský Shannon. Zdálo se, že při cestě tam říkal: Na shledanou! – a teď zase: Vítám vás! Je v tom pocit přátelského setkání beze slov.

Pak někde pod námi propluje Anglie a přistáváme v Amsterodamu. Novináři a fotografové přijeli zpovídat Duklu. Evropa už tedy zaznamenala její další vítězství. Telegraf, televize, rozhlas nás předhonily. Vědí už téměř všechno, ale chtějí to slyšet z úst přímých účastníků. Pak se procházíme kouskem Holandska, s oceánem za zády a s Prahou na skok odtud.

Najednou jsme v novém světě, Američané mu říkají starý svět. Hnědé a černé kravičky, jak je známe z obalů čokolády, pasou se poblíž amsterodamského letiště; některé leží a spokojeně koukají. Stařenky, stařečkové, dospělí a děti točí pedály kol, malá auta bzučí a září jako broučkové uprostřed jasně žluté zeleně téměř neskutečné trávy. Všechno je zase drobnější a světlejší než za tou velkou vodou; v oknech Amsterodamu jsou mezi malovanými okenicemi květiny a lidé tuze nepospíchají; babičky sedí na zápražích a dědečkové kouří fajfky. Amerika v mnohém technicky předhonila ten starý svět, ale hodně si také zapomněla vzít s sebou.

Opouštíme i tuto zemi skvělých malířů, mléka a větrných mlýnů, z nichž jeden roztáčí na pozdrav své lopatky tentokrát už našemu iljušinu, do kterého jsme přesedli.

Nad západním Německem silná bouřka. V letadle se setmí, blesky křižují kolem okének, letadlo se zmítá. Piloti se snaží dostat stroj ven do čistého nebe, ale vlétáme do bouřky znovu. Snad se vůbec letoun k Praze neprobije, poletí asi na Bratislavu. Posouváme hodinky z pěti odpoledne amerického času na deset našeho večerního. Piloti změnili kurs znovu na Prahu.

Kolikrát už chlapci podobně letěli. Myslím na to, že i v budoucnu se budou navracet právě tak, a ne vždycky s pohárem. Čekají je soupeři armádní spartakiády, cesta v Poháru mistrů evropských zemí, druhý zájezd do Mexika, mnoho bojů malých i velkých. Jednou odejdou ti „staří“, kteří znamenali pro naše mužstvo zatím nejvíc – Pavlis, Urban, Šafránek, Novák, Masopust, Pluskal, Borovička. Možná, že potom bude Dukla víc prohrávat než vyhrávat Ale ať budou její výsledky jakékoliv, lidé v naší zemi budou vždycky vzpomínat právě na toto mužstvo a tuto generaci, která ve smyslu slov Sokratových nejdříve zahýbala pořádně se sebou, a pak trochu i se světem.

Blížíme se k letišti. V loňském roce zaplavily Ruzyni po americkém zájezdu tisíce lidí. Reprezentanty lidé ještě radostněji vítali po návratu z mistrovství světa v Chile. Ale to se vraceli vždy odpoledne, a teď už je pozdě, nahoře září hvězdy; asi budou na letišti jen blízcí příbuzní. Kapitán mužstva Láďa Novák to řekl nahlas:

„Kluci, tam určitě nikdo nebude."

Pak se letadlo dotkne československé půdy, roluje a zastaví. Něco vám stoupá do očí, když vidíte v záři reflektorů plnou nástupní plochu; vyhrává na ní vojenská kapela a jsou tam nejen všichni, na které jsme mysleli, ale také zástupy neznámých a přece blízkých tváří lidí, kteří přišli poděkovat chlapcům, že to tak dobře váleli v té americké zemi.

Praha, leden 1963

Ediční poznámka:
Text důsledně, bez škrtů či stylistických úprav vychází z prvního vydání Dukly mezi mrakodrapy (Naše vojsko 1964) a prošel pouze běžnou jazykovou úpravou, respektující současný úzus jazyka českého. Druhé vydání Dukly mezi mrakodrapy vyšlo v identické podobě ve stejném nakladatelství v témže roce. Třetí pak v Mladé frontě v roce 1970. Od té doby knížka samostatně nevyšla. V souboru Pavlových próz nazvaném Cena vítězství (Naše vojsko Mladá fronta, Svět sovětů, Směna – edice Máj, 1968) jsou z originálního textu Dukly mezi mrakodrapy vyřazeny kapitoly: Táto, už kopu pravou i levou!, Profesionálové?, Kde vyhráli a prohráli.

OTA PAVEL V DATECH

Narodil se 2. července 1930 v Praze jako Otto Popper. V červnu 1939 se s maminkou Hermínou, tatínkem Leem a bratry Hugem a Jirkou stěhuje do Buštěhradu u Kladna do stavení dědečka Ferdinanda Poppera. Zde navštěvuje obecnou školu a měšťanku. V roce 1942 je do koncentračního tábora v Terezíně deportována babička Malvína, její stopy končí v témže roce v polské Izbici. Dědeček Ferdinand, vzhledem k zdravotnímu stavu neschopný transportu, umírá v roce 1942 v židovském starobinci v Praze. Do Terezína pak v únoru 1943 odcházejí také Otovi bratři Hugo a Jirka a o dva roky později je sem následuje i otec Leo. Ze třetí měšťanky buštěhradské školy míří Ota rovnou do dolů, pracuje jako dělník (přesněji: učí se havířinu) v nedalekém Dubí. V Buštěhradě, v dědečkově hospodářství u rybníka, žije se svou arijskou maminkou až do konce války, kdy se jako zázrakem Popperovi šťastně setkávají. V roce 1945 se stěhují zpět do Prahy, Ota studuje obchodní a jazykovou školu a pomáhá svému „povedenému tatínkovi“ v podnikání. Nebaví ho to a na doporučení přítele Arnošta Lustiga (spoluvězně svých bratrů) se dostává v roce 1949 do sportovní redakce Československého rozhlasu. Po vojně v letech 1951 – 1953 se rozhoduje: „Stanu se spisovatelem“. Píše do Obrany lidu, pracuje jako redaktor Stadionu, Československého vojáka a současně studuje střední školu pro pracující. Maturuje jako třicetiletý. V roce 1955 rodina přijímá nové „nežidovské“ rodové jméno Pavel. V roce 1956 se Ota (už ne Otto) žení s Věrou Novákovou, vychovává její dva syny a raduje se ze svého vlastního syna Jirky, který se narodil tentýž rok. V profesi sklízí úspěch především jako sportovní novinář. V roce 1962 letí s Duklou Praha do USA. Je v plné tvůrčí síle a dosud zdráv. Úspěch prvního vydání Dukly mezi mrakodrapy (1964) je nebývalý (fronty na knihu nekonečné) a z Oty je rázem známý spisovatel. V roce 1964 se jako sportovní novinář účastní zimních olympijských her v Innsbrucku, kde je stižen prudkým záchvatem maniodepresívní psychózy. Z osidel této těžké nemoci se do konce svého života nevymaní, střídá pobyty v léčebnách a ve světlých chvílích píše své nejkrásnější povídky.

První vydání výborů povídek tvoří tituly: Plná bedna šampaňského (1967), Pohár od Pánaboha (1971), Smrt krásných srnců (1971), Syn celerového krále (1972), Jak jsem potkal ryby (1974). Výbor Cena vítězství (1968) zahrnuje upravený text Dukly mezi mrakodrapy a osm rovněž redigovaných povídek z Plné bedny šampaňského, později zařazených i do knihy Syn celerového krále. Samostatným literárním útvarem je pak

líbezná Pohádka o Raškovi (1974). Z uvedených vročení vyplývá, že se Ota vydání dvou svých knížek nedočkal – zemřel v psychiatrické léčebně v Praze – Bohnicích v nedožitých třiačtyřiceti letech, poslední březnový den roku 1973. Rodinný hrob Popperů, kde spočívá, najdete na Novém židovském hřbitově v Praze.

Na náměty jeho děl byly natočeny televizní inscenace, absolventské i celovečerní filmy a po roce 1989 se pod rozličnými názvy objevilo bezpočet různých výběrů a souborů. Základ literárního odkazu však soustřeďují tyto Sebrané spisy, které vedle prvních vydání povídek uvádějí i autorem korigované druhé tiskové verze a navíc závěrečný výbor Povídek z šuplíku, což je vedle autentických vzpomínek na Otu Pavla také soubor prací, které buď do roku 1989 vytištěny být nemohly, nebo se do té doby dočkaly pouze časopiseckého vydání. (kop)

OBSAH

Pisálek jede s námi!	5
Nad Atlantikem	8
Zelená hřiště armádním sportovcům	11
Těch prvních sedm	14
Zrození mužstva	26
Druhý sled	29
Se jménem Dukly	34
ÚDA – Dukla! ra! ra! ra!	36
Táto, už kopu pravou i levou!	43
Hlava plná fotbalu	46
Na další cestu s Vejvodou	50
Dáme na to aflox!	53
Z obrany přejdeme do útoku	59
Profesionálové?	61
Proč mám rád sport	64
Kde vyhráli a prohráli	71
V dresu Československa	76
Dosud nad Atlantikem	83
Vojáci z Prahy v Central Parku	85
Polo Grounds	88
Dukla se představuje v New Yorku	91
Jak je Rakušané začali zdravit	94
Se Španěly strčko – brčko a šoule – moule	97
Fotbaloví vyslanci bez míče	102
Americký pohár	104
Na Harlem River mají „Randál“ stadion	109
New York – Detroit – Chicago	111
Poslední přání Jimmyho Volfa	113
Nahrajte bílý míč!	116
Američan na jawě	119
Jak Dukla dobyla už podruhé Ameriku	124
Nakonec se vždycky letí domů	130

Česká asociace

SPORT PRO VŠECHNY

slaví 10. výročí svého vzniku

V roce 2002 slavíme 10. výročí samostatné úspěšné činnosti. Vyznáváme řecký ideál harmonie těla a ducha, tělovýchovu a sport chápeme jako významnou část národní kultury. Není náhodou, že jsme si jako dárek k narozeninám vybrali možnost sponzorsky se podílet na vydání Sebraných spisů Oty Pavla. Tohoto výborného spisovatele máme rádi nejen pro jeho jímavé vzpomínkové prózy z dětství, ale také pro jeho reportáže, v nichž oslavuje sportovce jako člověka, jehož úspěch se rodí z velkého sebezapření.

Nejeden náš oddíl se vydal krajem kolem Berounky, který Ota Pavel ve svých povídkách proslavil, občerstvil se U rozvědčíka a stoupal údolím Oupořského potoka kolem hradu Týřova až k pramenům, k nimž spisovatel už bohužel nedošel.

Jsme rádi, že vás na stránkách jeho poutavých knih můžeme postupně seznámit s průřezem naší činnosti. Počínaje dalším svazkem Sebraných spisů Oty Pavla vám nabídneme pestrou škálu pohybových aktivit, přizpůsobených zájmům, schopnostem, zdravotnímu stavu i věku každého z vás.

Rádi poskytneme veškeré další informace na naší adrese, nebo v odborech a oddílech České asociace Sport pro všechny, které působivé většině tělovýchovných jednot nebo samostatně.

ČASPV
Vaničková 2
P.O.Box 1
160 17 Praha 6
tel.: 02 – 5721 3286
fax: 02 – 3335 8476
e-mail: caspv.se@mbox.vol.cz
www.caspv.cz

Ota Pavel
Dukla mezi mrakodrapy

Sebrané spisy Oty Pavla
připravila k vydání:
Slávka Kopecká

Obálka: Anna Frajtová
Fotografie: archiv

Vydalo nakladatelství HAK
Slávka Kopecká & Andrej Šťastný
RO.Box 181,120 21 Praha 2
e-mail: slafka@quick.cz, andrejstastny@seznam.cz
V Praze roku 2002

Prepress: Milan Job – DTP studio Příbram
Vytiskly Tiskárny Vimperk, a.s.
Boubínská 483, Vimperk
ISBN 80-85910-39-X
cena 169,-Kč včetně DPH

Reportážní črtou Dukla mezi mrakodrapy vstoupil v roce 1964 sportovní novinář Ota Pavel na start literární dráhy. Vyzbrojen nejen talentem a pílí, životními zkušenostmi svých čtyřiatřiceti let, ale především velkou láskou ke sportu (fotbalu především) a také k psaní. „Dukla" je zároveň odrazem své doby, Pavlovo líčení sportovních úspěchů fotbalistů z tehdejšího Československa na americkém kontinentě je na některých stránkách sešněrováno tou dobou až příliš, ale hodnota díla zůstává v živém, plastickém a strhujícím psaní a ve velké dávce citu - devizách rodícího se mimořádného spisovatele. Je zábavné pustit se spolu s Otou Pavlem do slavně vyhraných bitev legendárních fotbalistů Dukly a sledovat nejen dramatickou cestu k cenným sportovním vítězstvím, ale v druhém plánu současně i životní dráhu muže, který se stejně trnitě probíjí ke své budoucí literární slávě.

Slávka Kopecká

Cena 169 Kč včetně DPH

V Dukle mezi mrakodrapy se představuje Ota Pavel jako bravurní reportér. Volil pro svou první knížku obtížný útvar, v němž však prokázal smysl pro stavbu celku i pro drobný detail. Mistrně zvládl téma a povýšil běžnou sportovní reportáž na událost literární.

Dojal čtenáře nejen líčením dramat na cestě za pomíjivým vítězstvím, ale hlavně citlivým ponorem do duší lidí. V tom je také jeho největší autorská síla, která ho pak v jeho dalších pracech, mistrovských povídkách, vynesla na piedestal jednoho z našich největších spisovatelů.

Sebrané spisy Oty Pavla

Vyšlo:

1. Dukla mezi mrakodrapy
2. Plná bedna šampaňského

Vyjde:

3. Pohár od Pánaboha
   Pohádka o Raškovi
   (v jednom svazku)
4. Smrt krásných srnců
5. Syn celerového krále
6. Jak jsem potkal ryby
7. Povídky z šuplíku
   (texty z pozůstalosti)

Kdyby psal anglicky,
klaněl by se mu celý svět.

Jan Werich… o Otovi Pavlovi